

Barns och ungdomars bilder av poliser –
en studie i två lokala sammanhang

Rapportserie i socialt arbete

Nr 1/2015

Barns och ungdomars bilder av poliser – en studie i två lokala sammanhang

CHARLOTTE LEBEDA HENRIKSSON

**BARN OCH UNGDOMARS BILDER AV POLISER – EN STUDIE I TVÅ LOKALA
SAMMANHANG**

**Akademisk avhandling för filosofie licentiatexamen i socialt arbete vid
Institutionen för socialt arbete vid Linnéuniversitetet 2015**

Skriftserieredaktör: Verner Denvall

ISBN: 978-91-87925-64-1

Ansvarig utgivare: Helené Jacobson Petersson

Tryck: Copycenter, Linnéuniversitetet 2015

Abstract

This licentiate thesis focuses on children's and young people's images of the police. The aim is to describe and analyze these images and place them in late modernity. The starting point is taken in a notion that images are socially constructed, based on structures of power, habitus, social positions and a symbolic capital. To understand the importance of what meaning young people put into the police, the approach also is influenced by cultural sociology.

Data were collected through a questionnaire to 1 945 children and young people, aged 10-22 years with no specific criminal experiences, in two local contexts; Karlskrona and Landskrona, two municipalities in the Southern part of Sweden. Conversational interviews were conducted in group sessions with in all 50 children and young people. The quantitative material, processed in SPSS, is used in a descriptive manner. For the interviews, a thematic analysis method was used. Regarding the participants' images three main themes emerged; conceptions, experiences and expectations.

Findings show that these children and young people have positive thoughts about the police as an institution but are to some extent more critical with regard to the police as an organization and far more critical when it comes to individual police officers. Almost all the participants have been in contact with police officers, mostly in school or when they have applied for a passport. Regarding expectations they want the police to focus their efforts on adults. The children, aged 10-12, are more positive about the police while the group of 13-16 year olds are more negative. To some extent the older group, aged 17-22, are more differentiated.

Furthermore, it appears that conceptions, experiences and expectations are closely linked. Conceptions are based on various experiences, which in turn generate various expectations in light of different circumstances in life. Some images are more generally occurring while others mainly are produced in groups of young people. Young people's images can be interpreted as a struggle within the field where the habitus and symbolic capital constitutes a force. If we choose to look at young people as seismographs, their images can be signs of images of the police even among adults. Ultimately it turns out that there seems to be a mystique surrounding the police. For people it is exciting to see the police in action in real life while the police themselves are secretive about how they operate; which also may contribute to the images we create. And in this study it appears not to be differences worth mentioning between the two local contexts.

Sammanfattning

I fokus för denna licentiatuppsats är barns och ungdomars bilder av poliser. Syftet är att beskriva dessa bilder och placera dem i en senmodern samhällelig kontext. Vägledande i beskrivningarna är tre meningsbärande begrepp – föreställningar, erfarenheter och förväntningar – vilka har utkristalliserats ur det empiriska materialet. Utgångspunkten är att bilderna är socialt konstruerade, med hänsyn till maktordning, habitus, sociala positioner och symboliskt kapital. För att förstå den betydelse unga tillskriver poliser är ansatsen därtill kulturellt sociologisk.

Studien bygger på ett enkätmaterial med 1 945 barn och ungdomar utan specifik erfarenhet av kriminella handlingar, i åldern 10-22 år. 35 grundskolor och 11 gymnasieskolor har deltagit och svarsfrekvensen är 58 procent i vardera kommunen. Dessutom genomfördes samtalsintervjuer i grupp med sammanlagt 50 deltagare i direkt anslutning till enkätstudien. Analysmetoden är inspirerad av tematisk analys.

Materialet visar att barns och ungdomars uppfattning om Polisen som institution är positiv, men att de är något mer kritiska till Polisen som organisation och betydligt mer kritiska till enskilda poliser. Den övervägande andelen av deltagarna har varit i kontakt med poliser, främst i skolan eller när de har ansökt om pass. Förväntningarna på poliser är att de ska rikta sin verksamhet mot vuxna. Den yngre gruppen, 10-12 år är i större utsträckning, positiva till poliser. Den något äldre gruppen, 13-16 år, är mer negativa, medan den äldsta gruppen, 17-22 år, har en betydligt mer nyanserad bild av poliser.

Vidare visar det sig att föreställningar, erfarenheter och förväntningar intimt hänger samman. Föreställningar bygger på olika erfarenheter, vilket i sin tur genererar olika förväntningar mot bakgrund av olika förutsättningar i tillvaron. En del bilder är mer generellt förekommande medan andra framställs främst i mer avgränsade kategoriserade grupper med unga.

Ungas bilder kan tolkas som en kamp inom fältet där habitus och symboliskt kapital utgör maktmedel. Om vi väljer att se på unga som seismografer kan deras bilder vara tecken på en allmänt hållen bild av poliser även bland vuxna. Det visar sig också finnas en mystik runt poliser. Samtidigt som de kan upplevas vara i vägen är det spännande att se dem agera i skarpt läge. Skrönor spår på mystiken samtidigt som Polisens sätt att vara förtegnat om hur de verkar, bidrar till de bilder vi har av dem.

Förord

Oavsett den turbulenta tillvaro en forskarutbildning kan innebära har det aldrig föresvävat mig att ge upp. Trots allt slit har jag, utan att fastna i en klyscha, varit privilegierad som fått utrymme och möjlighet att göra denna uppsats. De första åren är jag stort tack skyldig polisutbildningen på Linnéuniversitetet i Växjö och utbildningschefen Betty Rohdin, som stöttat både tidsmässigt och ekonomiskt

Den största insatsen står dock mina informanter för. Jag vill därför rikta det varmaste tack till alla underbara barn och ungdomar som delat med sig av tid, tankar och som med stor möda besvarat enkätens 100 frågor. Men också ett stort tack till alla lärares och rektors goda vilja att upplåta lektionstid.

Tack vare "min mentor", Mats Trondman, är jag alltjämt kvar inom den akademiska miljön. Mats som visat mig vägen, som alltid funnit till hands för stora som små frågor, som lika nyfiket som jag väckte frågan om barns och ungdomars bilder av poliser.

Jag vill även tacka alla polisstudenter som initialt gav upphov till min undran om barns och ungdomars bilder av poliser. Ett särskilt tack till er som varit behjälpliga i förstudiens inledningsfas.

Att uppsatsen skrivits inom socialt arbete är till stor del Tapio Salonens förtjänst, som gav mig möjlighet att utveckla mina tankegångar inom forskarmiljön Miv och "Landskronaprojektet".

Utan övriga kollegor och doktorander på socialt arbete och polisutbildningen hade jag stått mig rätt slätt. Tack för alla kommentarer, uppbackning, tillrop, samtal, diskussioner, fikapauser och träningspass. Ingen nämnd och ingen glömd. Ni har alla gjort stort avtryck. Tacksamheten riktas lite extra till er som korrekturläst texten i slutfasen; Elisabet Hellgren, Rolf Granér, Marie Albertsson, Jonas Stjernqvist, Erika Lundby, Krister Henriksson, Betty Rohdin och Heidi Tauriainen. Tanken var god Markku!

Sist, men inte minst, ett stort tack till mina handledare. Kerstin Johansson som enträget läst och kommenterat mina texter under hela resan och min huvudhandledare, Ulla Melin Emilsson, som vet var skåpet ska stå, men också läst och kommenterat med en sällan skadat intensitet i slutfasen.

Nu när denna text läggs åt sidan riktas mitt fokus mot nya utmaningar; att färdigställa en doktorsavhandling. Det gäller dock att hålla tungan rätt i mun, för att balansera undervisning och resterande forskarutbildning med sinnet i behåll. Oinskränkt fritid kan i och med det inte utlovas till familjen, men hoppas på tålmod och att ni instämmer om att det varit mödan värt. För att replikera den yngsta sonen, - Ja det kanske blir "mer klirr i kassan".

Växjö den 29 april 2015
Charlotte Lebeda Henriksson

Innehållsförteckning

Abstract.....	1
Sammanfattning	2
Förord	3
Innehållsförteckning	4
Kapitel 1	6
Inledning.....	6
Syfte och frågeställningar	8
Att vara ung – här och nu.....	8
Uppsatsens disposition	12
Kapitel 2	14
Tidigare forskning	14
Forskningsområdets framväxt.....	15
Föreställningar om poliser och Polisen.....	16
Erfarenheter av poliser och Polisen	16
Förväntningar på poliser och Polisen	19
Min egen positionering	20
Kapitel 3	22
Metod och tillvägagångssätt	22
Personlig utgångspunkt och förförståelse	22
Polisstudenter, ungdomar, poliser och media.....	23
En förstudie	23
Enkätstudien	24
Samtalsintervjuer	29
Analysprocess och analysverktyg	30
Etiska reflektioner	31
Studiens giltighet.....	31
Kapitel 4	32
Teoretisk och analytisk ansats.....	32
Uppfattning och formering av social verklighet	33
Maktordning och habitus	35
Symboliskt kapital	37
Kapitel 5	40
Det lokala sammanhanget	40
Karlskrona och Landskrona kommun	41
Polisen i den lokala kontexten	46
Deltagarna och deras villkor i vardagen.....	50
Kapitel 6	62
Föreställningar om polisen.....	62
Poliser är lata	63
Poliser är rasister.....	65
Poliser är hårda.....	68
Poliser är bra på att lyssna	69

Poliskvinnor är extra tuffa.....	71
Poliser stannar kompisar i onödan.....	74
Kapitel 7	78
Erfarenheter av poliser	78
Synliga poliser.....	80
Att möta poliser.....	81
Att prata med poliser.....	82
Platsbunden kontakt.....	84
Situationsbunden kontakt och bemötande	88
Kapitel 8	96
Förväntningar på polisens och Polisens arbete	96
Betydelser av Polisens arbete	97
Förväntningar på polisens arbetsuppgifter	99
Kapitel 9	106
Att förstå ungas bilder av poliser.....	106
Habitus, symboliskt kapital och maktordning som förklaring.....	107
Kultur och kontext som förklaring	111
Kapitel 10	114
Avslutande diskussion och reflektion.....	114
Unga som seismografer.....	114
Förtjänad respekt.....	115
Strävan framåt.....	116
Referenser.....	118
Appendix.....	128
Bilaga 1	128
Enkätens struktur och frågor.....	128
Bilaga 2	132
Förklaringar till frågornas uppbyggnad	132
Bilaga 3	136
Enkäten	136
Bilaga 4	158
Brev till målsmän	158
Bilaga 5	162
Tabellförteckning	162

KAPITEL 1

Inledning

Denna licentiatuppsats handlar om barns och ungdomars bilder av enskilda poliser och Polisen¹ som institution och organisation. Min utgångspunkt är att bilderna säger något om den tid vi lever i genom att unga, som seismografer (Lalander & Johansson, 2012; Lindgren, 2009), ger uttryck för samhällets och livsvillkorens förutsättningar och förändring (Lindgren, 2009).

De flesta människor har uppfattningar om Polisen som central myndighet, med enskilt verkande poliser, oavsett om man varit i kontakt med dem eller inte (jfr. Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning-NTU återkommande mätningar; SOM-institutets årliga mätningar, t ex 2008:25, 2009:19, 2011:4, 2011:19; Holmberg & Weibull, 2009; Rönnestrand & Johansson, 2008; Sandstig, 2007; Weibull, Oscarsson & Bergström, 2012a, 2012b). Människor uttrycker uppfattningar om vad poliser gör, vad de inte gör, vad de borde göra och vilken funktion Polisen fyller eller borde fylla. Detta blev högst påtagligt när en av landets kvällstidningar (Aftonbladet, 2012-04-14) under fem veckor, våren 2012, genomförde en journalistisk granskning av hur Polisen som myndighet och enskilda poliser som praktiker uppfattades hantera sitt uppdrag. En omfattande del av granskningen utgjordes av allmänhetens möjlighet att via en blogg framföra sina åsikter om Polisen som samhällsinstitution, men också enskilda polisers handlande. Det berättades bland annat om en 20-årig flicka, vars anmälan om våldtäkt ganska omgående lades ner utan vidare utredning och utan, enligt hennes mening, rimlig förklaring. Både hon och hennes pappa, som också framträdde i tidningen, upplevde sig svikna av Polisen. De sade att de förlorat förtroendet för Polisen som myndighet och framför allt tilltron till enskilda polisers

¹ När jag i denna uppsats skriver om Polisen med stor begynnelsebokstav hänvisar jag till Polisen som institution och organisation (jfr. Santesson, 2000). När jag skriver poliser åberopas personer som inom organisationen arbetar som praktiker. Det handlar om alla individer som inom professionen arbetar som poliser inom organisationen. Enskilda poliser benämns som polisen, med liten begynnelsebokstav, medan en grupp med poliser, turlag, patrull eller liknande benämns som poliser i plural.

agerande, vilket vi kan anta formar deras framtida föreställningar om Polisen i allmänhet. Mediers framställning kan sägas utgöra en kärnfull påverkan på allmänhetens uppfattningar om poliser och Polisen. Deras rapportering från internationella, nationella och regionala händelser ger bilder av poliser som inte alltid stämmer överens med lokala föreställningar, men som ändå kan avspeglas i allmänhetens bilder av poliser (jfr. Palm & Skogesson, 2008). Samtidigt inhämtas föreställningar via skildringar från både utländska och svenska polis- och deckarserier samt reality-serier som "Cops". I Sverige har det på senare år producerats ett antal serier som gör anspråk på att vara dokumentärer om poliser och deras vardag. En i raden är Sveriges Televisions produktion av "Malmöpolisen", som under våren 2012 kan tolkas som ett sätt för Polisen att möta kritik om bristande insatser när det gäller att motverka kriminalitet i en stad som återkommande pekas ut som segregerad och med omfattande sociala problem (Lebeda, 2011).

En annan sida av samma mynt är mediernas rapportering om ungas uppfattningar om och attityder till poliser, liksom hur ungdomar bemöter poliser (Hallin, Jashari, Listerborn & Popoola, 2010). I Sverige finns återkommande inslag om bränder och stenkastning mot poliser i invandrartäta områden som till exempel Ronna i Södertälje, Rosengård i Malmö, Landskrona, Bergsjön i Göteborg och Husby i Stockholm (jfr. Hallin et al., 2010). Unga som uttalar sig omskrivs i medier som till exempel missförstådda och provocerade av poliser som de upplever använder överväld. En av utgångspunkterna i min studie är att uppfattningar om poliser inte formas enbart i kontakten med poliser, utan också genom sociala konstruktioner i ett kollektivt sammanhang.

Internationell och nationell forskning (jfr. Brown & Benedict, 2002; Brå, 2009:20; Edvall Malm, 2012; Hallin et al., 2010; Pettersson, 2012) gör gällande att unga från socialt utsatta områden i högre grad är negativa till poliser än boende i medel- och överklassområden. Det är mer regel än undantag att tidigare forskning sökt förklaringar utifrån enstaka faktorer som till exempel etnicitet, kön, boende eller kriminalitet (jfr. Brown & Benedict, 2002; Brå, 2009:20; Edvall Malm, 2012; Hallin et al., 2010; Pettersson, 2012). Numera lutar sig emellertid allt fler forskare mot mera mångfacetterade perspektiv då flera omständigheter tillsammans anses utgöra en mer godtagbar förklaring gällande frågor om exempelvis makt (jfr. de los Reyes, Molina & Mulinari, 2006).

I denna licentiatuppsats är ambitionen att beskriva och försöka förstå barns och ungdomars bilder av poliser och Polisen. Genom att i enkätform fråga sammanlagt 1 945 barn och ungdomar i åldern 10-22 år om hur de ser på poliser och Polisen samt be dem formulera sig med egna ord, ligger fokus på att fånga deras perspektiv. Detta vill jag göra genom att ta hänsyn till faktorer som ålder, kön, etnicitet och social klass; faktorer som i min mening utgör deras livsvillkor i kombination med den kontext som boendemiljön utgör. Det empiriska materialet är insamlat i två svenska kommuner med vissa likheter,

men också stora olikheter vad gäller uppväxtmiljöer. I mitt sätt att närma mig det empiriska materialet utgår jag från att idén om poliser och Polisen är konstruerad och att dessa idéer har en mening för deltagarna och att dessa bilder delvis kan förstås utifrån deras livsvillkor. Jag närmar mig vidare mitt empiriska material med hjälp av teoretiska antaganden om maktordning (Barnes, 1988; Bourdieu, 1984; Lindgren, 2009; Mattsson, 2010; Persson, 2003), symboliskt kapital (Broady, 1991) och habitus (Bourdieu, 1993). Genom att kombinera ålder, kön, etnicitet, social klass och boendemiljö med en teoretisk referensram bestående av en socialkonstruktivistisk ingång (jfr. Berger & Luckmann, 1979; Burr, 2003; Hacking, 2010) och tankar kring maktordning, symboliskt kapital och habitus vill jag ge en bild av och försöka förstå dessa ungdomars bilder av enskilda poliser och Polisen som institution och organisation, som uttryck för tillvaron och hur den upplevs av dem.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att utifrån två lokala exempel undersöka, beskriva och försöka förstå barns och ungdomars bilder av poliser och Polisen. Syftet är också att placera dessa bilder i en samhällelig kontext. Det huvudsakliga kunskapsintresset gäller ungas föreställningar om poliser och Polisen, vilka erfarenheter som ligger till grund för dessa, vilka förväntningar det genererar och vilken betydelse olika bilder har. Följande frågeställningar har formulerats:

- Vilka föreställningar har barn och ungdomar om poliser och Polisen?
- Vilka erfarenheter har barn och ungdomar av poliser och Polisen?
- Vad förväntar sig barn och ungdomar av poliser och Polisen?

Att vara ung – här och nu

Eftersom denna uppsats fokuserar på barns och ungdomars bilder av poliser och Polisen, ska jag försöka tydliggöra hur vi kan förstå dem som kategori i förhållande till ett senmodernt samhälle, med snabbare förändringstakt och ökad förändringsbredd (globalisering) som påverkar och sprider sig över hela jordklotet (jfr. Giddens, 1996, 1997, 2003). Men det är inte helt oproblemiskt. Var går till exempel gränsen mellan att vara barn eller ungdom och var går gränsen mellan att vara ungdom eller vuxen? Man kan också ställa sig frågan vad som väger tyngst, subjektiv uppfattning eller objektiva villkor? Det vill säga upplevelse av att vara barn, ungdom eller vuxen eller juridiska respektive faktiska villkor som till exempel skolplikt, möjlighet att försörja sig, sociala och kulturella villkor samt tillträde till vuxenliv begränsat av ålder (jfr.

Karlsson, 2010). Utifrån det perspektiv jag anlägger gör olika livsvillkor att deltagarna i min studie ger uttryck för olika bilder av poliser och Polisen.

Barn är alltså ett begrepp som inte är helt oproblematiskt att definiera. Det finns en diskussion om barndom som "being" eller "becoming". "Being" innebär något förenklat en föreställning om att barn har förmåga att tänka själva, har känslor och är förmögna att utföra handlingar (Lee, 2001), att de växer som individer och blir kompetenta genom sitt deltagande (Freymon, 2006). "Becoming" innebär i sin tur att barn går från att vara ofullständiga till att bli kompetenta vuxna (Lee, 2001). Men man kan också se det som barnets rätt att vara (being) i tillblivelse (becoming) genom vuxnas försorg (Trondman, 2013). När jag använder begreppet barn, utgår jag från Cunninghams (1995) diskussion när han menar att med barn avses barnet som subjekt och dess villkor. Utifrån sin ålder och mognad definieras barn som en social kategori. Det visar sig att hälften av de som är 10 år i min studie menar att de befinner sig i en fas mellan barn och tonår. Denna mellanperiod blir ännu mer tydlig för studiens 11-12 åringar som definierar sig själva som mellan barn och tonår. Det kan förklaras med att barn i dag, till skillnad mot föregående generationer, tidigare träder in i en tillvaro som påminner mer om en vuxen tillvaro. Unga mellan 8-12 år, så kallade "tween" eller "tweenies", hänvisar till en period mellan barndom och tonåren. De befinner sig "inbetween" (Waugh & Close, 2011), vilket innebär att ett etablerat begrepp som latensperiod inte fungerar längre just för att det inte längre handlar om en period med lugn och ro (Waugh & Close, 2011). Denna grupp med unga är snarare "pre-teens" eller befinner sig i "a space" eller "cultural position" (Driscoll, 2005) som speglar den sociala tillvaron. Det är bland annat utifrån denna diskussion jag kan förstå hur denna grupp med barn i föreliggande studie kommunicerar bilder av poliser och Polisen.

Ungdom är inte heller ett begrepp som helt oproblematisk går att förhålla sig till. Enligt Fornäs (1994) kan begreppet ses som en fysiologisk utvecklingsfas, en psykologisk livsfas eller en social kategori, inramad av samhällsliga institutioner och ritualer, lagstiftning och sociala handlingar. Olika forskare fokuserar på olika dimensioner, vilket innebär att de aldrig kommer att vara överens över vilket fokus som är det "sanna" eller "riktiga". Fornäs (1994) menar att vi därför snarare får acceptera att vi rör oss mellan olika avgränsningar och hur viktigt det är att vi som forskare tydliggör i varje sammanhang vilken dimension vi fokuserar på (Fornäs, 1994). I denna studie fokuserar jag alltså på ungdomar som en social och kulturell kategori och sorterar dem med utgångspunkt från ålder.

Det anses att begreppet ungdom tidigare saknade relevans (Ahmadi, 2003), så som det används i dag. Det vill säga en period mellan barndom och vuxen. Antingen var man barn eller vuxen. I stor utsträckning saknades fri tid eller ekonomiska möjligheter för barn, på väg in i vuxenlivet, att utveckla någon form av fritidssysselsättning (Nilsson, 1998, 2000, 2007). Men i takt med att något äldre barn inte längre hade krav på sig att hjälpa till med familjens

försörjning, frigjordes tid. Men det gällde i första hand unga från en så kallad borgarklass, medan arbetarklassens unga fortfarande under slutet av 1800-talet fick hjälpa till med familjens försörjning (Nilsson, 1998, 2000, 2007). Den fria tiden för unga varade dock under relativt kort period i deras liv. I takt med minskat arbetskrav förlängdes dock fri tid att söka plats i tillvaron, det vill säga ett mer utpräglat identitetsarbete för unga.

Det senmoderna samhällets ungdomstid har blivit allt längre (Lalander & Johansson, 2012). Den sträcker sig allt högre upp i åldrarna. Ungdomar får allt svårare att etablera sig i samhället (Andersson, 1991; Hartman, 1991; Trondman, 1997). Hög arbetslöshet gör att de inte kan flytta hemifrån till eget boende, inte försörja sig eller bilda familj (Kåks, 2009), det vill säga att bli "faktiskt vuxna" (Trondman & Bunar, 2007).² De befinner sig allt längre inom utbildningssystemet på grund av ökade utbildningskrav (Kåks, 2009) och som arbetsmarknadsåtgärd. Men samtidigt har ungdomstiden glidit allt längre ner i åldrarna. Ungdomstiden kan därmed sägas starta betydligt tidigare och slutar betydligt senare än under tidigare epoker.

Barn- och ungdomstiden är en period då mycket händer i tillvaron. Det är under denna period formering av identitet blir extra tydlig. En intensiv period där frigörelse från föräldrar gör att kompisar och andra vuxna, som till exempel poliser, blir viktiga markörer, mot vilka de speglar sin tillvaro och sitt vara. Samtidigt kan dagens samhälle anses mer komplext, svårtolkat och obestämt än tidigare (Nilsson, 1998). Unga kan sägas träda in i ett sammanhang som till stora delar saknar enhetlighet. Kulturella traditioner som tidigare omgärdade unga i valet av livsriktning, tenderar att minska i kraft till förmån för frihet att välja själv. Det innebär större möjlighet att förverkliga sina drömmars mål. Samtidigt innebär det press på och ansvar för varje enskild individ att vara sin egen lyckas smed (Bauman, 2002; Beck, 1992; Giddens 1996, 1997; Ziehe, 1982, 1986, 1993). Unga kan anses ha ett ökat reflexivt vetande (Ziehe, 1982, 1986, 1993), vilket innebär ett ständigt iakttagande, förståelse, kommenterande och förhållningssätt till sig själva och andra. Detta vetande tenderar att ta ifrån dem direkta upplevelser till förmån för ett "andrahandsvetande" (jfr. Sernhede, 1996). De ger intryck av att ha kunskap inom många områden som tidigare varit förbehållet vuxna. I själva verket tenderar de att sakna erfarenheter, vilket innebär att de inte alltid förstår innebörden av den kunskap de ger uttryck för. Risken är att vuxna tar deras uttryck som intäkt för ökad förståelse, när det snarare handlar om förmedlade kunskaper de i egentlig mening inte har erfarenhet av (jfr. Sernhede, 1996; Ziehe, 1982).

Många aspekter i samhället, liksom identiteten, upplevs vara görbar (jfr. Lalander & Johansson, 2012; Sernhede, 1996; Ziehe, 1982, 1993). Livet kan ses som ett öppet projekt, vilket bäddar för ett ständigt sökande. Det föreligger

² Med faktiskt vuxen menar Trondman att få tillgång till resurser som avslutad utbildning, arbete, inkomst, ekonomi och eget boende. Det vill säga resurser som gör att en människa kan fatta flertalet avgörande beslut i vardagen.

ökad individualisering, där social position inte längre är synkroniserad med föreskriven livsform (Bauman 2002; Beck 1992; Giddens, 1996; Sernhede, 1996; Ziehe, 1982, 1993). Men trots att det finns en rad handlingsmöjligheter kan ramarna vara väl så låsta. Individualiseringsprocessen kan sägas verka på olika nivåer (Kåks, 2009). På institutionell nivå ställs de unga inför ökat antal val och alternativ, inom till exempel skolan och fritidsaktiviteter. På kulturell nivå konstrueras de individuella möjligheterna som central meningsdimension inom den västerländska kulturen och på individnivå handlar det om vilka val de unga gör och i vilken mån de kan betraktas som individualistiska. Alla nivåerna kan samverka, men gör inte alltid det. Om de inte samverkar kan risk föreligga att förväntningsgap uppstår. Det vill säga att individen inte når upp till förväntningar eller drömmar. Det kan leda till frustration och vidare till marginaliserande effekter (jfr. Lalander & Johansson, 2012; Trondman & Bunar, 2007; Ziehe, 1993). Om det föreligger ökad individualisering och görbarhet kan det i allra högsta grad inverka på hur unga socialt konstruerar bilder av poliser och Polisen, eftersom tidigare ramar inte sätter gränser för hur poliser och Polisen upplevs. Det är viktigt att förstå individualiseringsprocessen som en tendens i samhället och inte som individens individualisering (Kåks, 2009).

I en flytande tillvaro kan olika sökanderörelser uppstå för att hantera tillvaron, som enligt Ziehe (1986) handlar om subjektivering, ontologisering och potentiering/estetisering. Med subjektivering menar Ziehe att unga söker uppleva närhet och situationer som tillåter psykisk intimitet, med ett ideal om att vara autentisk. Ontologisering handlar om att söka svar på till exempel vem man är och vad man vill bli. Man söker trygghet för att motverka känsla av förlorad kontroll över sitt liv. Potentiering handlar om att söka intensitet som motverkar tristess och tomhetskänsla. Enligt Ziehe är det just potentiering unga i det senmoderna³ samhället använder för att motverka brist på autentiska värden. Man kan säga att de vill att något ska hända. I olika ungdomsgrupper kan det komma till uttryck i oskrivna regler för till exempel symboler, handlingar eller beteenden och attityder endast kända av dess medlemmar (Sernhede, 1996). Det kan sägas fungera som symboliskt kapital mot omvärlden (jfr. Broady, 1991). Men samtidigt måste sökanderörelser förstås mot bakgrund av ökad individualisering och görbarhet (Ziehe, 1986). Det betyder att sökanderörelser kan vara både möjliggörande och tvingande.

I den bästa av världar har alla barn och ungdomar lika livsvillkor. Men tillvaron ser snarare olika ut, trots välfärdens sedan länge etablerade syfte att utjämna orättvisor i det svenska samhället. Ungdomar i Sverige anses alltså ha goda uppväxtvillkor, men samtidigt finns fortfarande stor skillnad mellan de som har det bra och de som har det mindre bra (Ungdomsstyrelsen, 2012:2). Beroende av livsvillkor uppfattas tillvaron som ovan beskrivits på olika sätt.

³ Ziehe använder uttrycket postmoderna.

Det handlar om strukturella villkor som till exempel ekonomi, boende och utbildning, men också kulturella villkor som till exempel etnicitet, livsformer, smak och grupp tillhörighet samt individuella som till exempel personlighet och förmågor. Det handlar alltså om kapital som för den enskilde eller tillsammans med andra ingår i ett individuellt eller kollektivt habitus⁴ (jfr. Bourdieu, 1984, 1993). För att förstå ungas bilder av poliser och Polisen måste vi således ta hänsyn till och förstå att deras bilder konstrueras utifrån olika förutsättningar. Så frågan är vilka bilder barn och ungdomar har av poliser och Polisen, hur vi kan förstå dessa bilder och vilken betydelse de har.

Uppsatsens disposition

Denna licentiatuppsats omfattar 10 kapitel som på olika sätt söker tydliggöra ungas bilder av poliser och Polisen.

Efter det inledande kapitlet, *kapitel 1*, med syfte och frågor samt avstamp i hur tendenser för ungas villkor i det senmoderna samhället kan gestaltas, görs nedslag i nationell och internationell forskning i *kapitel 2*, vad gäller barns och ungdomars föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på poliser och Polisen. Här tydliggörs även min studies placering i förhållande till tidigare forskning vad gäller barns och ungdomars bilder av poliser och Polisen och hur de blir till.

Kapitel 3 består av ett metodkapitel där förutsättningar för studiens iscensättning presenteras. Här redovisas min förförståelse samt enkätstudie 1 och 2, som utgör materialet för denna uppsats. I detta kapitel beskrivs också forskningsprocessen, urval samt studiens giltighet.

Studiens teoretiska och analytiska ansats presenteras i *kapitel 4*. Eftersom licentiatuppsatsen ska förstås utifrån barns och ungdomars bilder, tar jag min utgångspunkt i hur de uppfattar och formar sin verklighet utifrån sociala konstruktioner och den mening de tillskriver dessa utifrån ett kulturellt perspektiv samt habitus och symboliskt kapital relaterat till frågor om makt.

I *kapitel 5* beskrivs det lokala sammanhanget, det vill säga Karlskrona och Landskrona kommuner med likheter och skillnader i vilken deltagarnas bilder av poliser och Polisen kommer till uttryck. Dessutom beskrivs, utifrån verksamhetsplaner och samverkansdokument, den lokala polisens arbete. Sammanhanget, det vill säga det strukturella och kulturella tillsammans med polisens verksamhet, ska förstås som deltagarnas lokala förutsättningar. Men även deltagarna och deras livsvillkor presenteras i detta kapitel, för en ökad förståelse av under vilka bevekelsegrunder bilderna liknar eller skiljer sig åt.

I *kapitel 6* skildrar jag de ungas bilder av poliser utifrån begreppet föreställningar. Det handlar om ungas idéer om poliser som konstrueras socialt (Hacking, 2010). I kapitlet presenteras de föreställningar deltagarna ger

⁴ Habitus kan lite förenklat sägas vara resultat av sociala erfarenheter, kollektiva minnen, sätt att röra sig och tänka. Se vidare definition i kapitel 4.

uttryck för som till exempel att en del poliser verkar vara rasister och att poliser är bra på att lyssna.

Kapitel 7 handlar om erfarenheter som påverkansfaktorer för de bilder som framställs, som till exempel hur synliga poliser uppfattas vara eller i vilka situationer unga i förekommande fall har kontakt med poliser.

I *kapitel 8* återges ungas förväntningar på poliser och Polisen, vilka genereras av föreställningar och i den mån det finns erfarenheter. Förväntningar handlar till exempel om vad poliser ska göra och hur poliser förväntas agera i olika situationer eller deras huvudsakliga arbetsuppgifter i samhället.

I *kapitel 9* presenteras en sammanfattande diskussion om hur vi kan förstå ungas bilder av poliser och Polisen utifrån habitus, symboliskt kapital och makt, mot bakgrund av kultur och den lokala kontexten som livsstil och miljö.

Licentiatuppsatsen avslutas med en avslutande diskussion och reflektion i *kapitel 10*, där jag fokuserar på hur vi kan förstå deras bilder som uttryck för ett förhållningssätt till samhället i stort.

I slutet av denna uppsats finns ett *appendix*, med bland annat beskrivning av studiens enkäter, dess struktur och upplägg (bilaga 1), fördjupad förklaring runt formulering av enkätens frågor (bilaga 2), enkätformulär (bilaga 3), brev till målsman (bilaga 4) samt tabellförteckning (bilaga 5).

KAPITEL 2

Tidigare forskning

I följande kapitel redovisas tidigare forskning kring barns och ungdomars bilder av poliser och Polisen. Inledningsvis görs en kort genomgång av områdets framväxt. Därefter redovisas tidigare forskning med utgångspunkt tagen i de för licentiatuppsatsen ledande begreppen föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på poliser och Polisen. Kapitlet avslutas med ett försök att tydliggöra var min forskning befinner sig i forskarsamhället.

Tidigare forskning, som berör allmänhetens uppfattningar om poliser och Polisen, är relativt omfattande och visar sig företrädesvis vara från vuxnas och inte barns och ungdomars perspektiv (jfr. Brown & Benedict, 2002; Decker, 1981). Anledningen anges vara att vuxna är mer lättillgängliga och har större erfarenhet av poliser och Polisen än unga (Brown & Benedict, 2002). I den grad ungdomar får göra sina röster hörda är det i första hand kopplat till kriminalitet och prevention. I ytterst begränsad omfattning förekommer dessutom studier med barn 15 år eller yngre och då handlar det vanligen om utvärdering av projekt där poliser är involverade. Eftersom fokus för denna studie är unga mellan 10-22 år har jag i första hand valt att presentera tidigare forskning som berör barn och ungdomar.

En aspekt värd att reflektera över är i vilken geografisk kontext tidigare forskning har genomförts. Vid sökning av tidigare studier som berör uppfattningar om poliser och Polisen kan jag konstatera att USA, Storbritannien och till viss del Kina och Japan verkar ligga i framkant vad gäller omfång i jämförelse med nordisk och framför allt svensk forskning. Det innebär att tidigare forskning inte helt oproblematiskt går att applicera till olika kontexter, eftersom det verkar finnas en slagsida mot enstaka länder.

Forskningsområdets framväxt

Internationell forskning visar tidigt intresse för allmänhetens uppfattning om poliser och Poliser⁵ (se t ex Bellman, 1935; Parratt, 1936, 1938), men det är först under senare decennier som området får större uppmärksamhet. Under 1980-talet kommer till exempel Decker (1981) med en uppmärksam granskning av forskningsläget, som visar att enskilda faktorer som till exempel "race" och ålder har starkast inverkan på inställning till poliser. Han kommer bland annat fram till att "blacks and youth" verkar ha lägst förtroende för poliser, men menar samtidigt att kontextuella faktorer är viktiga. Boendeområdets kultur har till exempel, enligt Decker (1981), en betydande inverkan vid negativ inställning till poliser. Han menar att inställningar inte alltid bygger på egna erfarenheter utan konstrueras och reproduceras inom kollektivets kultur och att de sprids via rykten, berättelser och medier (Decker, 1981).

I början av 2000-talet kom ytterligare en ofta refererad genomgång av forskningsområdet (Brown & Benedict, 2002), där bland annat empiriska resultat, begrepps användning och metodologiska problem kritiskt granskas. De menar bland annat att det finns resultat som motsäger varandra. Å ena sidan finns studier som påvisar att pojkar i större utsträckning än flickor är negativa till poliser, å andra sidan finns studier som påvisar att flickor är mer negativa (jfr. Hurst, Frank & Browning, 2000). Ett annat exempel är att etniska *minoriteter* är mer negativa till poliser (jfr. Brunson & Miller, 2006; Hurst et al., 2000), å andra sidan finns studier som visar att etniska *majoriteter* är mer negativa (Sims, Hooper & Peterson, 2002). Brown och Benedict (2002) ställer sig också tveksamma till hur begrepp används som förklaring. De menar att det inte är adekvat att utifrån en eller två faktorer förutsäga olikheter i hur individer eller grupper med individer ser på poliser (Cao, Frank & Cullen, 1996; Hayes & Brewer, 1997; Reisig & Parks, 2000). Men trots att det i dag finns mer komplexa teorier är det fortfarande problematiskt eftersom attityder till eller uppfattningar om poliser innehåller många perspektiv och dimensioner (Shaw, Shapiro, Lock & Jacobs, 1998).

Brown och Benedict (2002) anser också att det finns tydliga metodologiska problem, både vad gäller perspektiv och tillvägagångssätt. För det första saknas flera kategorier människor såsom vittnen och misstänkta (Mastrofski, Snipers & Suripna, 1996), liksom andra människor som inte går att nå eftersom de saknar en fast bostadsadress. Deras slutsats är att "race", ålder, kontakt med poliser samt boendeområde fortfarande är de faktorer som får störst genomslag vid förklaring av uppfattning om och attityd till poliser.

⁵ Enligt Brown och Benedict (2002), utvecklade Bellman och Vollmer ett sätt för poliser att mäta effektiviteten inom polisorganisationer. Men Parratt var kritisk till polisorganisationernas fokus på effektivitet utan hänsyn till allmänheten. Han utvecklade därmed en mätmetod för allmänhetens uppfattning om poliser. Målet var att utveckla mätmetoder för hur poliser kan etablera kontakt med allmänheten (Brown & Benedict, 2002).

Föreställningar om poliser och Polisen

Tidigare studier om ungas föreställningar om poliser är påtagligt begränsade både nationellt och internationellt. I de studier som påträffats framställs föreställningar främst som positiva eller negativa attityder till eller uppfattningar om poliser och Polisen (jfr. Brown & Benedict, 2002; Carr, Napolitano & Keating, 2007; Hurst et al., 2000; Hurst, McDermoth & Thomas, 2005; Wu & Sun, 2010). Det framgår alltså inte alltid någon precisering av vilka föreställningar det handlar om.

Av Ekbergs avhandling (2010), som handlar om unga som är på väg att utveckla en problematisk livsstil och deras möte med samhällets myndigheter, framgår bland annat att poliser upplevs som onödigt hårdhänta. De menar att poliser använder mer våld än vad situationen kräver. En av deltagarna berättar bland annat om att han vid ett häktningstillfälle får en stövelklädd fot i huvudet när han uppmanas att resa sig från soffan han lagt sig på. Han menar att liknande handlingar inte är ovanliga bland poliser och då framför allt bland yngre poliser. Poliserna upplevs missbruka sin maktposition och ta sig friheter utöver lagen genom att döma ut ungdomar, trots att de inte gjort något just vid dessa tillfällen (Ekberg, 2010).

Deltagarna i Ekbergs studie (2010) upplever också att poliser är dåliga på att lyssna på vad de säger och att de inte får vara delaktiga i beslut som rör dem själva. Att de bara blir ställda inför faktum och inte har möjlighet att påverka. Upplevelsen av underordning blir påtaglig när de inte får göra sin röst hörd. Unga upplever också att poliser inte lyssnar vid händelser när de försöker förklara händelseförlopp eller när de försöker klargöra som de menar polisers missuppfattningar och deras egen oskuld (jfr. Andersson, 2002). Ungdomar anser att poliser är bittra, eftersom deras arbete inte blev riktigt vad de hade hoppats på. De förklarar att poliser går sin utbildning och vill förändra världen, men att de sedan tröttnar när de möter verkligheten (Ekberg, 2010). Det finns dessutom en föreställning om att Polisen håller varandra om ryggen. I Ekbergs studie menar ungdomarna att poliser arbetar i ett hårt klimat och därför behöver de kanske stöttning av varandra (Ekberg, 2010).

Föreställningar om Polisen i samhället anses bygga på myter och föreställningar som inte alltid stämmer med vad poliser egentligen gör (Finstad, 2003). Finstad menar att många har en föreställning om att poliser i första hand upptäcker och utreder brott, medan det snarare handlar om service för allmänheten.

Erfarenheter av poliser och Polisen

Kontakt med poliser och Polisen anses ha betydelse för attityder till och förtroendet för poliser (Decker, 1981). Decker menar att positiv erfarenhet i regel genererar en positiv inställning till poliser, medan en negativ eller påtvingad kontakt, som till exempel ett ingripande, genererar negativ

inställning. Frågan han ställer sig är hur en mer positiv attityd till poliser kan komma till stånd samtidigt som han ställer sig tveksam till att denna kan lösas med enskilda insatser från polisens sida, eftersom inställning till poliser är inbäddat i sociala strukturer (Decker, 1981).

Erfarenheter uppstår i olika miljöer och i olika situationer. Skolan utgör till exempel en arena där erfarenheter görs genom polisens närvaro vid olika projekt. I Derbyshire's studie (1968) fick skolbarn från tre olika skolor, i Los Angeles, kontakt med poliser genom projektet "Policeman Bill". Respektive skola fick en polis knuten till sig, med syfte att lokalt förankrade poliser skulle göras mer lättillgängliga för barn i skolåldern. Polisernas uppgift var att frekvent besöka respektive skola, låta barnen bekanta sig med polisbilar samt prata med barnen om polisernas arbete. Det visade sig att barnen var mindre negativa till poliser jämfört med innan projektets genomförande. I en annan studie (Hopkins, Hewstone & Hantzi, 1992) upplevde skolelever och lärare, efter ett samarbetsprojekt mellan skola och polis i Ohio, ökad trygghet och säkerhet vid polisens närvaro i skolan samtidigt som droger och gängaktivitet upplevdes minska (Ibid).

Kränkande behandling anses ha stor betydelse för en negativ uppfattning bland ungdomar i allmänhet och bland kriminellt belastade ungdomar i synnerhet (Emler & Reicher, 1987). En del ungdomar, som förekommer i brottsregister, upplever att de inte behandlas lika inför lagen (Ekberg, 2010). De upplever sig bli dömda av poliser på förhand, extra kontrollerade och betraktade som opålitliga, även när de söker komma tillrätta med sina liv (Ekberg, 2010). Men samtidigt framhåller dessa ungdomar förståelse för polisens ibland svåra arbetssituationer, när de utsätts för faror samtidigt som de anser att yrkeskulturen formar polisens agerande (Ekberg, 2010).

En del unga med utländsk bakgrund upplever sig också bli kränkta när de känner sig trakasserade av poliser på grund av sin utländska bakgrund (Brunson & Miller, 2006). I en dansk studie (Ansel-Henry & Branner Jespersen, 2003) påvisas att unga i etniska minoriteter har lågt förtroende för poliser. Lågt förtroende sägs bottna i att de upplever sig bli föremål för polisens intresse mot bakgrund av, vad de själva uppfattar som rasism och polisens brister i professionellt förhållningssätt. I studien diskuteras om det snarare handlar om en allmän känsla av utanförskap. Ansel-Henry & Branner Jespersen (2003) menar att om de unga inte känner sig som en del av samhället, är det nära till hands att de riktar sin misstro mot poliser som representerar det samhälle de aldrig kan tillhöra fullt ut. Men det kan också vara uttryck för upplevelser av generellt ökad diskriminering i samhället (Brunson & Miller, 2006; Sharp & Atherton, 2007; Weitzer & Tuch, 2002). Inom svensk forskning förekommer också etnisk minoritet som förklaring till uppfattning om poliser, trots att stödet inte är lika starkt som inom internationell forskning. I Sernhedes (2006, 2007) studier upplever unga med annan etnisk bakgrund än svensk att de blir trakasserade och förföljda av bland annat poliser. Hallin et al. (2010) visar i en studie från Malmö att ungdomarna

mött poliser som uppträtt aggressivt och fällt nedlåtande kommentarer mot dem. Flertalet ungdomar menar att händelserna har etniska förtecken. I Kamalis studie (1999) berättar en 16 årig pojke, född och uppvuxen i Sverige med utländsk bakgrund, hur han upplever sig bli kränkt av två poliser. På väg upp till häktet stannar plötsligt hissen och poliserna slår honom. Han uppmanar sedan förhørsledaren att ta emot en anmälan mot poliserna. Men förhørsledaren säger att hon inte kan det eftersom han själv är misstänkt för brott (Kamali, 1999). Det är ett problem, menar Kamali, att de upplever sig underordnade rättvisa villkor och saknar tillit till rättvis behandling inför lagen. Följaktligen utvecklas en avvikande inställning till lagen och dess representanter (Kamali, 1999).

Ungdomar upplever sig ibland bli provocerade när poliser kommer till deras bostadsområde (jfr. Carr et al., 2007). Detta blir påtagligt i etniskt segregerade och socialt utsatta områden (jfr. Hallin et al., 2010). De upplever det som att ordningsmakten ockuperar deras område och det genererar i sin tur en negativ uppfattning om Polisen. Men det är inte bara Polisen som upplevs göra intrång, utan också andra myndigheter som socialtjänst och räddningstjänst (jfr. Hallin et al., 2010; Sernhede, 2006, 2007).

Uppfattningar om poliser uppstår inte enbart vid direkt egna erfarenheter, utan också indirekt genom familjemedlemmar och kompisar (Wu & Sun, 2010). Brunson och Miller (2006) menar att uppfattningar också förmedlas genom andras erfarenheter, med hjälp av berättelser och rykten. I takt med att andras erfarenheter ackumuleras, läggs dessa berättelser till de ungas egna upplevelser och erfarenheter. De får ett eget liv. När de har berättats tillräckligt många gånger blir det en sann erfarenhet även för dem som inte har varit med i händelsernas centrum. Det visar sig att uppfattningar alltså kan formas i ett större kollektiv (jfr. Brunson & Miller, 2006), genom kollektiva erfarenheter och normer (jfr. Hurst et al., 2000).

Trots att flertalet forskare ger uttryck för könsneutrala föreställningar när det handlar om ungas uppfattning om poliser, anges pojkar vara de som i första hand varit i kontakt med poliser (Emler & Reicher, 1987). Det förklaras med att pojkar mer frekvent befinner sig i offentliga sammanhang, där de kan bli föremål för polisens intresse (Cunneen & White, 2011; Liederbach, 2007; McAra & McVie, 2005). De rör sig i offentliga rum, där de exponeras för bland annat poliser i olika sammanhang (Andersson, 2002). Det finns, enligt Pettersson (2012) en aspekt som kan få oss att förstå varför pojkar i större omfattning uppmärksammas av poliser. Enligt Pettersson registreras pojkar oftare än flickor i brottsregister. Hon menar dock att det är oklart om det handlar om faktiska skillnader eller om det beror på att uppmärksamhet riktas mot pojkars eller flickors beteende (jfr.; Lauritz, Heimer & Lunch, 2009; Steffensmeier, Ulmer & Kramer, 1998; Schwartz, Steffensmeier & Zhong, 2009). Om poliser fokuserar på pojkar och unga män kan det kanske förklara skillnader mellan pojkars och flickors kontakt med poliser (Pettersson, 2012).

Pojkar riskerar därmed att upptäckas i högre grad än flickor (Holmberg, 2003).

Ungdomar anses mer negativa till poliser än vuxna (jfr. Cao & Hou, 2001; Chandek, 1999; Chermak, Mc Garrell & Weiss, 2001; Cheurprakobkit, 2000; Friedman, Lurigio, Greenleaf et al., 2004; Hurst & Frank, 2000). Det förklaras med att unga känner sig underlägsna vuxna, eftersom de inte alltid erkänns samma rättigheter och ansvar. Pettersson (2012) anser att poliser agerar i regel mer försiktigt mot grupper som kan hävda sina rättigheter, medan de tar sig större friheter mot dem som saknar dessa möjligheter. Det kan vara lättare att agera mot berusade ungdomar än mot vuxna som är på väg hem från krogen eller någon firmafest (Granér, 2004).

På grund av sin ålder hamnar ungdomar per automatik i underläge i förhållande till poliser och andra vuxna auktoriteter. Behovet av att bli bekräftade både som aktörer och individer gör att de söker samma erkännande som vuxna juridiskt och socialt (Mattwes, Taylor, Percy-Smith & Limb, 2000). Enligt Dirix, Gelders och Parmentier (2012) är det viktigt att öka ungdomars positiva inställning till rättsväsendet och dess aktörer så tidigt som möjligt eftersom inställningen sätter sig tidigt och därefter är relativt konstant. I en annan studie (Carr et al., 2007) framkommer också att ungas erfarenheter formar deras uppfattning om poliser och blir vägledande i vuxen ålder. Pettersson (2012) menar att det är viktigt ge ungdomar utrymme för motstånd som ger en viss autonomi och möta deras upplevelser av trakasserier på ett respektfullt sätt. Det kan i sin tur, enligt Pettersson, innebära en potential till förändring (Pettersson, 2012).

Unga är dock inte kritiska till Polisen som institution, utan snarare till den behandling och oförtjänta uppmärksamhet de får (Carr et al., 2007). Enligt Carr et al. (2007) känner de sig orättvist behandlade av enskilda poliser. Även Wu och Sun (2010) påvisar i sin studie, med 400 studenter från två städer i Kina, att deltagarna generellt har positiva erfarenheter av Polisen som institution, men är missnöjda med de lokalt verkande poliserna. Deltagarna menar att poliserna inte svarar snabbt nog när de ringer efter dem, att de inte löser brott, att de inte skyddar allmänheten mot brott och att de inte stöttar brottsutsatta. Wu och Sun (2010) menar att ungdomars erfarenheter har betydligt större påverkan än deras bakgrund, när bilder av poliser konstrueras. Således har kontakt med och erfarenhet av poliser stor inverkan på hur dessa ungdomar uppfattar poliser.

Förväntningar på poliser och Polisen

Det finns också förväntningar på poliser och Polisen. I huvudsak anses poliser vara bättre på service, men sämre på att upprätthålla lag och ordning (Hurst et al., 2005). Ungdomar menar att poliser är bra på att hjälpa till om någon blir sjuk eller om bilen går sönder, men att de är sämre på att utreda brott och att hantera brottsliga händelser (Hurst & Frank 2000; Hurst et al., 2005). Men

samtidigt anses poliser vara övernitiska när de häktar ungdomar för småsaker, för att jaga brottsstatistik (Ekberg, 2010).

Det finns en förväntan att poliser ska uppfylla sitt uppdrag (NTU, 2009:2; SOM-institutet, 2008:25), trots att allmänheten uppfattas ha bristande insikt i vad Polisens uppdrag egentligen består av (Finstad, 2003). Unga förväntar sig att de kan lita på Polisen (Brå, 2009:20), men ändå visar forskning att de inte litar på att poliser utreder när unga blir utsatta för kriminella våldshandlingar (Brå, 2009:20). Anmälningbenägenheten visar sig vara låg för just våldshandlingar, med motivering att det inte gör någon skillnad (Brå, 2009:20). Förtroendet för Polisen som institution visar sig vara högre än för enskilda poliser, framförallt för poliser inom ingripandeverksamhet. I flertalet studier (jfr. Ansel-Henry & Branner Jespersen, 2003; Brown & Benedict, 2002; Brå 2009:20; Hurst et al., 2005; Petterson, 2012) visar det sig att om poliser och ungdomar är kända för varandra skapas ett relationskapital (jfr. Trondman, 2003)⁶ som underlättar polisens arbete. Det finns en förväntan på dessa kända poliser att de utför relevanta insatser. Men okända poliser upplevs anonyma och ungdomarna vet inte vad de kan förvänta sig (jfr. Mill, 2011; Petterson, 2012). Det bidrar till ungdomars ovilja att informera och vara poliser till lags. Det saknas ett värdefullt relationskapital.

Min egen positionering

I förhållande till tidigare forskning och med hänvisning till vad denna studie handlar om, det vill säga barns och ungdomars bilder av enskilda poliser och Polisen som institution och organisation, vill jag med min bakgrund inom kultursociologi och ungdomskulturforskning tydliggöra hur denna licentiatuppsats finner sin plats i socialt arbete. Under flertalet decennier har många ungdomskulturforskare bejakat ämnet socialt arbete liksom att ämnet lockat till sig ungdomskulturforskare genom tjänster och projekt. Samtidigt har denna uppsats betydelse för området polisvetenskap och poliskunskap, eftersom mina resultat tillför kunskap om hur vi kan förstå relationen barn och ungdomar har till enskilda poliser och Polisen som institution och organisation. Nämnas bör i detta sammanhang att polisvetenskap, som anses befinna sig i sin linda (Jaschke, Björger, del Barrio Romero, Kwanten, Mawby & Pagon, 2007), ännu inte finns som forskningsämne i Sverige, men väl som uttryck för akademisering av polisen; en uppfordran till Polisen att utgå från vetenskapliga metoder och rön samt placering av polisutbildningen på universitet och högskolor (Granér & Larsson, 2008). De svenska forskare som kan sägas befinna sig i eller tangerar socialt arbete på ett eller annat sätt och som detta arbete har att förhålla sig till har fokuserat forskning om ungdomar i välfärden, helt eller delvis. Nader Ahmadi (2003), professor i sociologi vid

⁶ Enligt Trondman (2003) innebär relationskapital att vuxna agerar och är på ett sätt mot ungdomar som ungdomarna själva anser vara värdefullt och därmed tillskrivs de vuxna ett värde av ungdomarna.

avdelningen för socialt arbete och psykologi vid Gävle högskola, har bland annat forskat om ungas jaguppfattning och dess betydelse för deras tolkning av sociala normer i samhället. Björn Andersson (2002; 2005; 2006), vid socialt arbete i Göteborg, har bland annat gjort en studie om ungdomar i offentliga rum, offentliga liv och socialt förebyggande arbete med ungdomar. Masoud Kamali (1991), professor i socialt arbete, har i sina studier bland annat fokuserat socialt arbete och dess senmoderna och globala utmaningar, makt, integration och strukturell diskriminering. Vid lärarutbildningen i Stockholm har vi Bengt-Erik Andersson (1991), som bland annat ställer frågor om ungdomar och skolmiljöer. Sen har vi en del forskare som är ytterst tvärvetenskapliga. Det är bland annat Johan Fornäs (se bland annat 1994), Thomas Johansson (2012), Ove Sernhede (se bland annat 1996; 2006) och Mats Trondman (se bland annat 2003; 2007; 2013). De har vid olika tidpunkter behandlat frågor om ungdomar och deras livsvillkor. Ytterligare en forskare inom fältet är Nihad Bunar (se bland annat 2001a; 2001b; 2002; 2004a; 2004b; 2005), som rört sig mellan skolans villkor ur ett mångkulturellt perspektiv och socialt utsatta områden, med fokus på barn och ungdomar. Dessutom har jag att förhålla mig till Philip Lalander (2009; 2012), som bland annat fokuserat ungdomskulturer, droger, kriminalitet samt maktutövning och orättvisor i olika välfärdssystem. Nämnade forskare rör sig dock mellan olika discipliner och fält, men har vid olika tidpunkter och på ett eller annat sätt beröringspunkter med barn och ungdomar samt socialt arbete.

KAPITEL 3

Metod och tillvägagångssätt

I detta kapitel redogör jag för studiens bakgrund, upplägg, genomförande och analysprocess. Resultaten i licentiatuppsatsen bygger på en studie utförd i två kommuner, med barn och ungdomar i åldern 10–22 år. De har under skoltid svarat på ett enkätformulär med ungefär 100 frågor.⁷ I detta metodkapitel redogör jag både för bakgrunden till studiens uppkomst, min egen förförståelse men också för en del av materialet.

Personlig utgångspunkt och förförståelse

I likhet med andra forskare, är jag påverkad av information, uppfattningar och tidigare kunskap vid närmandet av det område som ska utforskas. För min personliga del, som lärare på en polisutbildning, kan man säga att jag befinner mig i ett sammanhang där bilder av poliser dagligen konstrueras. Det är i detta sammanhang genom kontakt med bland annat polisstudenter, ungdomar och verksamma poliser som min förförståelse formas och har formats. Kapitlet tar därför avstamp i en mycket kort tillbakablick på dessa kontakter liksom mediernas inverkan på min förförståelse. I detta sammanhang redovisas också en så kallad förstudie som har haft stort inflytande på min förförståelse och som har fått ligga till grund för konstruktionen av enkäten.

⁷ Antalet frågor skiljer sig något mellan kommunerna. Gymnasienämnden i Landskrona kommun fick möjlighet att lägga till ett antal frågor. Tillägget anses inte påverka resultatet, eftersom de handlade om skolval.

Polisstudenter, ungdomar, poliser och media

I min roll som lärare på en av landets tre polisutbildningar, Polisutbildningen, Linnéuniversitetet, Växjö, befinner jag mig dagligen i en miljö där de frågor jag behandlar i uppsatsen är aktuella. Jag har uppmärksammat hur polisstudenter resonerar om ungdomars attityd till och uppfattningar om poliser. Studenter menar att stökiga eller kriminellt belastade ungdomar i regel har negativa uppfattningar om poliser, medan det motsatta gäller för ungdomar som av poliser tillskrivs vara laglydiga och ordningsamma. I samtal med ungdomar framkommer uppfattningar som delvis står i kontrast med polisstudenternas kommentarer. De menar att poliser snarare verkar utgå från klichéartade uppfattningar och de motsätter sig att kriminellt belastade ungdomar generellt är negativa till poliser och att laglydiga uteslutande är positivt inställda. Verksamma poliser jag har kommit i kontakt med på polisutbildningen och ute i polisverksamheten menar att ungas negativa uppfattningar i regel kryddas med utsävningar, tillägg och fabricerade fall för att de ska framstå i bra dager inför kompisar och i förekommande fall kan det ge statushöjande poäng i kompisgruppen.

Till denna miljö och dessa diskussioner i mitt dagliga arbete bidrar också massmediers framställning av poliser. Det gäller i såväl tidningar, filmer, tv som i böcker. Det finns riklig tillgång till kriminalromaner, deckare och dokumentärer där både positiva och negativa bilder av poliser beskrivs. Dagstidningar och nyhetsrapportering förmedlar polisens förehavanden samtidigt som polisens tillkortakommanden diskuteras i debattprogram i termer av överväld, bristande upplärningsfrekvens av brott, hemliga register och diskrimineringar.

En förstudie

Som en del i min förförståelse använder jag det jag benämner som en förstudie vilken utfördes inom ramen för min tjänst på polisutbildningen, Linnéuniversitetet, Växjö och då jag var doktorand på pedagogiska institutionen, Malmö högskola, hösten 2003-våren 2006. Förstudien innefattar intervjuer med 1170 barn och ungdomar i åldern 5-19 år vilka intervjuades, hösten 2003, våren 2004 och våren 2006, med hjälp av polisstudenter. Polisstudenterna använde en intervjuguide som jag hade utarbetat. Dessutom genomförde jag gruppintervjuer och gruppdiskussioner med åtta invandrarungdomar under våren 2004 och våren 2005, gruppintervjuer med 14 elever från årskurs åtta våren 2004 och gruppintervjuer med fyra invandrapojkar, våren 2004. Vidare genomfördes en omfattande artikelsökning under våren 2005, om polisforskning i allmänhet och allmänhetens attityd till och uppfattning om Polisen i synnerhet. Min förstudie består också av en ca 2 timmars intervju, våren 2005, med en poliskvinna. I min förstudie visar det sig att poliser framställs i mer eller

mindre odelat positiv dager, upp till ungefär 10-11 års ålder. Vid ungefär 15 års ålder återfinns betydligt mer kritiska bilder. I den äldre gruppen, 17-19 år, ges uttryck för mer differentierade bilder. Jag fann också att ungdomar med invandrarbakgrund upplever att de oftare blir trakasserade, stoppade och utfrågade av poliser (jfr. Hallin et al., 2010). Mina erfarenheter från förstudien påverkade sedan mina val när jag konstruerade och genomförde enkätstudien.

Enkätstudien

Enkätstudien består av två delstudier, utförda i två lokala kontexter. Den ena, som jag fortsättningsvis kallar enkätstudie 1, genomfördes i Karlskrona kommun. Initialt var denna studie menad att utgöra uppsatsens huvudsakliga empiriska material. Under 2009 fick jag dock möjlighet att göra ytterligare datainsamling, med ett reviderat enkätformulär, inom ramen för forskarmiljön Miv - Människan i Välfärdssamhället vid Linnéuniversitetet. Denna studie utgjorde en del av det så kallade "Landskronaprojektet" (Salonen, 2011). Mitt bidrag avsåg att lyfta fram ungas bilder av poliser (Lebeda, 2011). När jag sedan jämförde båda mina enkätstudiers resultat framkom både likheter och olikheter. Det blev därmed intressant att ställa dem mot varandra utifrån olika geografiska kontexter.

Urval, bortfall och svarsfrekvens

När ett empiriskt material ska samlas in är det inte alltid självskrivet i vilken kontext eller miljö det ska inhämtas. Växjö valdes bort på grund av befintlig polisutbildning, med ca 800 polisstudenter i omlopp vid tiden för studiens genomförande. När ett stort antal målade polisbilar kör runt på kommunens gator och ett flertal uniformerade polisstudenter är synliga i allehanda övningsmiljöer kan det ge felaktig bild av polistäthet i kommunen. Karlskrona valdes beroende på personlig kännedom om staden. Storleken på kommunen både vad gäller yta och invånarantal, bidrog också. Landskrona blev i egentlig mening aldrig föremål för ett aktivt val eftersom kommunen ingick i en annan studie.

Deltagarna i studien utgörs av barn och ungdomar i åldern 10-22 år. Valet föll på barn och ungdomar i åldersgrupperna 10-12 år, 13-16 år och 17-22 år. Att det blev upp till 22 år beror på att det i en del skolklasser fanns ungdomar som via internationella klasser uppnått högre ålder innan de placerats i ordinarie klasser. Flertalet hade nyligen kommit till Sverige från krigsdrabbade utomeuropiska länder.

Jag bestämde mig redan tidigt i processen för att söka deltagare via respektive kommuners skolor. Trots att majoriteten av lärare och rektorer ställde sig positiva, stötte jag på problem. Ett problem var att både elever och lärare ofta blir utsatta för undersökningar initierade av kommunen och

organisationer knutna till skolan. Det uppstår naturligtvis en trötthet och externa forskare riskerar ett nekande svar om tillträde, vilket jag återkommer till längre fram i texten. Jag valde att dela ut enkäten till samtliga skolor i de två kommunerna i nämnda åldersgrupper för att nå så många som möjligt. Friskolor valdes bort av skäl såsom färre elever och att skolledningar tackade nej till medverkan. Totalt har 77 klasser från 35 grundskolor deltagit i studien.

Tabell 3.1. Antal deltagande grundskolor och klasser

	Karlskrona	Landskrona
Skolor, antal	22	13
Klasser, antal	52	25

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I båda kommunerna var det fyra grundskoleklasser som tackade nej med motivering att skolarbetet prioriteras. I Landskrona anförde man också skäl som att tid saknades för externa studier, forskningströtthet, och föräldrars misstänksamhet mot myndigheter. Totalt var det 11 gymnasieskolor med 40 program som deltog i studien

Tabell 3.2. Antal deltagande gymnasieskolor och program.

	Karlskrona	Landskrona
Skolor, antal	4	7
Program	20	20

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I Karlskrona, där den kommunala gymnasieutbildningen är uppdelad på fyra skolor, fick jag tillträde till tre av dem. Från den fjärde fick jag nej, men jag fick tillgång till elevadresserna, vilket möjliggjorde utskick av postenkäter. Som jag förväntat blev svarsfrekvensen låg, men svaren ligger i linje med liknande teoretiska program på de andra skolorna.

Den kommunala gymnasieutbildningen i Landskrona är uppdelad på 7 skolor, i samma byggnad eller tätt sammanlänkade på gemensamt område. Även här finns ca 20 program, fördelat på teoretiska och praktiska inriktningar. Stundom var det likaså här problem med tillträde till en del klasser. I första hand berodde det på att elever var upptagna med självstudier eller projekt, vilket skapade problem med att samla dem för att besvara enkäten vid ett och samma tillfälle. Det kunde också handla om att föräldrarna inte ville att barnen skulle delta. På en del skolor tog man dessutom kollektivt beslut om att inga elever i klass fem skulle avsätta tid för min enkätstudie, trots ett uttalat intresse för studien som sådan. Förutom det beskrivna externa bortfallet finns det i enkäten internt bortfall. Det handlar om att deltagare svarat på en del frågor medan andra frågor blivit obesvarade, de kan ha missat frågor eller glömt svara, men också aktivt valt att inte svara på vissa frågor.

I så gott som alla tabeller är antal angivet med procentsatsen inom parentes. Det är för att relatera andelarna till omfattning i faktiska tal och öka transparensen. Jag har vidare valt att avrunda procenttalen till heltal eftersom min studie handlar om beskrivande tendenser utan hänsyn till statistiska samband. Det innebär att det faktiska antalet inte alltid stämmer till hundra procent, men väl så nära det bara är möjligt vid detta förfarande. Jag har valt att inte skriva ut vid varje tillfälle att det är ett ungefärligt mått.

Den totala svarsandelen är 58 procent i respektive kommun. I Karlskrona var det 1 917 elever som blev tillfrågade och 1120 som deltog. I Landskrona var det 1 411 som blev tillfrågade och 825 som deltog.

Tabell 3.3. Antal deltagare inom respektive åldersgrupp som blev tillfrågade, med procent inom parentes.

Deltagande population	Karlskrona,	Landskrona,
Åk 5	306 (57)	151 (37)
Åk 9	456 (72)	253 (62)
Gymnasiet	327 (44)	410 (69)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: I Karlskrona är det 31 missing. I Landskrona är det 11 missing.

Vid en jämförelse mellan båda kommunernas totala svarsandel kan vi alltså se att den ligger lika, det vill säga 58 procent. Men om vi tar hänsyn till olika åldersgrupper i respektive kommun skiljer sig svarsandelen åt. I Karlskrona är svarsandelen högst hos årskurs nio där 637 blev tillfrågade och 456 deltog. Något lägre för årskurs fem, där 540 blev tillfrågade och 306 deltog och lägst bland tredje årets gymnasium, där 740 blev tillfrågade och 327 deltog. I Landskrona visar det sig snarare vara högst svarsandel bland gymnasieeleverna, där 598 blev tillfrågade och 410 deltog. Andelen minskar något för årskurs nio där 402 blev tillfrågade och 253 deltog samt lägst bland deltagarna i årskurs fem där 411 blev tillfrågade medan 151 deltog.

Deltagarna i enkätstudien

Deltagarna i enkätstudie 1 (Karlskrona) utgörs av hälften flickor och hälften pojkar och störst andel återfinns i åldersintervallet 13-16 år. Majoriteten av deltagarna är födda i Sverige och har svenskfödda föräldrar. Deltagarna i enkätstudie 2, det vill säga i Landskrona, utgörs av något större andel pojkar, störst andel i åldersgruppen 17-22 år. Övervägande delen av deltagarna i Landskrona är också födda i Sverige och har svenskfödda föräldrar.

Tabell 3.4. Studiens population, fördelat på kön, åldersgrupp och etnicitet, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Flickor	549 (50)	374 (46)
Pojkar	548 (50)	442 (54)
10-12 år	306 (28)	151 (19)
13-16 år	456 (42)	253 (31)
17-22 år	327 (30)	410 (50)
Utlandsfödd	45 (4)	107 (14)
Svenskfödd	1025 (95)	684 (87)
Mamma utlandsfödd	66 (6)	215 (28)
Mamma svenskfödd	988 (93)	546 (71)
Pappa utlandsfödd	66 (6)	27 (27)
Pappa svenskfödd	967 (92)	539 (72)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Enkäternas upplägg, struktur, frågor och kodning

Enkät som metod valdes eftersom jag ville undersöka barns och ungdomars bilder av poliser och Polisen i förhållande till ålder, kön, etnicitet och social bakgrund. Formuläret innehåller ca 100 frågor med ett antal följdfrågor. Det första formuläret, enkät 1 (bilaga 4) är utformat i samarbete med min dåvarande handledare, professor Mats Trondman. Frågorna har formulerats mot bakgrund av tidigare forskning och beprövade frågor från tidigare studier (jfr. Ring, 1999), som på ett eller annat sätt tangerar ungas bilder av poliser. Alla frågor är inte ämnade för alla deltagare. Det finns ett tillägg, på fyra sidor, som handlar om händelser och situationer i kontakt med poliser samt kriminella handlingar. Vi bestämde oss för att tillägget enbart skulle rikta sig till deltagare i åldern 15-18 år.⁸ Anledningarna var flera; för det första är det mest troligt, med tanke på ålder, att de äldre deltagarna mer frekvent kommit i kontakt med poliser i offentliga miljöer och eventuellt varit med om eller deltagit i kriminella sammanhang (Brå 2000:6; Estrada, 2007). För det andra förmodas de äldre ungdomarna i större utsträckning förstå innebörden i dessa frågor.

Strukturen är uppbyggd med början i neutrala frågor, för att övergå till något mer känsliga och avslutas med neutrala frågor. Anledningen till detta upplägg är att neutrala frågor vanligen upplevs mindre hotfulla eller

⁸ I enkätformuläret står markerat "Extra frågor till 15 och 18 åringar". I praktiken blev det 15 -22 åringar, eftersom det förekom äldre ungdomar, 19-22 år på en del gymnasieprogram. Anledning sades vara byte av program, möjlighet att gå om något år eller utlandsfödda som kommit in i utbildningssystemet senare än vad som brukligt är.

besvärande och handlar i regel om bakgrundinformation som till exempel ålder, boende och utbildning. Syftet är att få en deltagare avslappnad och positivt inställd till uppgiften som sådan (Dahmström, 2000). Enkäten avslutas med neutrala frågor så att deltagarna inte lämnas med frågor som kan upplevas hotfulla eller som gör dem illa till mods. Var, när och hur frågorna ska placeras och presenteras i formuläret är en balansgång. Strukturen landade i paritet med tidigare studiers enkätupplägg. Men samtidigt är valen mina och det är bara jag som kan ställas till svars för dess upplägg. Formuläret är uppdelat i 9 teman;

1. Några frågor om dig; som berör bakgrund och olika livsvillkor
2. Några frågor om din skola
3. Frågor om ditt boende
4. Din fritid
5. Vad tycker du om poliser
6. Att tala med, möta eller se poliser på avstånd; som berör kontakt med poliser
7. Frågor om kompisar
8. Händelser och situationer i kontakt med poliser
9. Kriminella handlingar

Kodning av enkätstudie 1 och 2 har genomförts externt, men struktur och upplägg arbetades fram gemensamt av mig och den externa utföraren⁹. Uppdraget innebar att koda alla fasta svarsalternativ samt ett urval av de öppna svaren.¹⁰

Jag har dock kodat om en del variabler i efterhand, som ålder; från ålder till åldersgrupper (10-12 år, 13-16 år och 17-22 år). Vidare har jag kodat om etnicitet från var deltagarna samt mamma respektive pappa är födda (utlandsfödda eller svenskfödda) till de två variablerna; utländsk bakgrund och svensk bakgrund. Dessutom har jag slagit samman var de bor, från tätort, annan ort i kommunen eller annan kommun till två variabler; tätort och mindre ort/landsbygd. Högsta utbildning, som i min uppsats får representera klass, har kodats om till högre utbildning (högskola/universitet mer än tre år) som får representera medelklass och övrig utbildning (högskola/universitet tre år och mindre samt all övrig utbildning) som får representera arbetarklass (jfr. bilaga 4, enkätformulär, fråga 9). Därtill har jag även kodat om alla påståenden från stämmer helt, stämmer delvis, stämmer inte alls och vet inte till två variabler; stämmer eller stämmer inte. Anledningen till att jag valde att koda om ett antal variabler var att få ett mer sammanhållet resultat att presentera

⁹ Kinnmarks, Kungsbacka.

¹⁰ För en mera ingående redovisning av enkäternas struktur samt hur de har behandlas se vidare bilaga 1 och 2.

och dessutom visade sig ingen större skillnad i förhållande till tidigare kodning. Svaret "vet inte" har vidare kodats som missing, eftersom jag sökte svar på frågan. Jag är väl medveten om att svaret "vet inte" också är ett svar som varit intressant att utveckla vidare. Men jag har valt att bortse från det i denna studies tolkning och analys.

Samtalsintervjuer

I samband med enkätstudiens utförande i Karlskrona och Landskrona genomfördes samtal med elever, lärare och annan skolpersonal (som till exempel syokonsulent, kurator och extraresurser) om poliser. I studien har jag dock enbart använt samtalen med eleverna. Dessa samtal kan liknas vid vad Patton (2002) kallar informella konversationsintervjuer och som jag väljer att benämna samtalsintervjuer. För att använda flertalet etnologers uttryck gav jag mig ut på fältet för att samla in ett enkätmaterial, men också information genom personliga möten med människor på fältet (jfr. Ehn, 1996). Det är min föreställning om det öppna fältet och inte fältarbetet i sig som utgör grund för mitt etnologiskt inspirerade perspektiv (jfr. Ehn, 1996). Genom samtal med och observation av människor på fältet berikades min förståelse av svaren i enkäten.

En del samtal var planerade och strukturerade, medan andra genomfördes spontant när möjligheter uppstod i samband med mina besök på skolorna. Sammanlagt blev det 14 intervjutillfällen (fem i Karlskrona och nio i Landskrona). Det var 12 gruppsamtal, med minst tre och max fem i varje grupp samt två enskilda intervjuer (totalt 50 barn och ungdomar). Det hade dock varit önskvärt med fler semistrukturerade intervjuer. Planen var att genomföra fokusgruppintervjuer. Men tiden för projektet i Landskrona tog slut och därmed valde jag av tidsmässiga skäl att avstå vidare intervjuer även i Karlskrona. Intentionen var från början att använda samtalsintervjuerna som komplement till de planerade fokusgruppintervjuerna. Men blev närmast det kvalitativa material jag hade att tillgå.

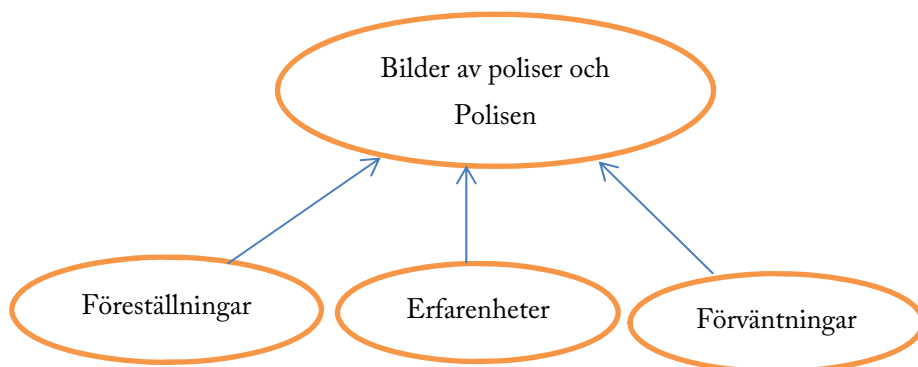
Det som utmärkte samtalen var främst berättelser om enskilda poliser och poliser i allmänhet. Berättelserna utgick i första hand från kontakter med poliser, men också rykten och förmedlade bilder. Berättelserna handlar om situationer och allmänna uppfattningar om vad, när och hur poliser agerar och bedömningar i vilken mån det kan anses vara relevanta i förhållande till det inträffade.

En annan form av samtal genomfördes i alla klasser jag besökte. Enligt överenskommelse mellan mig, rektorer och lärare informerades jag om polisutbildningen och ansökningskrav. I samband med det fick eleverna ställa frågor, vilket i många fall mynnade ut i diskussioner och samtal om poliser, vad de gör och vad de inte får göra. Men också berättelser och tankar om situationer de bevittnat där poliser varit inblandade.

Informationen jag fick tillgång till när jag var ”ute på fältet” gav mig en uppfattning om och känsla för vad barn och ungdomar har för tankar och idéer om poliser. En kunskap som varit värdefull vid bearbetning av mitt material.

Analysprocess och analysverktyg

Uppsatsen är både kvantitativ och kvalitativ till sin karaktär. Kvantitativ i bemärkelsen hur informanternas svar fördelar sig på det urval av frågor som är aktuella i denna studie. Presentationen är deskriptiv enligt vad Djurfeldt et al. (2003) kallar enkel korrelation för att söka svar på i vilken omfattning och hur vanligt förekommande olika bilder tenderar att vara mot bakgrund av till exempel kön, ålder, etnicitet, boende och klass. Min tolkningsram är således huvudsakligen kvalitativt baserad på kvantitativa data. För att möjliggöra för läsaren att kritiskt bedöma min studie är det av vikt att så ingående som möjligt redogöra för hur analysprocessen har gått till. Min utgångspunkt är, som jag tidigare har klargjort, att våra bilder av tillvaron är socialt konstruerade (Berger & Luckmann, 1969) och att vi kan förstå dem som meningsfulla. Det är med dessa glasögon jag går in i min studie. Inspirerad av Grounded theory (Glaser & Strauss, 1967) är analysen högst närvarande under hela processens gång och är således inte förbehållen det slutgiltiga datamaterialet. Under resans gång har jag följaktligen tolkat och analyserat materialet flertalet gånger. De analysmetoder jag har använt är inspirerade av en kombination av innehållsanalys och tematisk analys (Asper, 2007; Braun & Clarke, 2014; Braun & Terry, 2014; Bryman, 2002). Efterhand har olika perspektiv och analytiska utgångspunkter växt fram, förkastats och återanvänts i olika steg. Slutligen utkristalliseras tre meningsbärande begrepp eller teman; föreställningar, erfarenheter och förväntningar. Man kan se dem som sorteringsverktyg eller sorteringsinstrument, som bildar undergrupp till ”Bilder av poliser och Polisen”.



Figur 3.1 Studiens meningsbärande sorteringsinstrument.

En central uppgift i mitt analysarbete har varit att identifiera begrepp som på ett godtagbart sätt kan få mig att förstå det empiriska materialet som uttryck för något mer än bara föreställningar, erfarenheter och förväntningar. Det som har utkristalliserat sig som verktyg att använda i kombination med de tidigare beskrivna teoretiska ingångarna är maktordning, symboliskt kapital och habitus.

Etiska reflektioner

I all forskning som berör individer, enskilt eller i grupp, är det viktigt att reflektera över etiska principer och krav (Kalman & Lövgren, 2012, s.9; Vetenskapsrådet, 1:2011). Det handlar bland annat om hur jag behandlar deltagarna och hur jag värnar om deras människovärde, självbestämmande och integritet. Det jag har haft att ta hänsyn till är kraven på information, samtycke, konfidentialitet och anonymitet. Under arbetet med min studie har jag ställts inför etiska överväganden i samband med händelser och situationer som inte har gått att förutspå. Vid några tillfällen har deltagare, som tidigare avböjt¹¹, ångrat sig och önskat delta när andra i klassen satt sig med enkätformuläret. I dessa fall har jag löst det genom att få tillåtelse att ringa föräldrar, för medgivande. Ytterligare exempel på händelser som krävt etisk reflektion var när unga vänligt men bestämt klargjorde avog inställning till bandinspelning. Med risk för att tappa intressant information tillmötesgick jag önskan och övergick till att anteckna istället.

Studiens giltighet

Det kan riktas en viss kritik mot min studies tolkande ansats. Det vill säga att mina tolkningar är alltför subjektiva och inte uttrycker någon objektiv eller neutral verklighet. Men det är, enligt Whyte & Whyte (1988), snarare att slå in öppna dörrar eftersom all forskning är regisserad på ett eller annat sätt. Repstad (1999, s.105) menar att det snarare handlar om att ha tilltro till en tolkningsbar verklighet och att olika tolkningar kan ha olika bärighet. Validering, för att kontrollera studiens trovärdighet, kan enligt Kvale (1989) göras på två sätt; pragmatisk validitet och kommunikativ validitet. Den pragmatiska validiteten innebär att jag som forskare ska kunna visa och övertyga läsaren om att mina tolkningar är rimliga i förhållande till mitt empiriska material. Den kommunikativa validiteten handlar bland annat om att jag har fått möjlighet att diskutera mina tolkningar med andra som är bekanta med sammanhanget, vilket gjorts vid flera tillfällen i seminarieform vid Linnéuniversitetet.

¹¹ Alla deltagare från grundskolan hade att lämna in blankett där föräldrar om samtycker för barnens deltagande (se bilaga 4).

KAPITEL 4

Teoretisk och analytisk ansats

I detta kapitel klargör jag mina teoretiska utgångspunkter och hur jag närmar mig mitt material. Jag är inspirerad av Berger och Luckmanns (1979) diskussion om hur vi uppfattar och formar vår sociala verklighet utifrån vårt vetande om fenomen som verkliga och att vi erkänner dess existens. Ytterligare ett analytiskt förhållningssätt som jag använder är kulturell sociologi för att förstå den mening unga tillskriver bilder av poliser. Det kulturella perspektivet ska dock inte förstås som analys av materiella och institutionella faktorer, utan snarare för att förstå ungas meningsskapande, där deras levda insida kommer till uttryck när exempelvis bilder av poliser laddas med känslor och blir meningsfulla (jfr. Alexander, 2011). Utifrån detta kan jag förstå och förklara vilka bilder av poliser och Polisen barn och ungdomar skapar. I detta sammanhang ska *sociala konstruktioner* förstås som idéer eller uppfattningar om enskilda poliser och Polisen som institution eller organisation (jfr. Hacking, 2010).

Jag använder mig också av begreppen habitus och symboliskt kapital som relateras till frågor om makt, för att förstå hur framställningen av dessa bilder kan variera (Bourdieu, 1991, 1993; Broady, 1999). Det handlar om att söka svar på i vilken mån olika objektiva bakgrundsfaktorer inverkar på de bilder som framträder.

För att förtydliga min analytiska ståndpunkt väljer jag att på ett pragmatiskt sätt kombinera sociala konstruktioner och kulturellt sociologiskt perspektiv med maktförhållanden utifrån habitus, symboliskt kapital och sociala positioner. Enligt Mattsson (2010) bortses ofta från en objektiv

verkligen vid användandet av konstruktivistiska perspektiv och konstruktivistiska teorier i den meningen att det inte finns någon objektiv verklighet, utan att allt kan anses format i våra tankar. Denna uppfattning är, enligt Mattsson (2010), lite märklig med tanke på att alla upplever verkligheten varje dag i form av erfarenheter, händelser, känslor, minnen och intryck. Jag ser det som att de analytiska perspektiven kompletterar varandra och fyller den lucka som i annat fall skulle uppkomma om vi enbart tar hänsyn till hur individer formar sin verklighet i en subjektiv och objektiv tillvaro, och samtidigt bortser från maktordningens påverkan. Det finns alltså både en subjektiv och en objektiv tillvaro som utmanar och vägleder våra uppfattningar. Människor skapar sina bilder av tillvaron utifrån sin kunskap eller sitt vetande. Enligt Mattsson (2010) finns det en verklighet, men vi konstruerar vår förståelse, tolkning och upplevelse av den i samspel med andra.

Uppfattning och formering av social verklighet

Hur vi förstår världen, tillvaron, kategorier och begrepp bestäms av vår kunskap om olika fenomen (jfr. Berger & Luckmann, 1979; Burr, 2003). Enligt Berger & Luckmann (1979) ska verklighet i detta sammanhang förstås som en egenskap tillhörande fenomen som existerar oberoende av vår vilja och som vi inte kan önska bort. Det innebär att det vi tar för sant i vår vardag vägleder vårt handlande och våra uppfattningar. Vi tolkar alltså vardagslivet och upplever det som subjektivt meningsfullt med ett inre sammanhang. I enlighet med denna utgångspunkt delar vi genom interaktion den intersubjektiva verkligheten med andra i vardagslivet. Denna interaktion vägleds av typifieringar i ett ömsesidigt utbyte som bildar en social struktur (ibid.). Men det finns en viktig skillnad mellan direkta och indirekta upplevelser av varandra i vardagslivet. En del hör man bara talas om, medan andra upplevs genom direkta möten. En del är det dessutom mer sannolikt att man möter, som exempelvis kompisar, medan det är mindre sannolikt att möta andra, som exempelvis en världskänd elitidrottare, musikikon eller toppolitiker från USA. Vardagslivets sociala verklighet kan således uppfattas som ett kontinuum av typifieringar, enligt Berger och Luckmann (1979) med en allt större anonymitet ju längre avståndet är till ett möte. Med avstamp i detta resonemang tänker jag mig att barn och ungdomar, som deltar i denna studie, skapar sina bilder av poliser genom typifieringar. Exempelvis är det mer sannolikt att de möter närpolis, än utryckningspolis eller poliser inom Säpo (som blir mer anonyma). Men anonymiteten och distansen hindrar inte att de ändå ingår som element i vardagslivet och ibland till och med på ett avgörande sätt (jfr. Berger & Luckmann, 1979).

Språket, tillsammans med symboler och andra tecken, är en viktig beståndsdel i interaktionen. Genom språket kan människor, situationer och händelser frigöras och bli tillgängliga för andra, vid andra tillfällen, i vår gemensamma värld (jfr. Johansson, 2004). När unga i denna studie genom

enkäten och sina utsagor delger sina upplevelser om, erfarenheter av och förväntningar på poliser och Polisen blir det tillgängligt för mig och för andra. Vi behöver inte vara delaktiga i deras upplevelser men vi kan ändå ta del av dem genom att de frigörs från tillfället. Vi får tillgång till våra medmänniskors subjektiva avsikter, när känslor och tankar objektiveras och manifesteras genom mänsklig aktivitet (Berger & Luckmann, 1979). Men det är inte alltid lätt att förstå andras avsikter om vi inte känner dem vi möter så väl. Svårigheter med detta kan dock övervinnas om vi konstruerar de subjektiva avsikterna. Vi kan alltså tillskriva okända avsikter en subjektiv mening. Tecken som uttrycker subjektiv betydelse blir då en objektivering, vilken vidmakthålls med hjälp av språkliga tecken. Betydelsen kan kommuniceras och vi kan således tala om det som inte är närvarande. Språket kan därmed ses som ett objektivt förvaringssystem för en mängd betydelser och erfarenheter, som kan bevaras och föras vidare (Berger & Luckmann, 1979). Ungas bilder av poliser och Polisen, oavsett om de har haft kontakt eller saknar förståelse för avsikterna, vägleds i detta sammanhang av konstruerat subjektiva avsikter. Genom att unga kommunicerar via språkliga tecken kan vi förstå deras objektivering av polisens avsikter. Språket ger oss möjlighet till fortlöpande objektiveringar av våra upplevelser allteftersom de uppstår. Erfarenheter typifieras så vi kan sammanfatta dem i allmänna kategorier, där de får mening för både oss och våra medmänniskor. När språket typifierar erfarenheter görs de anonyma så till vida att de inte bara gäller oss utan tillgängliggörs för var och en. På detta sätt inordnas våra upplevelser fortlöpande i allmänna betydelse-system som är både objektiv och subjektiv verklig (Berger & Luckmann, 1979). I denna studie framkommer alltså bilder av poliser som kan gälla för andra. Deltagarnas erfarenheter av poliser är följaktligen inte förbehållet deras upplevelser, utan kan ingå i ett allmänt hållet betydelse-system om poliser.

Hacking (2010) menar dock att förståelsen av vår tillvaro är beroende av olika kontexter och sociala positioner. Han menar att idéerna skapas i en kontext där vår tillvaro produceras. Han anser emellertid att allt inte är socialt konstruerat, eftersom det också finns en objektiv verklighet, som materiella föremål, institutionella praktiker och människor, oberoende av vår subjektiva uppfattning. Vi kan inte bortse från objektens existens, men vi tolkar dem på olika sätt utifrån vår förståelse av dem. Poliser och Polisen existerar och det ger deltagarna uttryck för att de har förståelse för. Samtidigt blir det tydligt att de tolkar deras existens på olika sätt och utifrån olika premisser. Sociala konstruktioner ska således förstås som idéer, uppfattningar, begrepp och attityder om poliser och inte Polisen som objekt. Det är alltså idéer om Polisen som institution och enskilda poliser.

Utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv gäller det att inta ett *kritiskt förhållningssätt* till det som vid en första anblick kan uppfattas som självklart (Burr, 2003; Hacking, 2010), ett kritiskt antagande om sociala fenomen som av naturen given (Hacking, 2010). Det betyder att fenomen inte behöver vara

som de är eftersom de inte är bestämda av tingens natur, inte oundvikliga, utan formas genom sociala händelser eller historiska förlopp. Det innebär att fenomen som uppfattas som negativa i sitt nuvarande tillstånd kan förändras (Hacking, 2010). Ett kritiskt förhållningssätt handlar således om hur vi förstår tillvaron och oss själva, att det vi observerar inte kan tas som intäkt för en objektiv tillvaro (Burr, 2003). När jag närmar mig mitt empiriska material intar jag därmed ett kritiskt förhållningssätt för att förstå bilder av poliser som något konstruerat och inte av naturen givet. Ungas bilder kan därmed förstås som föränderliga, i både tid och rum.

Hacking (2010) gör en åtskillnad mellan vad han kallar övergripande och lokalt konstruerat. Med detta menar han att det finns fenomen som är inspirerade av en övergripande inställning om att något är skapat, trots att huvudpoängen är ökad medvetenhet om något speciellt. Det innebär att Polisen som institution kan uppfattas som social konstruktion trots att intentionen kan vara att öka medvetenheten om hur enskilda polisers arbetsuppgifter är utformade. Men de lokala teserna är också i princip oberoende av varandra. Man kan alltså hävda att det finns en objektiv verklighet i vissa hänseenden medan andra är socialt konstruerade.

Från ett kulturellt perspektiv kan man förstå sociala handlingar som inbäddade i menings- och känslostrukturer (Alexander, 2003). Det innebär att idémässiga grunder präglar hur människor organiserar, tänker, känner, skapar och legitimerar tillvaron. Men oavsett hur starkt handlingar än må vara formade av materiella förhållanden och instrumentell strävan vägleder betydelser och känslor aktörers handlingar (Alexander, 2011). Meningen finns alltid där som en symbolisk struktur i vår yttre miljö. När vi försöker förstå och hantera den påverkas vi också av den. Kulturella system eller meningssystem handlar alltså om en tillvaro där barns och ungdomars självförståelse och förståelse av andra blir till och får speciell betydelse både för de unga själva och för andra. Detta system kan, enligt Alexander (2006) vara både begränsande och möjliggörande. Genom att intressera mig för bilder av poliser intresserar jag mig för de kulturella meningssystem som återfinns bland unga rörande poliser. Det är i dessa system bilder av poliser formas.

Maktordning och habitus

Ungas bilder av poliser kan förstås som uttryck för något mer än deras subjektiva uppfattningar. I deras sätt att uttala och förhålla sig till poliser kan det finnas inbäddat spänningar, konflikter och oro som en del av samhället och dess förändringar (jfr. Mattsson, 2010). Man kan se det som en maktordning (maktkamp) som tydliggörs mot bakgrund av habitus och symboliskt kapital i en social kontext (jfr. Bourdieu, 1984). Ordet maktkamp utgörs av två sammansatta ord som var för sig handlar om makt och kamp om denna. Ordet makt kan upplevas som laddat och är föremål för omfattande diskussion om dess betydelse och innebörd. Det finns många olika teorier och perspektiv som

vittnar om avsaknaden av en enhetlig definition. Men det går dock att skönja en kärna i begreppet; att makt har kapacitet att åstadkomma handling och något som utövas (Barnes, 1988, s.6). Persson (2003, s.31) menar att makten förutsätter en relation mellan minst två aktörer. Men relationen har olika förutsättningar. För att makten ska fungera måste den som makten riktas mot tillåta ett maktutövande. Försök till kontroll kan dock leda till motstånd. Det uppstår ett styrkeförhållande som kan definieras som en maktkamp, det vill säga handling med reaktiv karaktär (Persson, 2003, s.29). Maktkamp förutsätter vidare att det finns maktstrukturer och att det inom denna förekommer aktörer som positionerar sig mot varandra.

Maktstrukturer eller maktordningar är de krafter i samhället som, enligt Mattsson (2010), skapar kategorier och grupper och ordnar dessa hierarkiskt i förhållande till varandra. En del grupper värderas högre än andra, det vill säga överordnade grupper, vilket ger dem företräde att definiera hur världen ska tolkas. Det påverkar hur vi kan förstå och tolka tillvaron och det ligger till grund för strukturella orättvisor i samhället. Ungdomar, som tidvis känner sig beroende och undertryckta av vuxna (Lindgren, 2009) har att förhålla sig till vuxna generellt, men också vuxna i specifika positioner som till exempel poliser. I förhållande till vuxna generellt finns det en kamp om status och utrymme (ibid). Om man så vill kan det definieras som en maktkamp mellan generationer. Ungdomarna kan reagera med revolt mot den äldre generationen, som har såväl social och politisk som kulturell och ekonomisk makt (Lindgren, 2009, s.10).

Maktstrukturen (eller maktordningen) är övergripande och ligger utanför oss. Men den bärs samtidigt upp av oss genom institutioner, handlingar och tankar. Därmed kan vårt handlande och våra val påverka dem (Mattsson, 2010). Deltagarnas bilder kan i denna studie därmed uppfattas som uttryck för önskan att påverka (förändra) i maktordning mellan unga och enskilda poliser och Polisen som institution och organisation.

Det kan dock vara lättare att synliggöra maktordning på strukturell nivå. Kvinnor och män har i somliga fall olika möjligheter på arbetsmarknaden och boendesegregation är ofta kopplad till klass och etnicitet. Maktordning blir dock betydligt mer otydlig på individnivå. Om en individ står långt från arbetsmarknaden kan det uppfattas som individens problem eller till och med individens fria val. Om en man utbildar sig inom teknik kan det uppfattas som ett val utifrån intresse, utan hänsyn till strukturens påverkan (jfr. Mattsson, 2010). Deltagarnas bilder av poliser kan på samma sätt synliggöras som uttryck för strukturella villkor eller förklaras som de enskilda individernas egna val.

Bourdieu's begrepp habitus låter sig inte oproblematiskt definieras. Vid läsning av Bourdieu blir man varse att dess innehåll förändras mellan olika texter och över tid, vilket gör att begreppet får en sensitiv karaktär. Men i grunden är det ett och samma begrepp. Svaret ligger kanske snarare i att begreppet utvecklats efter hand som Bourdieus rika textflora vuxit över tid och att den applicerats i otaliga sammanhang. Enligt Broady (1999) menar

Bourdieu att habitus hänger nära samman med begreppet kapital på så sätt att habitus är en av kapitalets existensformer (Broady, 1991, s.226). Så som jag använder det ser jag habitus bestående av system av dispositioner, som enligt Broady tillåter människor att handla, tänka och orientera sig i en social tillvaro. Detta system är alltså resultatet av sociala erfarenheter, kollektiva minnen, sätt att röra sig och tänka som är ristade i människors kroppar och sinne (ibid). Bourdieu (1993) menar att vårt habitus formas av det liv vi hittills levt och styr våra föreställningar och praktiker och bidrar därför till att den sociala världen återskapas eller förändras.

Individens habitus är unikt såtillvida att det bara finns en levnadshistoria som inte kan vara identisk med någon annans (Bourdieu, 1993) även om det finns grupperfarenheter eller erfarenheter som kan tillskrivas en kategori människor. På gruppnivå kan man alltså kategoriseras med liknande habitus men inte för varje enskild individ. Således är varje individs kunskap och verklighet beroende av varje enskilds habitus (Bourdieu, 1993). Samtidigt finns det olika habituskapital (Broady, 1991). Detta kapital tillskrivs högt värde i en del sammanhang medan det kan sakna värde i andra. Det är således kontextberoende. Enligt Broady menar Bourdieu att kapitalformer utgörs av habitus, men habitus är inte alltid kapital. Alla människor har habitus, men behöver för den delen inte fungera som ett kapital. Det är marknaden som avgör om det kan ses som en tillgång (Broady, 1991). Polisen kan således tillskrivas ett värde i en del sammanhang medan de i andra sammanhang saknar värde. Om deltagarna i min studie är positiva till poliser och menar att polisen har en viktig roll att fylla i samhället kan det tolkas som att Polisen har ett högt tillskrivet värde. Men i de fall poliser uppfattas som bekymmer och problem kan Polisen sakna symboliskt kapital. Man skulle också kunna tala i termer av legitimitet, men den diskussionen ligger utanför denna studie.

Symboliskt kapital

Med ett symboliskt kapital menar jag, utifrån Bourdieus terminologi och med hjälp av Broady's (1991) tolkning, något som erkänns och tilldelas ett värde och som också tilldelas förtroende. Begreppet anses därmed vara relationellt. Det kan inte uppstå av sig själv, som en önskan eller som tilltvingat. För att tillskrivas ett symboliskt kapital måste man "äga" ett värde i andras ögon. Man kan se det som att poliser kan tillskrivas ett symboliskt kapital inom fältet "ungas bilder av poliser". Men just detta kapital har bara sitt värde i detta sammanhang och kan inte per automatik överföras till andra fält. Bourdieus kapitalteorier kan inte, enligt Broady, användas eller ses som fixa resurser utan snarare som ständigt föremål för strider. Kampen sker inom fältet genom att till exempel parter utvecklar olika strategier för att bevara eller öka värdet av sina egna innehav. I motsvarande anda kan ungas kontakt med poliser utgöra ett symboliskt kapital bland kompisar. Man kan säga att det utgör ett erfarenhetskapital (jfr. Lalander & Johansson, 2012). Om någon varit med i

händelsernas centrum där poliser varit inblandade kan denna erfarenhet utgöra ett kapital, som blir symboliskt i förhållande till poliser. I samtal med unga i denna studie (se kapitel 6-8) har det framkommit att en del händelser - att vara utsatt för fara eller undkommit poliser - kan tillskrivas högt värde. Det tolkar jag som att de vid dessa tillfällen kan tillskrivas symboliskt kapital baserat på deras erfarenheter.

KAPITEL 5

Det lokala sammanhanget

Ungas uppfattningar om Polisen uppstår inte utan vidare, i ett tomrum, utan genereras i en social kontext där skillnader och likheter påträffas utifrån strukturella villkor (jfr. Giddens, 1996, 2003; Wright Mills, 1997). I detta kapitel kommer jag därmed att skissera en kontextuell ram, Karlskrona och Landskrona kommun, där ungas uppfattningar om Polisen kan förstås som konstruerade under förutsättningar som finns förankrade i till exempel då- och nutid, samhällsstruktur, befolkningssammansättning, geografisk placering och politiska influenser. Jag kommer också att skildra en del av de ungas förutsättningar inom skola, fritid och social hälsa. De unga deltagarna i denna studie lever sina liv i sammanhang som präglar deras livsvillkor, vilket sätter avtryck på nutidens anda och deras uppfattningar som seismografer (Lalander & Johansson, 2012). Det är i denna kontext de unga är, blir till och verkar i sin vardag. Redovisningen i detta kapitel är relativt omfattande och detaljrikt. Därmed kan den läsas i efterhand, då du som läsare går tillbaka efter att ha läst övriga kapitel i denna uppsats.

Karlskrona har, liksom många andra städer, berättelser som uppkommit i svunnen tid med syfte att kanalisera olika fenomen och företeelser. Om man tillbringat en tid i staden har man sannolikt kommit i kontakt med uttryck som "akta dig för ryssen" för att disciplinera barn, "det går inte" som uppgiven möjlighet att påverka sakernas tillstånd eller "pinan" som uttryck för den marina militärtjänstens plåga för unga rekryter. Dessa berättelser utgör en del av Karlskroniternas arv från tiden då militärt försvar utövade makt över medborgaren med sin närvaro. Det var under denna tid inte ovanligt att herrar lyfte på hatten, damer nickade, pojkar bockade och flickor neg som hälsning och uppvisad vördnad, när de mötte högre befäl på stadens gator och torg. Marinens militär var en institution som genomsyrade samhället på flera nivåer. Men trots att marinens villkor förändrats pratas det alltså om föräldrar som

hotar sina barn med att ”akta så inte ryssen kommer och ta dig”¹² för att få dem att lyda. Men också ett uppgivet ”det går inte” som uttryck för sitt eget eller samhällets tillstånd.

Mitt förhållande till Karlskrona som privatperson skiljer sig något från omständigheten som nyfiken doktorand, vilket gjort mig uppmärksam på villkor som inte varit obestridda tidigare. Förhållanden som gett mig nytt eller annorlunda perspektiv. Intentionen är att distanseras i den utsträckning det låter sig göras, men samtidigt vara medveten om att tidigare livsbetingelser präglat mig. Förförståelse går inte att bortse från, utan bör snarare medvetandegöras i förhållande till denna text.

I motsats till Karlskrona saknar jag tidigare erfarenhet av Landskrona, både privat och arbetsrelaterat. Min förståelse när det gäller Landskrona bottnar i första hand i mediers förmedlade bilder eller allmän hörsågen. På väg till första mötet med staden och dess invånare bär jag därför med mig en nyfikenhet och förväntan på att bli överraskad.

Tåget saktar in samtidigt som högtalaren deklarerar att nästa station är Landskrona. Genom fönstret, på bussen mot stadens Centrum, ser jag en blandad bebyggelse av villor och hyreshus, både nya och äldre. En del medfarna medan andra inte påverkats av livets skiftningar eller renoveringsframfart. När jag söker en gata hjälper leende människor mig till mötet med ungdomar i staden. Senare på tåget hem reflekterar jag över de ungas intresse och välvilja. Att de utan förbehåll berättat om sina erfarenheter av poliser och vad de tycker om dem i allmänhet. Jag reflekterar också över min upplevelse av staden och hur den synliggör olika perspektiv på tillvaron i staden. (från mina fältanteckningar)

De upplevelser, mina ovan nämnda fältanteckningar återger, reser frågor som i vilken mån den allmänna debatten om Landskrona, som en stad satt i kris, med ökad kriminalitet och otrygg tillvaro genomsyrar de ungas vardag i allmänhet och deras uppfattningar om Polisen i synnerhet. I vilken kontext blir de ungas bild av poliser till?

Karlskrona och Landskrona kommun

Karlskrona kommun, som är storkommun sedan 1976, ligger vid havet i östra delen av Blekinge, med 62 804 invånare (SCB, 2008) var av 10,3 procent har utländsk bakgrund¹³. 77 procent av befolkningen bor i större tätorter som till exempel Karlskrona och Rödeby, mindre tätorter som till exempel Fridlevstad, Jämjö och Nättraby samt småorter som Ramdala, medan resten bor på 26 av kommunens 1 993 öar och på landsbygden. I den största tätorten, Karlskrona

¹² Liksom disciplineringsshotet ”akta så polisen inte kommer och tar dig”.

¹³ Jämfört med riket, 18,6 procent, år 2009.

stad, bor det ca 33 000 vilket utgör ca 50 procent av kommunens befolkning (enligt 2005 års mätning, Karlskrona kommuns hemsida, 2012-11-23). Men trots att kommunens befolkning, liksom i många andra kommuner, bor geografiskt utspritt på landsbygd, i tätorter och skärgård, finns både situationer, institutioner och händelser som binder dem samman.

Under tiden som denna studie genomfördes uppstod exempelvis en händelse, med särskild relevans för denna studie, som både band samman och splittrade befolkningen. Rödeby, som ligger ca 10 km norr om Karlskrona och med 3 356 invånare, blev känd för det så kallade "Rödebyfallet". Det var ett fall, som omskrevs av medier, där en pojke på moped blev skjuten till döds av en man¹⁴. Upprinnelsen visades vara att mannen och hans familj, efter år av trakasserier från "mopedgäng", känt sig hotade den aktuella kvällen. Trots att familjen lämnat ett flertal anmälningar till Polis och socialtjänst, fortsatte trakasserier. Händelsen aktualiserade förhållanden som under en längre tid upplevts vara otrygga, med bråkiga "ungdomsgäng", kriminalitet och våld i det lokala sammanhanget. Samtidigt diskuterades Polisens, skolans och socialtjänstens skuld i frågan. Det uppstod en offentlig debatt som delade orten i två fraktioner; antingen sympatiserade man med gärningsmannen eller med pojken som dog. Allmänheten sökte via medier lyfta frågan om vem eller vilka som bar skulden. Frustrationen kanaliserades genom sökande av syndabock.

Ett särskiljande drag för kommunen är också dess örike och fastland. På flertalet bebodda öar säger sig åtskilliga unga jag pratat med uppleva miljön som frizon, där de sköter sig själva och distanserar sig från kommunens tätorter.¹⁵ De deklarerar att "på deras sida bron gäller inte lagen". Samtidigt skrattar de igenkännande och bekräftar ryktet om den bofasta befolkningens telefonkedja för att varna om "polisens långa arm", när poliser är på väg över bron. Han menar att man klarar upp saker sinsemellan och därför saknas behov av poliser. Kalle¹⁶ berättar också att "man har aldrig hjälm när man kör moped på ön".

Vid havet, i sydvästra delen av Skåne ligger storkommunen Landskrona, som också färdigbildades år 1974. Under år 2009 uppgick invånarantalet till ca 42 000 (www.scb.kommunfakta, hämtat 2011-03-11) var av 31,1 procent har utländsk bakgrund. Kommunen ligger mitt i Öresundsregionen¹⁷ med allt vad det innebär som till exempel närhet till kontinent och ökad rörlighet av varor och tjänster. Det tar ca 85 minuter att med tåg nå Köpenhamns centrala delar och ca en timme till Örestad, stadsdel i Köpenhamn, som har många arbetstillfällen.

¹⁴ Händelsen utspelades under tiden min studie i kommunen pågick. Det visades sig påverka en del deltagares attityd till Polisen.

¹⁵ Konversationsanalys, jfr. Patton, 2002.

¹⁶ En deltagare i enkätstudie 1, som är bofast på en av de större öarna.

¹⁷ Till Öresundsregionen räknas Skåne och Själland med dess öar.

De unga i Landskrona bor antingen på fastlandet i någon av de större eller mindre tätorterna som till exempel Landskrona, Häljarp, Grumslöv och Asmundstorp (SCB, 2009) eller på ön Ven. Avstånden mellan orterna är inte längre än att de, enligt dem själva, med lätthet kan ta sig med cykel, bil, buss eller tåg mellan orterna. Men enligt deltagarna finns ändå en väsentlig åtskillnad som inte har med geografiskt avstånd att göra, utan lokal kontext, exempelvis tätorten Landskrona. Mediers rapportering om skottlossning, rån och inbrott refererar inte till kommunen som helhet utan mer specifikt centralorten Landskrona och med etniska förtecken.

Utbildning

Utbildningsnivån, som i denna studie används som indikator på social klass, visar sig vara något högre i Karlskrona än i Landskrona. Den eftergymnasiala utbildningen visar sig också ligga marginellt högre än i riket för övrigt. Förutom att arbetsmarknaden efterfrågar¹⁸ högre kvalificerade utbildningar kan man anta det handlar om tillgänglighet. I Karlskrona finns till exempel Blekinge tekniska högskola sedan många år tillbaka.

Tabell 5.1. Befolkning efter utbildningsnivå, angivet i procent.

Utbildningsnivå	Karlskrona kommun	Landskrona kommun	Riket
	2009	2009	2009
Förgymnasial utbildning	13	19	14
Gymnasial utbildning	45	51	48
Eftergymnasial utbildning	39	26	36
Uppgift saknas	3	4	2
Totalt	100	100	100

Källa: Karlskrona och Landskrona kommunfakta, 2009, SCB.

Kommentar: Avser 20-64 år, åren 2009, i Karlskrona och Landskrona kommun.

Landskrona kommun har påfallande lägre andel med eftergymnasial utbildning, jämfört med både Karlskrona kommun och riket för övrigt. Närhet till både Lunds universitet och Malmö högskola eller filialer och högskoleutbildning på andra orter i länet som Kristianstad och Helsingborg har inte haft något större genomslag. Det synes emellertid som att gymnasieutbildning och förgymnasial utbildning är den mest frekventa nivån

¹⁸ Flertalet yrken kräver högre utbildning som till exempel sjuksköterskor, läkare, lärare samt försvarsmakten, socialtjänsten, boverket, högskolan och så vidare. Det privata näringslivet har också ökat behov av kvalificerad arbetskraft, som till exempel tekniker, ingenjörer, konstruktörer, ekonomer, utredare, projektledare och jurister.

för boende i Landskrona. I samstämmighet med stadens dominans av tillverkning och mekanisk industri, där högre utbildning av tradition inte krävs, samt andel inflyttade från utlandet är det föga överraskande (Salonen, 2011). Samtidigt som en del nyanlända utlandsfödda har med sig högre utbildning i bagaget saknar andra samma förutsättningar.

Boendestruktur

Befolkningens boende bestäms i mångt och mycket av bostädernas beskaffenhet, hushållens förutsättningar, beteende och preferenser (Salonen, 2011). Karlskrona kommuns boendestruktur innefattar friliggande villor, villaområden, flerfamiljshus i forma av bostadsrätts- och hyresrättslägenheter samt fritidshus.¹⁹ I kommunen dominerar andelen egna hem (62 procent) jämfört med hyresrätt (29 procent) och bostadsrätter (9 procent). Om man jämför kommunen med riket som helhet, är det högre andel egna hem, något färre hyresrätter och betydligt färre bostadsrätter. En förklaring kan vara något högre socioekonomiska villkor, men även större tillgång till landsbygd och tradition att äga sitt boende. Många egna hem består av äldre villor, både på landsbygden och på öarna. Därtill bör hänsyn tas till alla fritidshus, som också ingår i kategori egna hem (SCB, 2011-02-24).

Tabell 5.2. Bostadsbestånd i Karlskrona och Landskrona kommun, år 2008, angivet i procent.

Boende	Karlskrona kommun	Landskrona Kommun	Riket
Egna hem	62	39	53
Hyresrätt	29	47	30
Bostadsrätt	9	14	17
Totalt	100	100	100

Källa: SCB, <http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/SaveShow.asp>, hämtat 2011-02-24. Kommentar: Det saknas jämförande siffror för 2009. Vid kontroll ligger siffror för år 2007 i linje med år 2008. Har därför valt att presentera enbart år 2008. SCB's Kommentar: Beräkningen utgår från Folk- och bostadsräkningen 1990 och uppdateras med årlig rapporterad förändring. Förändring som inte tagit hänsyn till är permanentning av fritidshus, ändring av permanentbostad till fritidshus samt rivning av småhus som inte rapporterats till SCB

Landskrona kommun präglas av dess typiska bostadskaraktär, med åtskilliga flerbostadshus i de centrala delarna medan villaområden ligger i dess utkant. 61 procent av bostadsbeståndet utgörs av lägenheter medan 39 procent bor i villor eller på lantgårdar.

¹⁹ I denna presentation är alla villor, oberoende om de ligger fristående eller som parhus eller fritidshus, kategoriserade som "egna hem". I kategorin hyresrätt och bostadsrätt ingår större fastigheter i mindre eller större områden, mindre fastigheter som kan bestå av ett eller flera hus samt en eller två våningar.

Vid jämförelse med riket för övrigt är det betydligt fler i Landskrona som bor i hyresrätt än i egna hem. Men det finns olika former av hyresrätter. Inne i centrala delarna av Landskrona, till exempel centrum och öster, är fastigheterna oftast äldre och ägda av bostadsföretag eller privatpersoner. Många av fastigheterna har låg standard och är dåligt underhållna, vilket i bästa fall genererar lägre hyra (jfr. Salonen, 2011). Utanför de mest centrala delarna finns större bostadskomplex, så kallade miljonprogram, blandat med egna hem. Lite längre ut från stadskärnan finns villaområden som Borstahusen. I denna studie finns unga representerade från alla dessa områden, det vill säga från områden med både hög- och låginkomsttagare, med olika sociala, kulturella och ekonomiska villkor.

Politisk struktur

Något som i allra högsta grad påverkar både vuxnas och ungas förutsättningar och livsvillkor är samhällets politiska styrning. Karlskrona kommun har en socialdemokratisk tradition sedan lång tid tillbaka, vilket antalet mandat visar att det också fortsätter vara (se tabell 5.3 nedan).

Tabell 5.3. Antal mandat i Karlskrona kommunfullmäktige.

Partier	Antal mandat vid valet 2002	Antal mandat vid valet 2006	Antal mandat vid valet 2010
Moderata samlingspartiet	11	16	18
Centerpartiet	5	6	6
Folkpartiet liberalerna	10	7	5
Kristdemokraterna	5	3	4
Miljöpartiet de gröna	2	3	3
Socialdemokraterna	35	30	28
Vänsterpartiet	4	2	3
Sverigedemokraterna	3	8	8

Källa: Karlskrona kommunfakta och SCB. För 2010, hämtat från Karlskrona kommuns hemsida, 2011-03-20.

Kommentar: Avser valen 2002, 2006 och 2010.

Vid tiden för denna studie är det socialdemokratisk dominans i kommunfullmäktige, trots att de tappat fem mandat från valet 2002 till 2006 (Kommunfakta, 2006, grundkälla SCB). Även som enskilt parti dominerar socialdemokraterna, trots att till exempel Moderaterna och Sverigedemokraterna ökat bland väljarna. Med hänsyn till valet 2010 framgår att blocken närmar sig i andelar. Det socialdemokratiska blocket har 34 mandat och det borgliga blocket har ökat till 33 mandat.

Efter att socialdemokraterna i Landskrona, som alltsedan år 1919 dominerat den politiska agendan, förlorat makten efter valet 1991 markerades andra intressen för hur kommunens framtid kom att gestaltas (Wikdahl, 1992).

Förutom moderaternas segervinst, kom nya uppstickare att ta plats på den politiska scenen, det vill säga Ny Demokrati och Framstegspartiet.

Tabell 5.4. Antal mandat i Landskrona kommunfullmäktige.

Partier	Antal mandat vid valet 2002	Antal mandat vid valet 2006	Antal mandat vid valet 2010
Moderata samlingspartiet	10	7	5
Centerpartiet	0	0	0
Folkpartiet liberalerna	8	12	15
Kristdemokraterna	2	0	0
Miljöpartiet de gröna	1	1	2
Socialdemokraterna	20	17	18
Vänsterpartiet	4	2	2
Sverigedemokraterna	4	12	9
Övriga	2	0	0

Källa: Kommunfakta Landskrona, 2009, SCB.

Kommentar: Avser valen 2002, 2006 och 2010.

Sammanfattningsvis finns strukturella förhållanden i de båda kommunerna som påverkar deltagarnas livsvillkor och deras tolkning av tillvaron. Men det finns också mer specifika förhållande i deras vardag, som till exempel den lokala Polisen, boende, social hälsa, skola och fritid. Därtill kriminalitet och utsatthet som till exempel mobbning, hot och våld.

Polisen i den lokala kontexten

De lokala polisernas arbete är en del av ett större sammanhang. De ingick vid tiden för denna studie i ett regelverk som gått från regelstyrt till målstyrt arbete, från detaljstyrt till att lämna utrymme för lokala polismyndigheter²⁰ och enheter att tolka hur arbetet skulle utföras lokalt (Knutsson & Granér, 2001). Det är alltså politiker som talar om vad som ska göras, medan polisorganisationen bestämde hur det skulle göras (ibid). Detta innebär också att olika myndigheter planerade verksamheten utifrån lokala förutsättningar, vilket jag ska visa exempel på i det följande.

Poliser i Karlskrona kommun ingick i Polismyndigheten Blekinge, som bedrev verksamhet i samtliga kommuner; Karlshamn, Karlskrona, Ronneby, Sölvesborg och Olofström, med ca 290 anställda, år 2010.

²⁰ Märk väl att det är vad som gäller vid tiden för studien. Från och med början av år 2015 finns numera enbart en polismyndighet med 7 regioner. Både Karlskrona och Landskrona ingår numera i Region Syd.

(www.polisen.se/Blekinge/sv/Om-polisen/lan/bl/op/Polisen-i-Blekinge-lan/Orga, hämtat 2011-03-18)

Polisen i Landskrona ingick i Polismyndigheten Skåne som omfattade fem så kallade Polisområden, det vill säga Nordvästra Skåne, Mellersta Skåne, Malmö, Södra Skåne och Nordöstra Skåne. Landskronas polisverksamhet, med ca 40 poliser, tillhörde Nordvästra Skånes Polisområde där tio kommuner ingick, uppdelade på fyra närpolisområden; Landskrona, Helsingborg, Kulla-Bjäre²¹ och Söderåsen²² (Skånes Polismyndighets Verksamhetsplan, 2009).

Polisens arbete på fältet

När allmänheten i Karlskrona ville nå Polisen, oberoende ärendets karaktär leddes de via Kommunikationscentralen, LC Syd, i Skåne. Fördelen angavs vara ekonomisk vinning, samlad kompetens samt ökad tillgänglighet över ett större geografiskt område eftersom en större mängd patruller kunde dirigeras efter att behov uppstår. Nackdelar som påtalats är centralens brist på lokalkännedom vid bedömning av prioritering, åtgärder och resurser.

I polisens arbete på fältet ingick förutom uttryckningsverksamhet också så kallad planlagd verksamhet, som handlade om till exempel trafiksäkerhetsarbete, trygghetsskapande patrullering till fots och spaning mot kriminella personer. Det fanns dessutom närpolisverksamhet, med station eller kontor utifrån hur behovsbilden bedömdes vara. Det innebar att stationer eller lokala kontor kunde öppnas tillfälligt, som i till exempel "Rödebyfallet".²³ I samband med denna händelse blev polisens legitimitet ifrågasatt, efter att de utsetts till syndabock i sällskap med socialtjänst; för underlåtelse. Tidigare anmälningar om "stökiga ungdomar" och trakasserier, riktade speciellt mot enskilda familjer, upplevdes av boende inte tagna på allvar av varken Polisen eller socialtjänsten. I samband med massiv kritik från allmänheten öppnades följaktligen ett tillfälligt poliskontor, i anslutning till fritidsgården på områdets mellan- och högstadieskola.

I närpolisens uppgift ingick bland annat att skapa kontakter och nätverk med allmänheten inom ett geografiskt avgränsat område. I första hand angavs de arbeta brottsförebyggande, i samverkan med externa aktörer som till exempel socialtjänstens fält- eller ungdomssekreterare. Men allmänheten kunde också komma i kontakt med närpolis under händelsestyrd verksamhet, eftersom de var satta att komplettera uttryckningsverksamhet vid behov. Det innebar att unga som tidigare kommit i kontakt med närpolis kände till poliserna vid akuta händelser som krävde utryckning. Andra tillfällen var i samband med ungdomsbrott eller trafikbrott, eftersom det låg i närpolisens

²¹ I Kulla-Bjäre ingår Ängelholms-, Båstad s- och Höganäs kommun.

²² I Söderåsen ingår Klippans-, Bjuvs-, Svalövs-, Åstorps- och Örkelljungas kommun.

²³ Under tiden för studien var det en deltagare i studien som blev skjuten till döds. Det var en man vars familj upplevt sig hotade och kränkta under en längre tid, av en grupp pojkar med mopeder.

åtagande att utreda dessa brott. I Karlskrona arbetade de med "brottsofferbilar" där unga kunde göra anmälan direkt till patrullen, som genomförde en brottsplatsundersökning, stöttade och hjälpte oroliga och drabbade samt såg till att unga kom hem under ordnade former. Närpolisens uppgift var också att synas genom trygghetsvandring för allmänhetens känsla av trygghet. Som ett led i ökad trygghetsupplevelse genomfördes också trygghetsmätningar, både bland vuxna och i skolor.

Från 2008 arbetade Polisen i Landskrona enligt "totalmodellen" för ingripandeverksamhet (Mill, 2011). Lite förenklat kan man säga att det saknades speciell enhet för brådskande ärenden. I stället hanterade närpolisen alla ärenden som ryms inom yttre tjänst. Polisen arbetade i grupper, där varje grupp hade, förutom ingripandeverksamhet, ansvar för samverkan och riktad verksamhet mot olika delar i samhället. Det kunde vara skolledning, socialtjänstens fältgrupp, krogkontroller och idrottsverksamhet. Dessutom fanns en polisbil bemannad med två poliser för att dygnet runt finnas tillgänglig för akuta händelser. I den brottsförebyggande verksamheten använde man sig också av en "näpobil" (närpolisbil) som vanligast arbetade med planlagd verksamhet. Alla poliser arbetade alltså i närpolisområdet Landskrona, men växlade mellan ingripande verksamhet, närpolisverksamhet och utredningsverksamhet. Intentionen var att komma närmare den lokala befolkningen och arbeta utifrån lokalkännedom.

Enligt verksamhetsplanen för 2009 (Skånes polismyndighet) var de övergripande inriktningarna och kraven att arbeta brottsförebyggande, öka förmågan inom utredning och lagföring samt inrikta verksamheten på ett antal prioriterade områden som till exempel våldsbrott, bostadsbrott och narkotikabrott. Polisstyrelsen framhöll dock att brottsituationen skiljde sig åt från kommun till kommun i Skåne och eftersom den kunde förändras under verksamhetsåret, krävdes att myndigheten kunde ställa om och stötta med personal och andra resurser till ort eller område där det bäst behövdes.

Polisens samverkansprojekt

Polisen i Blekinge var vid tiden för studiens genomförande involverade i, förutom tidigare nämnda trygghetsmätning, ett antal projekt som till exempel projektet "Gränslöst", utvecklingsprojektet Sydsamverkan och "förståelsebaserat ledarskap" för myndighetens chefer, enligt Eva Nordén och Per-Arne Strandh (Blekinge Polismyndighet, hemsida, hämtad 2011-03-18). Dessutom hade kommunen sedan ett antal år på eget initiativ anställt ett antal pensionerade poliser som gav sig ut i skolor för att diskutera med elever om olika polisiära och samhällsrelevanta frågor.

Polisen i Landskrona var involverade i ett antal samverkansprojekt. Bland annat "Överenskommelse mellan Stad och Polis",²⁴ en åtgärdsplan för att arbeta utifrån gemensam problembild där unga i riskzon utgjorde ett av fyra formulerade områden. Inför projektets första år, vilket också sammanföll med den period jag genomförde min studie, hade man enats om ett antal samarbetspunkter som till exempel insatser till familjer med särskilt brottsaktiva ungdomar, ett gemensamt ungdomsforum, samling mot brott, tidig upptäckt av barn och ungdomar i riskmiljöer samt trygghetsskapande åtgärder i det offentliga rummet. (Överenskommelse inför år 2009, Lokala Brå, Landskrona). Ett preciserat område var alltså ett gemensamt ungdomsforum, med långsiktig satsning inom brottsförebyggande området, för att skapa en plattform där unga och vuxna kunde få direktkontakt. Intentionen var att ta tillvara ungas tankar, idéer och erfarenheter samt vuxnas möjlighet att överföra normer och värderingar. Men också att skapa förtroende, förhindra att unga fastnade i ett liv med kriminalitet och droger, förmedla information till unga om hur polis och räddningstjänst arbetar och i förlängningen förbättra för polisens och räddningstjänstens arbete (Överenskommelsen, 2009). Fullt utbyggt skulle rådet bestå av 10-20 unga, med jämn könsfördelning i åldrarna 13-16 år, från olika skolor och bostadsområden. Rekrytering skedde på frivillig basis via tidigare kontakt med myndighet, genom lokal fritidsledare och lärare i samråd med föräldrar. Varje möte skulle ha ett förutbestämt tema som till exempel brott och kriminell verksamhet, alkohol och andra droger, hur polis, räddningstjänst och ungdomar bemöter varandra, kränkande beteende och särbehandling, trafik, brottsofferstöd etc. Man förväntade sig effekter som att bryta negativa mönster hos ungdomarna och deras kamrater genom att peka på positiva alternativ, ökad trygghet samt stärka deras civilkurage.

Sammanfattningsvis finns det under tiden för studiens genomförande en medveten strategi från Polisens sida att vara synliga och närvarande både i preventivt och trygghetsskapande syfte. Men också att genom olika projekt skapa relationer med allmänheten och då framförallt ungdomar. Som jag visat arbetade man på olika sätt i de båda kommunerna och det ger också olika underlag för ungas bilder av poliser. I Karlskrona arbetade poliserna med ingripandeverksamhet över hela länet. Närpoliser kunde vid förekommande fall bli kallade till ett område där de var kända av allmänheten, men kunde lika väl vara mer eller mindre okända. I Landskrona arbetade poliserna i första hand som närpoliser och deras uppdrag begränsades i möjligaste mån till det lokala området. Under tiden för studiens genomförande var det

²⁴ Projektet har sin upprinnelse i Rikspolisstyrelsen förfrågan, under 2007, om Landskrona, jämte ett antal andra kommuner var villiga att ingå i ett pilotprojekt. Syftet var att genom aktiviteter och tydlig samverkan försöka hantera otrygg tillvaro och kriminalitet i landets kommuner. Landskrona var en av de först kommunerna med att inför avtal med Polisen. Under 2008 tecknades således ett avtal, en så kallad "Överenskommelse mellan Stad och Polis".

samverkansprojekt igång i båda kommunerna. Men i Landskrona hade man dock betydligt fler projekt som riktade sig specifikt mot ungdomar.

Deltagarna och deras villkor i vardagen

Hur informanternas vardag ser ut i denna studie utgör i allra högsta grad sammanhang för hur deras bilder av poliser ser ut, konstrueras och påverkas.

Ett av dessa sammanhang utgörs av var man bor. I Karlskrona kommun bor störst andel (52 procent) på mindre orter, medan 44 procent bor i tätorten och 4 procent i andra kommuner som till exempel Ronneby eller Karlshamn, men går i skolan och vistas stor del av sin fritid i Karlskrona kommun. Vad gäller Landskrona kommun bor störst andel (61 procent) i tätorten, medan 18 procent vardera bor på annan ort eller i annan kommun.

Tabell 5.5. Var deltagarna i denna studie bor, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Bor i tätorten	423 (44)	501 (61)
Boende på annan ort i kommunen	493 (52)	151 (18)
Boende i annan kommun	41 (4)	150 (18)
Vill bo kvar men flytta i vuxen ålder	632 (61)	470 (59)
Känner de flesta unga där de bor	752 (71)	498 (63)
Känner de flesta vuxna där de bor	504 (48)	408 (52)
Släkt boende i samma område eller på samma ort	267 (23)	121 (16)
Är nästan alltid i sitt bostadsområde på fritiden	695 (68)	422 (55)
Finns inte mycket roligt att göra i det område de bor	463 (45)	227 (29)
Känner sig trygga i sitt bostadsområde	955 (91)	694 (89)
Tror att andra som inte bor i samma område tycker det är ett bra eller mycket bra område	917 (87)	657 (82)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I Karlskrona vill den största andelen bo kvar på den ort de bor nu, men flytta när de blir vuxna (61 procent). En förklaring kan vara att de känner många unga i området (71 procent) och en relativt stor andel vuxna (48 procent). I Landskrona vill också den största andelen (59 procent) bo där de bor nu, men

flytta när de blir vuxna. Även här kan förklaringen ligga i att de känner relativt stor andel unga (63 procent) och vuxna (52 procent) som bor i samma område. Något som inte tycks påverka deras vilja att bo kvar är brist på släktingar i samma område. I Karlskrona är det bara 23 procent som har släktingar i samma område och i Landskrona är det ännu mindre andel, 16 procent. Trots att en relativt stor andel, 45 procent i Karlskrona och 29 procent i Landskrona, inte tycker att det finns mycket att göra i sitt bostadsområde är det stor andel som nästan alltid är i sitt område under sin fritid. Något som kan vara utslagsgivande för hög närvaro i sitt bostadsområde är upplevd trygghet. I Karlskrona är det 91 procent och i Landskrona är det 89 procent som känner sig trygga. En stor andel tror dessutom att andra som inte bor i samma område tycker det är ett bra eller till och med mycket bra område att bo i.

Skolan

Skolan är en miljö som så gott som alla barn, på grund av skolplikt, befinner sig i oavsett om de vill eller inte. En stor del av dagen, året om, ska de drillas i allmänkunskap, specialkunskap och social samvaro, för att en vacker dag uppfattas som fullvärdiga medborgare. Inom skolans marker värderas och bedöms unga, vilket omsätts i kapital både i och utanför skolans domäner. Därmed kan skolan uppfattas som en betydande arena, både vad gäller utbildning och social fostran, för ungas identitetsformering och hur de också uppfattar tillvaron.

Störst andel (83 procent) av deltagarna från Karlskrona har aldrig eller nästan aldrig skolkat från skolan under det senaste året. Om de skolkar handlar det oftast om någon eller några gånger per termin eller någon gång i månaden. I Landskrona är det 70 procent som aldrig eller nästan aldrig skolkat. Alltså något större andel har skolkat i Landskrona.

Vanligast är att göra sina läxor, Karlskrona 63 procent, medan knappt hälften gör det i Landskrona. I båda kommunerna är det vanligast att göra sina läxor hemma eller i skolan. I Karlskrona visade det sig att 68 procent får hjälp med läxor av mamma eller pappa (54 procent vardera). En del får hjälp av kompisar (31 procent), syskon (24 procent) eller läraren (19 procent). De flesta har alltså någon som vid behov kan hjälpa dem med läxor, men samtidigt finns det en grupp unga (4 procent) som inte har någon de kan få hjälp av med läxor.

Tabell 5.6. Deltagarnas närvaro i skolan och läxpreferenser, angivet i anta med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Aldrig eller nästan aldrig skolkat från skolan	898 (83)	557 (70)
Gör sina läxor	675 (63)	415 (52)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Fritid

När man åberopar fritid är det inte alltid enkelt att definiera vad som menas. Fritid kan syfta på tid utanför arbete eller som i detta fall skoltid (se Berggren, 2000). Men fritid kan också innebära fri tid för att göra vad man vill. Då innebär fritid inte alltid fri tid. Under fritid kan man vara aktiv i en förening eller att till exempel hjälpa till i hemmet. Det är således inte helt oproblematiskt att ställa frågor om fritid. I denna studie menar jag att fritid är tid utanför skoltid eller arbetstid, men samtidigt innebär det att deltagarna själva fått definiera vilken tid de själva anser vara fritid. I linje med det postmoderna samhället och senmoderna kulturen är fritidens innehåll stätt i förändring med tendens till ökat kommersiellt utrymme, differentiering och specialisering, vilket ställer högre krav på individualiserad fritid. Något märkbart är att fritiden i allt högre grad utgör arena för identitets- och meningsskapande. Samhällets instabilitet och komplexitet gör att unga hamnar utanför vuxensamhället. Fritiden kan därmed fungera som ett moratorium där unga finner plats inför vuxenlivet (Lalander & Johansson, 2012). Fritiden utgör därmed en viktig plattform för unga (Berggren, 2000). I denna studie indikerar deltagarnas fritidsval det sammanhang i vilka bilder av poliser och Polisen skapas.

I båda kommunerna anger en relativt stor andel (Karlskrona, 73 procent) (Landskrona, 65 procent) att det finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden. När man är med kompisar är man i första hand hemma hos varandra, (Karlskrona, 83 procent och Landskrona, 76 procent) eller utomhus (Karlskrona, 43 procent och Landskrona, 45 procent). En del tillbringar sin tid på café med kompisar. Idrottshall utgör också en arena dit man går både för att själv utöva idrott (Karlskrona, 58 procent och Landskrona, 56 procent) och träffa kompisar (Karlskrona, 18 procent och Landskrona, 12 procent).

Att gå på café, restaurang eller delta i annan föreningsverksamhet än idrott är inte vanligt bland dessa unga. Inte heller gå på ungdomshus, gå på konsert, teater, museum, själv spela teater eller annan skapande verksamhet. Inte heller att åker skateboard/snowboard, mekar med motorer, spelar rollspel, spelar i rock eller popband. Men däremot är det många som spelar tv och datorspel eller surfar och chattar på nätet (Karlskrona, 56 procent och Landskrona, 52 procent). I Karlskrona är det dessutom över hälften, 58 procent, som läser medan något mindre andel gör det i Landskrona. Därtill är det 60 procent i

Karlskrona och 54 procent i Landskrona som skriver antingen dagbok, dikter eller noveller. Vidare är det en stor andel som hjälper till hemma med att exempelvis hämta eller passa småsyskon, laga mat, städa etc. (Karlskrona, 75 procent och Landskrona 74 procent).

Tabell 5.7. Deltagarnas fritidsaktiviteter, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden	773 (73)	522 (65)
Är hemma hos kompisar	930 (83)	627 (76)
Är utomhus	481 (43)	370 (45)
Idrottshall	206 (18)	96 (12)
Café	136 (12)	147 (18)
Idrottar varje vecka i förening	574 (58)	435 (56)
Idrottar varje vecka utanför förening	592 (59)	395 (52)
Chattar på nätet	852 (82)	685 (88)
Spelar tv- och datorspel	583 (56)	405 (52)
Läser	594 (58)	354 (46)
Skriver	611 (60)	410 (54)
Hjälper till hemma	779 (75)	571 (74)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Social hälsa

Med jämna mellanrum kommer larmrapporter om att barns och ungdomars fysiologiska hälsa försämrats, på grund av felaktig kost och mycket stillasittande aktiviteter. Men framför allt psykologisk och social hälsa (jfr. Ungdomsstyrelsen, 2007, 2009, 2012) på grund av samhällets tendens till ökad individualisering och krav på tillvarons görbarhet (jfr. Ziehe, 1982, 1993). Förändringens vindar avspeglas även i familjer, med försämrade villkor genom till exempel ökad arbetslöshet, "barnfattigdom", omflyttning och splittrade familjer med nya familjekonstellationer. Generellt slår det igenom på flera nivåer, det vill säga på både makro, mikro och individnivå. Jag kan dock inte uttala mig om i vilken mån deltagarna i denna studie har försämrad social hälsa. Det jag kan uttala mig om är att 87 procent av deltagarna i Karlskrona och 89 procent i Landskrona säger att de trivs bra eller mycket bra i sin familj.

Tabell 5.8. Social hälsa bland deltagarna, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Trivs mycket eller ganska bra i familjen de bor	954 (87)	723 (89)
Är ofta på gott humör	522 (49)	431 (54)
Orkar göra mycket	381 (39)	294 (39)
Nöjda med sig själva	549 (55)	452 (59)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I Karlskrona är det ungefär hälften som säger att de ofta är på gott humör, medan 54 procent säger det samma i Landskrona. Dessutom anser 39 procent i både Karlskrona och Landskrona att de orkar göra mycket. I Karlskrona är 55 procent nöjda med sig själva och 59 procent i Landskrona. I den mån det kan utgöra mått på social hälsa kan jag luta mig på att deltagarna synes ha en relativt god social hälsa. Något alarmerande är det att en stor andel menar att de inte orkar göra så mycket.

Om de oroar sig för något verkar det i de flesta fall finnas någon till hands att prata med. I Karlskrona är det kompisar man främst pratar med (93 procent) tätt följt av mamma (92 procent) och pappa (80 procent). I Landskrona pratar man i första hand med mamma (81 procent), med kompisar och därefter med pappa (60 procent). Vad vi kan se är det följaktligen kompisar och mamma som de i första hand pratar med.

Tabell 5.9. Vilka deltagarna anser de kan prata med, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona		Landskrona
Kompisar	733 (93)	Mamma	613 (81)
Mamma	812 (92)	Kompisar	553 (76)
Pappa	631 (80)	Pappa	438 (60)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Intressant är också vilka de inte pratar med, men skulle vilja. Till exempel är det 84 procent i Karlskrona som säger att de inte brukar prata med poliser men skulle vilja, BRIS 91 procent, Ungdomsmottagning 73 procent, präst 87 procent och 65 procent som inte brukar prata med någon på nätet, men skulle vilja.

Tabell 5.10. Vilka deltagarna inte brukar pratar med, men skulle vilja, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona		Landskrona
Bris	180 (91)	Pappa	119 (16)
Poliser	185 (84)	Syskon	106 (15)
Präst	177 (87)	Annan släkt	99 (15)
Ungdomsmottagning	164 (73)	Lärare	79 (12)
Någon på nätet	164 (65)	Kompisar	84 (12)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I Landskrona är det betydligt mindre andel som säger sig vilja prata med någon de i vanliga fall inte pratar med, när de oroar sig för något. Det finns dock en del som säger sig vilja prata med pappa (16 procent), syskon eller annan släkt (15 procent) samt lärare och kompisar, vardera 12 procent.

Samhörighet

Med samhörighet menar jag här i vilken mån det finns en känsla av delaktighet och lojalitet med människor i samhället. De flesta menar att det är viktigt att ställa upp och hjälpa andra i samhället (Karlskrona 66 procent och Landskrona 57 procent). Men samtidigt är det runt en fjärdedel som anser att det är bäst att var och en sköter sig själv och sitt (Karlskrona 24 procent och Landskrona 27 procent). I Karlskrona är det dessutom 10 procent och i Landskrona 6 procent som anser att man ska hålla sig till sin grupp och inte hjälpa andra för att man inte kan lita på någon i dagens samhälle.

Tabell 5.11. Deltagarnas samhörighet med andra i samhället, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Viktigt ställa upp och hjälpa andra i samhället	681 (66)	428 (57)
Viktigt att var och en sköter sig själv och sitt	246 (24)	203 (27)
Hålla sig till sin grupp	98 (10)	44 (6)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I jämförelse mellan kommunernas deltagare uppvisas inte några större skillnader. Trots mediernas rapportering om Landskrona och tidigare studier om allmänhetens upplevelse av staden som uppdelad i ett "vi" och "dom" går det inte att finna stöd för denna föreställning i min studie. Det är enbart 6 procent som anser att människor ska hålla sig till sin grupp och inte hjälpa andra.

Utsatt för hot, mobbning och våld

Att bli utsatt för anklagelser, hot eller mobbning i skolan eller under fritid är inte helt ovanligt, men rapporteras inte alltid²⁵ till skola, socialtjänsten eller Polisen (se till exempel bötnings i Brå, 2009:20). I en del fall söker man lösa det inom gruppen (Brå, 2009:20).²⁶ I andra fall drar man sig undan och hoppas det ska lösa sig av sig självt. Det vanligaste som unga rapporterar i denna studie är förekomst av våld i skolan (58 procent i vardera kommunen), på fritiden, (66 procent i Karlskrona och 69 procent i Landskrona). En fjärdedel av de unga säger sig också bli retade eller mobbade i skolan, medan en något mindre andel blir det på fritiden.

Tabell 5.12. Deltagarnas upplevelse av hot, mobbning och våld i skolan och på fritid, angivet i antal med procent inom parentes.

	Karlskrona	Landskrona
Oskyldigt anklagad i skolan	178 (16)	145 (18)
Oskyldigt anklagad på fritiden	185 (17)	136 (17)
Blivit retad i skolan	272 (24)	203 (25)
Retad på fritiden	143 (13)	106 (13)
Utsatts för våld i skolan	646 (58)	478 (58)
Utsatt för våld på fritiden	740 (66)	569 (69)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Vad vi kan se är att våld rapporteras som vanligt förekommande i både skolan och på fritiden, oberoende av vilken kommun det gäller. Det visar sig också att en inte obetydlig andel blir retad eller mobbad i skolan. Större andel än på fritiden. Förklaringen kan ligga inbäddad i skolpliktens konsekvens att tvingas in i sammanhang där vuxnas kontroll inte står högt på dagordningen. Det kan också vara uttryck för ungas brist på god social hälsa.

Kriminalitet

När jag i denna text hanterar frågor om kriminalitet görs det utifrån tanken om oönskad handling som bryter mot svensk lagstiftning (jfr. Christie, 2005).

²⁵ Det finns en diskussion om att minskad benägenhet att anmäla brott som exempelvis anklagelser, hot om våld och mobbning, går att förklara med bristande förtroende för myndigheter som till exempel Polisen, eftersom det ändå inte händer något (Brå, 2009:20).

²⁶ Inom ramen för anklagelser, hot och mobbning finns också det mer eller mindre kända fenomenet "bötnings", vars utbredning det finns olika uppfattning om. Polisen som organisation hänvisar till brottsrubricering som otillåten påverkan och hot (Brå, 2009:20), utan hänsyn till "bötnings" som företeelse med olika faktorer att ta hänsyn till som exempelvis var, när hur och varför det sker.

Trafikbrott sker till exempel när en förare bryter mot gällande trafikregler. Men samtidigt kan en överträdelse uppfattas som relativt harmlös av allmänheten, trots att den utifrån lagstöd kan definieras som en kriminell handling. Fortkörning är en överträdelse i enlighet med gällande lagrum, men i enlighet med allmän uppfattning kan den uppfattas relativt harmlös. Det är viktigt ha i minnet när vi närmar oss ungas kriminella erfarenhet, att deras handlingar inte alltid uppfattas av dem själva som ett brott. Bedömningen kan variera i förhållande till vilka handlingar och livsvillkor som är gällande (jfr. till exempel Brå, 2009:20). Enligt flertalet deltagare i denna studie (enkätstudie 1 och 2 samt fältsamtal från Karlskrona och Landskrona) bedöms till exempel snatteri, graffiti och framförande av trimmad moped som relativt harmlösa handlingar. Något de flesta unga gör vid något tillfälle under ungdomsåren (Brå 2001:15).

I den mån unga i denna studie varit i kontakt med brottslig verksamhet är den självrapporterad²⁷, utgår från egen kriminell erfarenhet och presenteras utifrån frågor om omfattning och innehåll. Beskrivningen är summarisk och kategoriserad för att undvika alltför spretig presentation. Materialet är indelat i följande kategorier; *våldshandling, stöld, skadegörelse och övrig kriminalitet*²⁸.

Tabell 5.13. Deltagarnas självrapporterade kriminella handlingar, angivet i anta med procent inom parentes.

		Karlskrona	Landskrona	Årskurs nio
Våldshandling	Hot om våld	233 (33)	251 (42)	-
	Misshandel	133 (19)	151 (25)	(6)
	Kniv/vapen	103 (15)	111 (19)	(10)
Stöld	Hot vid stöld	21 (3)	41 (7)	(2)
	Snatteri	194 (27)	204 (35)	(24)
	Stöld från skolan	151 (21)	174 (29)	(29)
	Stöld hemifrån	126 (18)	100 (17)	(24)
Skadegörelse	Bil eller Mc	16 (2)	41 (7)	-
	Rycka väska	23 (3)	33 (5)	(1)
	Sparka sönder lyktstolpe	130 (18)	161 (27)	-
	Elda papperskorg	129 (18)	125 (21)	-

²⁷ Den är självrapporterad i tillägget, i enkätstudie 1 och 2, för de något äldre deltagarna, 15-22 år. (Se enkät i bilaga 3). De hade att svara ja eller nej på ett antal påståenden som behandlar bland annat kriminella handlingar.

²⁸ Inom ramen för övrig kriminalitet ingår vitt skilda benämningar som exempelvis trafikbrott, urkund (exempelvis förfalskat id.) och bedrägligt beteende (exempelvis åkt tåg, buss eller taxi utan att betala för sig).

	Elda byggnad	22 (3)	40 (6)	-
Övrig kriminalitet	Bedrägligt beteende	278 (39)	349 (58)	(43)
	Köra trimmad moped	290 (40)	248 (41)	-
	Köra bil utan körkort	182 (25)	177 (29)	(30)
	Köpa smuggelsprit	225 (32)	215 (36)	-
	Köpa smuggeltobak	126 (18)	164 (28)	-
	Sälja narkotika	21 (3)	53 (9)	-
	Urkund	29 (4)	51 (8)	(4)
	Sälja stöldgods	30 (4)	53 (9)	(6)

Källa: Enkätstudie 1 och 2 och Brå, 2010:6.

Kommentar 1: I Brottsförebyggande rådets undersökning skiljs inte på att bära kniv på fritid eller i skolan, men görs i min enkätstudie. De skiljer inte heller på stöld och snatteri i butik, men däremot mellan stöld av bil och stöld av Mc eller moped, medan jag delar in det i stöld av bil eller Mc, men utesluter moped. I de fall Brottsförebyggande rådet inte har jämförande kategori har de markerats med sträck i tabellen. Det saknas dessutom antal i Brottsförebyggande rådets rapport.

Kommentar 2: Detta är från enkätstudie 1 och 2, 15-22 år, i jämförelse med en nationell undersökning, årskurs nio, från Brottsförebyggande rådet

Den vanligast förekommande våldshandling som anges är hot om våld (Karlskrona 33 procent, Landskrona 42 procent). Det handlar alltså om hot utan våldsverkan, men kan upplevas nog så allvarligt. Inom en del kamrat- och ungdomsgruppen förekommer uttalanden som åberopar våld mot person, men som slentrianmässig ordväxling med skämtsamt underton (enligt fältsamtal i Karlskrona och Landskrona). Om detta speglar angiven andel går inte att utläsa. Men oavsett om intentionen varit lekfull kan upplevelsen av hot vara reell och har därmed angivits i enkäten som hot om våld. Näst vanligaste våldshandling visar sig vara misshandel av någon utanför familjen (Karlskrona 19 procent, Landskrona 25 procent). Det handlar om våld mot person, men utan behov av sjukvård. Tredje vanligast är att under fritiden bära kniv eller annat vapen (Karlskrona 15 procent, Landskrona 19 procent). Det är ingen våldshandling i sig, men enligt ungas utsagor är intentionen att försvara sig om hotfull situation uppstår samtidigt som de säger sig vara väl medvetna om att de bryter mot kniv- och vapenlagen (enligt fältsamtal från Karlskrona och Landskrona). Men den trygghet kniv eller annat vapen kan ge upphov till uppväger risken att bli påkommen med dessa tillhyggen på offentlig plats. En del uppger också tuffhetsfaktor som skäl till att bära vapen, för att imponera på andra. Men också för att markera beräknat motstånd om någon tänker angripa. De berättar att de vill sätta sig i respekt. Minst vanligt är att med

hjälp av hot om våld eller vapen komma över föremål av värde som till exempel mobiltelefoner, märkeskläder och dyra jackor (Karlskrona 3 procent, Landskrona 7 procent). Över lag verkar det som att större andel i Landskrona rapporterar våldshandlingar än i Karlskrona. Störst skillnad synes vara vid hot om våld. Det är betydligt större andel i Landskrona än i Karlskrona som rapporterar att de hotat någon om våld. Inom ramen för våldshandling, men kanske främst inom hot om våld, antas finnas en så kallad "bötning", som poliser väljer att benämna utpressning. Det handlar om att unga utpressar andra unga, genom hot om våld med eller utan kniv eller annat tillhygge. De utsatta bötas för något de påstås gjort fel. Oftast sker det på skoltid eftersom de utsatta inte har möjlighet att undkomma på grund av skolplikt (Brå, 2012:6).

Snatteri i butik rapporteras som vanligast form av "stöld"²⁹ (Karlskrona 27 procent, Landskrona 35 procent). Men det är tveksamt om andelen stämmer med hur det ser ut i egentlig mening. En del unga säger att snatteri inte kan likställas med stöld eftersom det är ett relativt harmlöst tilltag som inte drabbar någon enskild person (enligt fältsamtal från Karlskrona och Landskrona). Även stöld från skolan anses vara relativt harmlöst (Karlskrona 21 procent, Landskrona 29 procent). Men det beror på vad det gäller. Om det handlar om att ta en penna, suddgummi, bok eller liknande anses det mer oskyldigt än om det handlar om saker med större ekonomiskt värde som datorer, musikinstrument eller liknande (enligt fältsamtal från Karlskrona och Landskrona; Brå, 2010:6). Tredje vanligast är att stjäla hemifrån, där de bor (Karlskrona 18 procent, Landskrona 17 procent). Då handlar det i första hand om att stjäla pengar, alkohol eller värdeföremål för att finansiera fritid eller droger (enligt fältsamtal från Karlskrona och Landskrona). Minst vanligt är att stjäla bilar och motorcyklar (Karlskrona 2 procent, Landskrona 7 procent) eller rycka någons väska (Karlskrona 3 procent, Landskrona 5 procent). Vid en jämförelse mellan kommunerna framgår att unga i Landskrona rapportera större andel snatteri, stöld från skolan, stöld av bil och motorcykel samt rycka väska än i Karlskrona. Däremot är det en något större andel i Karlskrona som rapporterar stöld från hemmet.

När det handlar om skadegörelse är det vanligast att sparka sönder lyktstolpar (Karlskrona 18 procent, Landskrona 27 procent). I Andra hand är det att sätta eld på papperskorgar (Karlskrona 18 procent, Landskrona 21 procent). Minst vanligt är att tända eld på byggnader (Karlskrona 3 procent, Landskrona 6 procent). Vi jämförelse mellan kommunerna visar det sig att större andel unga från Landskrona rapporterar skadegörelser än unga från Karlskrona.

²⁹ I juridiska termer är det praxis att räknas som stöld om värdet överstiger 1000 kronor. Men i moralisk mening kan även snatteri i butik uppfattas som stöld. Vanligaste påföljd för snatteri bland 15-17 åringar är åtalsunderlåtelse (Brå, 2012:13)

Under kategorin övrig kriminalitet rapporteras bland annat bedrägligt beteende som att åka buss, taxi eller liknande utan att betala (Karlskrona 39 procent, Landskrona 58 procent). Men det rapporteras också trafikbrott som att köra trimmad moped (Karlskrona 40 procent, Landskrona 41 procent) och köra bil utan körkort (Karlskrona 25 procent, Landskrona 29 procent). Det är inte heller helt ovanligt att unga rapporterar att de köper så kallad smuggelsprit (Karlskrona 31 procent, Landskrona 36 procent) eller så kallad smuggeltobak (Karlskrona 18 procent, Landskrona 28 procent). Men att köpa smuggelsprit eller smuggeltobak blir otillåten handling först om köparen visar sig vara omyndig, det vill säga under 18 år. Minst vanligt är att sälja narkotika (Karlskrona 3 procent, Landskrona 9 procent), urkund genom att förfälska identitetshandlingar (Karlskrona 4 procent, Landskrona 8 procent) eller sälja stöldgods (Karlskrona 4 procent, Landskrona 9 procent). I jämförelse mellan kommunerna är det större andel i Landskrona som över lag självrapporterat övriga kriminella handlingar som bedrägligt beteende, trafikbrott, försäljning av droger, urkund och försäljning av stöldgods, än i Karlskrona. Den största skillnaden verkar dock vara bedrägligt beteende och att framföra trimmad moped.

KAPITEL 6

Föreställningar om polisen

I detta kapitel fokuseras ungas föreställningar om poliser, det vill säga vilka föreställningar deltagarna i min studie ger uttryck för, i vilken omfattning och hur de varierar i förhållande till sociala positioner som kön, ålder, etnicitet, var de bor (tätort eller landsbygd) och klass (föräldrars högsta utbildning) i Karlskrona och Landskrona. Föreställningar i detta sammanhang handlar alltså om intryck, uppfattningar, åsikter, tolkningar, inställningar och ståndpunkter (Nordstedts svenska synonymordbok, 1992). Det vill säga göra sig en idé eller föreställning om något eller någon (Svenska Akademien, SAOB, 1927, uppdaterad 2014).

Kapitlet liksom följande två resultatkapitel, sju och åtta, har en företrädesvis beskrivande karaktär med inslag av tolkningar. I kapitel nio redovisas den huvudsakliga analysen.

De föreställningar som presenteras skildras med utgångspunkt i uppsatsens två enkätstudier, med främst fasta svarsalternativ. Men i förekommande fall tydliggörs eller exemplifieras föreställningarna med hjälp av utdrag från samtal i samband med enkätstudiens genomförande (jfr. Kvale, 1989). Intentionen är att förtydliga vad som avses med att poliser kan upplevas som till exempel rasister eller bra på att lyssna.

Kapitlet presenteras med hjälp av sex rubriker; *poliser är lata*, *poliser är rasister*, *poliser är hårda*, *poliser är bra på att lyssna*, *poliskvinnor är extra tuffa* och *poliser stannar kompisar i onödan*, vilka var och en finns angivna i enkätstudie 1 och 2 som påståenden om hur poliser kan upplevas.

Poliser är lata

I dialog med unga³⁰ framställs poliser vid somliga tillfällen som lata. Det uttrycks som att poliser inte alltid gör vad de förväntas göra, att de antas vara trötta eller verkar sakna vilja att arbeta. Det blir tydligt, säger de, när poliser sitter i sina bilar istället för att fotpatrullera. När det pratas om poliser som lata exemplifieras det också med långa väntetider vid anmälan om inbrott eller att de snabbt avskriver ärenden utan, vad de själva uppfattar, rimlig förklaring. Men samtidigt som kritik mot polisens arbetsvilja läggs fram bedöms de vara snabba och arbetsvilliga vid klagomål om högljudda ungdomsfester, vid misstanke om pågående klotter eller trimmade mopeder samt när unga cyklar utan lyse. Dante, 16 år, från Landskrona berättar:

Poliser är alltid pigga på att stoppa om vi kör utan lyse. Man får snabba böter. Dom kan jag inte betala. Men när syrran hade inbrott i lägenheten kom dom aldrig. Vi ringde flera gånger. Men dom orkade väl inte.

Dante får medhåll av klasskompisar. De menar att poliser dröjer eller uteblir helt, när deras hjälp påkallas. En klasskompis till Dante påpekar att poliser emellanåt dröjer onormalt länge trots akuta situationer. Han säger sig känna motvilja från polisens sida överlag att åka ut på anrop. Enligt Finstad (2003) handlar det om allmänhetens bristande kunskap om polisens arbetssituation, att människor i allmänhet inte förstår att poliser har skiftande ärenden som prioriteras efter dess akuta status. Men samtidigt upplevs poliser vara snabbt på plats när de unga själva blir föremål för polisens intresse. Det återberättas om poliser som upplevs komma "glidande" i polisbilar, att de stannar, vevar ner rutan och frågar vad som är på gång, var de unga varit och vart de är på väg. En kontakt som av de unga själva kan sägas upplevas mer kontrollerande än kontaktskapande (Petterson, 2012), en balansgång som inte alltid följer sin logik. Scenariet kan sägas gäcka ungas bild av poliser som för lata för att gå ut från bilen för att prata med dem. Men trots att flertalet unga pratar om poliser som lata, när de inte går ut ur sina bilar, svarar en relativt stor andel i enkäten att det inte stämmer (57 procent i Karlskrona och 43 procent i Landskrona).

Tabell 6.1. Deltagarnas svar på påståendet; Poliser som ofta sitter i sina polisbilar är lata, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Stämmer	387 (43)	351 (57)
Stämmer inte	502 (57)	260 (43)
Totalt	889 (100)	611 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

³⁰ Vid konversationsintervjuer i både Karlskrona och Landskrona, jfr. kapitel 3, metodkapitel.

Det finns dock en viss skillnad mellan de båda kommunerna. I Karlskrona är det något större andel som menar att det inte stämmer medan det i Landskrona är precis tvärt om. Det vill säga större andel som menar att det stämmer.

Mina fältsamtal visar dock att det kan vara situationsbundet om poliser upplevs som lata. Situationer som nämns är när poliser stannar sina bilar, vevar ner rutan och frågar vad de unga gör, vart de ska eller var de varit. Detta stämmer väl överens med det jag fann från den tidigare nämnda förstudien. Jag kommer här att "låna" en situation från förstudien som visar hur ett möte med poliser kan generera uppfattning om dem som bland annat lata. Omar³¹ berättar om ett tillfälle när han sitter i sin bil och en polisbil stannar bredvid. De rullar ner rutan och frågar om det är Omars bil och uppmanar honom att visa körkortet. Han svarar, det är klart det är hans bil och plockar fram sitt körkort. Poliserna sitter kvar i sin bil och ber honom att räcka över körkortet, men de når inte eftersom bilarna står för långt ifrån varandra. Poliserna gör ingen ansats att gå ut, vilket Omar inte heller tänker göra. Han menar att om de vill se hans körkort får de komma fram till hans bil. De verkar bli irriterade, enligt Omar, samtidigt som de uppmanar honom igen att visa körkortet. Till slut går han motvilligt ut från bilen för att visa sitt körkort. Han förtydligar;

Dom satt och bara flinade sen när jag kom fram till bilen. Det var jättekallt ute och poliserna var för lata för att ta sig ut från den varma bilen.

Han berättar vidare att de sedan säger hej och kör därifrån. "Dom gör så bara för att dom kan". Han säger sig inte våga trotsa deras uppmaning med risk för att råka illa ut om han möter dem vid senare tillfälle.

Men det finns också situationer i vilka de inte upplevs som lata, vid till exempel trafikolyckor, våldsbrott eller andra akuta händelser som bankrån, gisslandrama och skjutningar av olika slag.

Andra berättelser gör gällande att poliser struntar i anrop och anmälningar för de är upptagna med att titta på tv, dricka kaffe och äta munkar. Men denna föreställning visar sig i första hand komma från amerikanska filmer,³² samtidigt som några tror sig veta att det även gäller för poliser i Sverige.

Frågan är hur vi kan förstå denna föreställning? Själva anger de unga att poliserna är lata, men kan också vara uttryck för maktutövning. Oavsett kan jag i alla fall konstatera att det är större andel i Landskrona som menar att poliser är lata.

³¹ 19 årig pojke från förstudien.

³² Se kapitel 7, erfarenheter av poliser.

Tabell 6.2. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet ”Poliser som ofta sitter i sina polisbilar är lata”, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flickor, samtliga	147 (32)	129 (49)
Pojkar, samtliga	239 (56)	221 (64)
10-12 år, samtliga	56 (23)	54 (47)
13-16 år, samtliga	210 (57)	130 (66)
17-22 år, samtliga	114 (42)	165 (56)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Det är främst pojkar, 13-16 år, som anger att poliser är lata, när de sitter kvar i sina bilar. Samtidigt är det överlag större andel i Landskrona som instämmer. En tolkning av det kan vara att deltagare från Landskrona mer genomgående upplever kontakt och kontroll i samband med bilpatrullering som utslag för polisens lathet.

Sammanfattningsvis vittnar ungas berättelser om poliser som lata, medan enkätstudiens resultat visar upp en mer differentierad bild, relaterad till kön, ålder och kontext (geografiskt sammanhang).

Poliser är rasister

Utformning av enkätstudiens påstående ”En del poliser är rasister” har även den sin grund i de ungas allmänna prat om poliser. Med formuleringen att en del poliser är rasister och inte alla menas att det beror på vilka poliser det handlar om, vilken situation som gäller och vilka personer poliserna har att göra med. De unga menar att poliser bemöter allmänheten olika och hanterar ärenden annorlunda beroende av om man har svensk- eller utländsk bakgrund. I sin bedömning anges poliser gå efter utseende, namn och språk eller utländsk brytning. Det kan handla om så kallad ”racial profiling” (Covington, 2001; Skolnick, 2007; Reitzel & Piquero, 2006), som enligt Pettersson (2012) innebär att polisen riktar sin kontroll mot synligt etniska minoriteter. En del av mina deltagare berättar att de känner sig mer oförtjänt förföljda eller kränkta av poliser på grund av sin etniska bakgrund än vad de tror sig veta vad unga med svensk bakgrund upplever.

Vid tiden för insamling av datamaterial i Landskrona var händelsen i Rosengård i Malmö aktuell, när en polis uttalar den numera ofta refererade kränkande anklagelsen - ”apajävel” om en ung man med invandrabakgrund (Sydsvenskan, 2010-03-20). Denna händelse refereras av de unga till i vilken mån händelsen är allmängiltig för poliser överlag eller om det rör sig om en isolerad händelse i Malmö eller närmare bestämt Rosengård. En del av de unga i Landskrona menar att det lika gärna kan hända i deras egen närmiljö (Lebeda, 2011). Upplevelsen bottenar inte alltid i verkliga händelser eller egna

erfarenehter. Palm & Skogesson (2008) menar att det med jämna mellanrum framkommer i medier hur människor med invandrarbakgrund upplever sig bli betydligt sämre behandlade och onödigt kränkta, av poliser, på grund av sin härkomst i jämförelse med människor med svensk bakgrund. De förmedlade bilderna kan sedan omförhandlas till att även gälla lokalt förankrade poliser.

Som vi kan se i tabell 6.3 menar en stor andel att det finns en del poliser som är rasister.

Tabell 6.3. Deltagarnas svar på påståendet; En del poliser är rasister, angivet i procent.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Stämmer	484 (70)	467 (77)
Stämmer inte	210 (30)	141 (23)
Totalt	694 (100)	608 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Övervägande andel av dem som svarat anger att en del poliser är rasister, 70 procent i Karlskrona och 77 procent i Landskrona. Vidare är det 30 respektive 23 procent som anger att det inte stämmer. Av det kan jag sluta mig till att runt tre fjärdedelar föreställer sig att en del poliser är rasister.

I Karlskrona finns en historisk bakgrund, som härstammar från krigsmaktstiden, med rädsla för det okända, att inte lita på okända människor och senare också under kalla kriget då ryssen sågs som yttersta hotet.³³ Rädsla för okända människor lever fortfarande kvar, men gestaltas i första hand i förhållande till flyktingar. I vilken mån det i Karlskrona präglar polisens förhållande till människor med utländsk bakgrund är inte känt. Karlskrona har dock så sent som under 90 talet varit fäste för främlingsfientliga vindar. 1991 lades grunden till Nationalsocialistisk front (Nsf) då några unga pojkar bildade "Karlskronas skins". Inte långt efter bildades en lokal avdelning till VAM (Vitt Ariskt Motstånd) och kort därefter grundades Nsf 1994. Från att ha varit några unga pojkars företagsamhet att skapa något att samlas runt, blev det efterkrigstidens största svenska nazistorganisation (Expo Idag, Daniel Poohl, Mikael Ekman och Anders Dalsbro, <http://expo.se>, hämtat 2015-02-08).

Befolkningssammansättningen i Karlskrona visar att invandring av utlandsfödda är betydligt lägre än i riket som helhet (kapitel 5). Medan den är betydligt högre i Landskrona, vilket anses skapar ett "vi och "dom" (Harju, 2011).

Men är det en allmänt hållen föreställning eller skiljer den sig åt beroende av social position?

³³ Kapitel 5, Det lokala sammanhanget.

Tabell 6.4. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet "En del poliser är rasister", angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	60 (40)	59 (62)
13-16 år, samtliga	241 (80)	157 (82)
17-22 år, samtliga	179 (76)	249 (78)
Svensk bakgrund, samtliga	402 (68)	270 (74)
Utländsk bakgrund, samtliga	46 (79)	146 (84)
Högre utbildning, samtliga	93 (81)	106 (76)
Övrig utbildning, samtliga	140 (75)	175 (76)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Det visar sig att ålder och etnisk bakgrund är det som i första hand utmärker sig något. Ungdomar, 13-22 år, och de med utländsk bakgrund anger i störst utsträckning att en del poliser är rasister, oberoende av vilken kommun det gäller. Märkbart är också gruppen 10-12 år i Landskrona där betydligt större andel instämmer (62 procent) än i samma åldersgrupp i Karlskrona (40 procent). Hur kan vi förstå det? En tolkning kan vara att den yngre gruppen i Landskrona i större omfattning exponeras för liknande miljöer som den äldre gruppen, som tweenies.

Intressant är också att oberoende kommun är det relativt stor andel med svensk bakgrund som anger att det stämmer (68 procent i Karlskrona och 74 procent i Landskrona) trots att andelen med utländsk bakgrund ligger ca 10 procentenheter högre. Det synes alltså vara en relativt allmän hållning bland deltagarna, oberoende etnisk bakgrund, att en del poliser upplevs vara rasister.

Trots att samhällsklass inte verkar ha någon större betydelse visar det sig att unga i Karlskrona vars föräldrar har högre utbildning instämmer i något större omfattning (81 procent) jämfört med dem vars föräldrar har lägre utbildning (75 procent). Däremot uppvisas ingen skillnad alls i Landskrona (76 procent vardera).

Sammanfattningsvis finns det i båda kommunerna föreställningar om att en del poliser är rasister, främst i åldern 13-16 år tätt följt av gruppen 17-22 år och med utländsk bakgrund. Det visar sig också finnas en något svag koppling till högre utbildning, i Karlskrona.

Eftersom polisen, som en del av det svenska rättsväsendet, ska behandla alla lika i den mening att alla har samma rättigheter och skyldigheter inför lagen, kan man anta att alla också behandlas lika oberoende av till exempel kön, klass, etnicitet och ålder. Pettersson menar dock i sin studie (2012) att unga pojkar med utländsk bakgrund känner sig diskriminerade av rättsväsendet (jfr. Hallin et al., 2010; Sernhede, 2007). De känner sig underordnade och visar sitt missnöje med polisens arbete genom att anklaga

dem för att vara rasister (jfr. Hallin et al., 2010, s.123). Hon menar att de kan uppleva sig vara utsatta för etnisk profilering när fokus riktas mot dem och de känner sig mer påpassade och kontrollerade i förhållande till andra med majoritetsbakgrund.

Poliser är hårda

Deltagarnas berättelser handlar om poliser som till exempel knuffas, bryter upp armar på ryggen, drar ner unga från mopeder eller trycker ner dem hårt mot marken utan anledning. Det berättas också om poliser som tar med sig ungdomar ut i skogen för att läxa upp dem, med batong. För att motverka synliga märken lägger poliser en telefonkatalog mot den angräpnas kropp, för att tillfogar smärta utan synliga märken. Denna skildring tillbakavisas av poliser jag pratat med som gammal skröna som återuppstår med jämna mellanrum. Skröna eller inte, skildringen lever kvar och kommer till uttryck i de ungas berättelser. Det framkommer också berättelser som gör gällande att en del poliser har rykte om sig att genomgående vara onödigt hårdhänta medan andra upplevs vara dess raka motsats (jfr. Pettersson, 2012; Hallin et al., 2010; SOU, 2002:122). Utifrån antagandet om att en del poliser verkar vara mer benägna att tillgripa hårda tag formulerades i denna studie följaktligen påståendet att en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna. I Karlskrona instämmer 84 procent och i Landskrona 81 procent.

Tabell 6.5. Deltagarnas svar på påståendet; En del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Stämmer	721 (84)	503 (81)
Stämmer inte alls	139 (16)	116 (19)
Totalt	860 (100)	619 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Tendensen är därmed att oberoende kommun står föreställning om en del poliser som hårdhänta i paritet med ungas berättelser om poliser och tidigare forskning (jfr. Ekberg, 2010). Föreställningen vittnar alltså om att en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna. Oberoende av om denna uppfattning bygger på deltagarnas egna erfarenheter eller enbart föreställningar är det en bild som påverkar deras förväntningar på polisens agerande och roll i samhället.³⁴ Men frågan jag ställer mig är om föreställningen är allmängiltig eller förbehållen en specifik kategori unga?

³⁴ Se kapitel 8, om ungas förväntningar på hur enskilda poliser förväntas uppfylla sitt uppdrag.

Tabell 6.6. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; En del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	147 (70)	72 (71)
13-16 år, samtliga	323 (87)	161 (82)
17-22 år, samtliga	244 (89)	267 (84)
Svensk bakgrund, samtliga	620 (85)	305 (80)
Utländsk bakgrund, samtliga	56 (76)	150 (86)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Som jag tidigare visat är det överlag en stor andel som menar att en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna. Men det som återigen sticker ut är ålder. I de båda äldre åldersgrupperna, 13-16 år och 17-22 år, är det större andel som instämmer än i gruppen 10-12 år.

Etnicitet sticker också ut något. I Karlskrona är det främst unga med svensk bakgrund (85 procent) jämfört med utländsk bakgrund (76 procent). Medan det i Landskrona inte är någon större skillnad.

Sammanfattningsvis är det en stor andel som instämmer med att en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna och det är i första hand relaterat till de något äldre ungdomarna och i Karlskrona är det dessutom unga med svensk bakgrund som anser det.

Poliser är bra på att lyssna

Är poliser bra på att lyssna på vad de unga säger eller inte? Där om tvistar de unga när de pratar om poliser tar dem på allvar eller inte. Å ena sidan pratas om poliser som verkar lägga vinn om att ta till sig vad de unga berättar. Å andra sidan framkommer utsagor om poliser som avbryter, ifrågasätter informationens sanningshalt, bryskt avvisar försök till förklaring samt ignorans och hånfulla kommentarer. Pettersson (2012) menar att det handlar om respekt, att bli respekterad och värd att bli lyssnad på. I Överliens studie (2012), om barns strategier för att hantera våld i hemmet, berättar hennes informanter om poliser som ignorerar dem, men också att de träffat poliser som tagit sig tid att förklara och ställa frågor om vad som hänt. I en del fall ser barnen dock ingen vits med att ringa polisen, eftersom de inte tror sig bli tagna på allvar (Överlien, 2012, s.139).

Mot bakgrund av ovan berättelser och tidigare forskning konstruerades i enkätstudien påståendet att "poliser är bra på att lyssna på vad jag säger".

Tabell 6.7. Deltagarnas svar på påståendet; Poliser är bra på att lyssna på vad jag säger, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Stämmer	561 (79)	344 (67)
Stämmer inte	149 (21)	168 (33)
Totalt	710 (100)	512 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Det visar sig att övervägande andel menar att poliser är bra på att lyssna. Men samtidigt är det i Landskrona strax över 30 procent som inte håller med.

Erik, 17 år, klagör konsekvenser av en tidigare polisanmälan. Som brottsutsatt upplevde han sig inte bli bedömd som pålitlig. Anmälan, menar han, vänds mot honom istället. Han blir anklagad för att fabricera en stöld och blir anmäld för "falsk angivelse" (jfr. Brå, 2012:6). Hans erfarenhet utgör, enligt honom själv, grund för att i framtiden inte anmäla till Polisen.

Hans, 16 år, som bevittnar hur en kompis blir inblandad i ett våldsamt slagsmål, försöker berätta för poliser om upphovet till sammandrabbningen. Men poliserna uppmanar honom istället att omgående lämna platsen, samtidigt som kompisens blir medtagen som misstänkt gärningsman till förhör (jfr. Anderssons, 2002; SOU, 2002:122; Wijk, 2001).

Men vilka är det som anser att poliser är bra på att lyssna?

Tabell 6.8. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; Poliser är bra på att lyssna på vad jag säger, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	274 (82)	155 (72)
Pojke, samtliga	287 (77)	188 (64)
10-12 år, samtliga	196 (95)	103 (89)
13-16 år, samtliga	227 (77)	81 (56)
17-22 år, samtliga	135 (66)	160 (65)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Ålder tenderar på nytt att ha störst genomslag, vad gäller uppfattning om poliser som bra på att lyssna på vad de unga säger. I båda kommunerna är det i första hand 10-12 åringar som menar att det stämmer (Karlskrona 95 procent och Landskrona 89 procent). I de äldre åldersgrupperna, 13-16 och 17-22, är det betydligt mindre andel som menar att det stämmer. I Karlskrona minskar uppfattningen i takt med stigande ålder, medan den minskar för gruppen 13-16 år, för att stiga något igen för gruppen 17-22 år. I Landskrona är det framför allt flickor som instämmer, medan det i Karlskrona är marginell skillnad mellan könen.

Sammanfattningsvis är det framförallt flickor, i åldersgruppen 10-12 år som menar att poliser är bra på att lyssna på vad de säger. Medan något äldre ungdomar menar att polisen inte är bra på att lyssna på vad de säger.

I berättelser framkommer dock att poliser verkar mer benägna att lyssna i vissa situationer, när poliser själva initierar möten, som vid information i skolan när det handlar om till exempel lag och rätt samt trafik och cykelkontroll. Men vid skarpt läge, det vill säga när något akut händer och poliser blir kallade till plats, upplevs poliser inte alltid ha tid att lyssna. Det berättas om situationer när poliser uppträder som att de initialt har händelsen klart för sig, oavsett om det stämmer eller inte med vad inblandade upplever (Andersson, 2002; Hallin et al, 2010). Jag ställer mig frågan om hur förtroende är möjligt om man upplever sig inte bli tagen på allvar? Enligt Pettersson (2012) är det kanske inte konstigt om unga uppfattar det som avsaknad av respekt.

Poliskvinnor är extra tuffa

I förstudien återkom med jämna mellanrum berättelser om kvinnor som arbetar som poliser. I samtal med de unga framkommer att poliskvinnor antas vara extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som arbetar som poliser. De utgår från att poliskvinnor är fysiskt svagare och har lägre auktoritet, respekt och värdighet än polismän. Det exemplifieras i berättelser med att poliskvinnor besitter mindre muskelmassa och saknar kraft att utföra en del uppgifter som att bära tungt eller springa efter, hålla fast och gripa gärningsmän som bjuder starkt motstånd. Dessutom tillskrivs poliskvinnor lägre pondus just på grund av svagare fysik. Detta söker en del poliskvinnor, enligt ungas utsagor, kompensera genom att uppträda extra tufft; verka mer bestämda, höja rösten eller skrika befallningar samt inta en allmänt tuff attityd genom hårda ordalag. Utifrån dessa berättelser formulerades i enkätstudien påståendet ”En del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser”. Liksom i tidigare påståenden hade deltagarna att ta ställning till om det stämmer eller stämmer inte.³⁵

Tabell 6.9. Deltagarnas svar på påståendet; En del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Stämmer	635 (73)	448 (82)
Stämmer inte	232 (27)	101 (18)
Totalt	867 (100)	549 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

³⁵ Se kapitel 3, metodkapitel, om hur fasta svarsalternativ kodats om till två ställningstaganden.

Som vi kan se är det övervägande andel som instämmer med att en del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser.

En grupp med fem pojkar, från gymnasiet i Landskrona, berättar att de erfarit poliskvinnor som skriker och beter sig onaturligt tuffa. Men samtidigt säger de sig hellre vilja söka kontakt med en del poliskvinnor, eftersom de har större förståelse och går att kommunicera med. Det framgår dock inte om det handlar om poliskvinnor som personer oberoende könstillhörighet. Frågan är om det hade gått lika bra med en polis som är man, med liknande framtoning som hänvisade poliskvinnor. Poliskvinnor kan dock i somliga fall upplevas mindre hotfulla än män som arbetar som poliser (jfr. Pettersson, 2012), när det gäller något äldre pojkar, 13-22 år. Min tolkning är dock att det kan vara styrt av person och situationsbundet.

I Landskrona berättas, av flera oberoende källor³⁶, om en specifik poliskvinna³⁷ som flertalet unga verkar vara positivt inställda till. De berättar att hon inte verkar tillräckligt tuff för att klara av arbetet som polis i yttre tjänst och då framför allt vid uttryckning som kräver styrka eller pondus. Hon har, enligt pojkarnas utsaga, råkat ut för överfall vid gripande av stökig person vars konvekvens mynnade ut i en längre tids sjukhusbehandling och rehabilitering för skador hon ådragit sig. De unga tror sig veta att hon inte längre vågar arbeta i yttre tjänst, utan sökt sig till skrivbordsarbete. De menar det är synd, för hon är omtyckt. Men samtidigt kan de förstå henne, att man kan bli rädd. En del funderar på om hon klarat sig bättre om hon varit extra tuff.

En annan grupp med pojkar³⁸ från Landskrona påpekar att kvinnor inte passar för en del polisiära insatser. Att det antagligen måste finnas fler män än kvinnor inom polisyrket.

För den fortsatta framsättningen är det intressant att klargöra om denna uppfattning är allmängiltig bland mina informanter eller om det finns bakgrundsvariabler som har större genomslag än andra.

³⁶ Från fältsamtal med pojkar i 17-22 års ålder, på en av gymnasieskolorna i enkätstudien.

³⁷ Här används sammansättningen poliskvinna för att inte blandas ihop med kvinnlig polis eller manlig polis. Kvinnlig eller manlig är snarare en benämning på ett beteende, det vill säga manligt eller kvinnligt. Följaktligen kan en man som arbetar som polis ha ett beteende eller handlande som bedöms vara kvinnligt eller en kvinna som är polis kan bedömas vara manlig i sitt beteende.

³⁸ Från fältsamtal, 5 invandrarpojkar som går första året på industriprogrammet på en av gymnasieskolorna i enkätstudien.

Tabell 6.10. BakgrundsvARIABLES som utmärker sig vad gäller påståendet; En del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	122 (56)	78 (76)
13-16 år, samtliga	293 (79)	137 (83)
17-22 år, samtliga	215 (79)	231 (83)
Högre utbildning, samtliga	93 (72)	96 (84)
Övrig utbildning, samtliga	177 (81)	169 (82)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Ännu en gång tenderar ålder vara det som utmärker skillnad i föreställningar om poliser. Det är främst äldre ungdomar som menar att poliskvinnor har behov att hävda sig gentemot män som är poliser. I Landskrona är dock skillnaden marginell. Intressant är emellertid att de yngre i Landskrona instämmer i betydligt högre grad än i Karlskrona.

Föräldrars utbildning tenderar sticka ut något i Karlskrona. Det är främst unga till föräldrar med lägre utbildning, 81 procent, jämfört med unga vars föräldrar har högre utbildning, 72 procent. I Landskrona kan jag inte se denna skillnad.

Sammanfattningsvis menar övervägande andel av dem som svarat att en del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser. Det visar sig också att de äldre ungdomarna, 13-22 år, med arbetsklassbakgrund instämmer i högre grad än de yngre med medelklassbakgrund.

Trots att ungdomar av idag är allt mer medvetna om jämställdhet och att kön ibland inte har någon betydelse, går det fortfarande att finna könsskillnader (Lalander och Johansson, 2012, s.181) eller som i min studie, uttryck för könsskillnader. Men det är inte alltid tydligt var gränsen ska, bör eller kan dras. Det ger ett visst handlingsutrymme. Lalander och Johansson (2012) menar att det krävs att man bygger muskelmassa för att bli bra i en del idrotter. Detta förknippas då med "manlighet" och kroppen blir i detta sammanhang en viktig markör för kön. I min enkät framkommer med tydlighet att kvinnor inom Polisen har att förhålla sig till ett maskulint ideal som enligt de ungas berättelser premierar styrka, pondus och muskelmassa. Men flertalet unga pojkar menar att det behövs fler män inom polisen eftersom det kan anses strida mot naturen att kvinnor befinner sig på en arena som anses tillhöra maskulina ideal. Lalander och Johansson (2012) menar att de tidigare starka banden mellan män försvagas när kvinnor tar sig in på klassiskt manliga arenor. I min studie var det inte bara pojkar som menade att det stämmer, utan även flickor i lika hög grad. I Petterssons studie (2012) visar det sig dock att unga pojkar konstruerar sin maskulinitet i möten med poliser

där kroppen blir viktig markör. Därmed är det inte helt oproblematiskt när unga pojkar möter kvinnor som är poliser. Det kan upplevas som hot mot en manlig dominans. Kön kan i och med det fungera som en maktdimension vid förhandling av social position (jfr. Mattsson, 2005; West & Fenstermaker, 1995).

Poliser stannar kompisar i onödan

Flertalet berättelser från förstudien³⁹ vittnar om unga som upplever att de ofta bli stannade och utfrågade av poliser, utan speciell anledning, samtidigt som de menar att uppfattningen om att ungdomar ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något, i första hand kommer via rykten och berättelser. Utifrån detta antagande formulerades för enkätstudiens vidkommande påståendet ”Det finns några av mina kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något”. Även detta påstående var deltagarna satta att ta ställning till om påståendet stämmer eller inte stämmer alls.

Men trots att tidigare berättelser gör gällande att kontroll utan anledning är regel snarare än undantag är det i Landskrona bara runt hälften som instämmer (52 procent) medan resterande hälft (48 procent) svarar att det inte alls stämmer. I Karlskrona svarar däremot något större andel att det inte stämmer (59 procent) jämfört med de som instämmer (41 procent). Om man jämför kommunerna kan man alltså sluta sig till att det finns en större andel unga i Landskrona vars kompisar ofta blir stannade av poliser utan anledning, det vill säga utan att de gjort något. Oavsett om det handlar om uppfattningar utan reell grund, handlar det om deltagarnas föreställningar.

Tabell 6.11. Deltagarnas svar på påståendet; Det finns några av mina kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Stämmer	316 (41)	277 (52)
Stämmer inte	454 (59)	260 (48)
Totalt	770 (100)	537 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Det är inte bara medier som förmedlar bilder om att unga med invandrarbakgrund ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något. Det finns även forskning som visar att unga, i större utsträckning än vuxna, upplever sig vara utsatta för polisens kontroll (jfr. Carr et al., 2007; Mattwes et al., 2000) och då framför allt unga med utländsk bakgrund (Brunson & Miller, 2006; Carr et al., 2007; Chow, 2011; Sernhede, 2006, 2007). I min studie har

³⁹ Se kapitel 2, metodkapitel, presentation om förstudien.

dock inte etnisk bakgrunden någon större betydelse, men däremot ålder och kön.

Tabell 6.12. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; Det finns några av mina kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	129 (32)	88 (38)
Pojke, samtliga	186 (51)	188 (61)
10-12 år, samtliga	28 (14)	26 (29)
13-16 år, samtliga	160 (52)	101 (59)
17-22 år, samtliga	126 (49)	148 (54)
Högre utbildning, samtliga	43 (39)	56 (46)
Övrig utbildning, samtliga	102 (51)	110 (54)
Tätort, samtliga	119 (41)	169 (54)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	134 (38)	90 (47)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I min studie visar det sig att svaren skiljer sig åt främst mot bakgrund av kön, ålder och klass. I första hand är det pojkar, i de äldre åldersgrupperna, med arbetarklassbakgrund som har kompisar som ofta blir stannade av poliser trots att de inte gjort något. I Landskrona är det också något vanligare bland dem som bor i tätorten.

Sammanfattningsvis är det hälften av dem, företrädesvis äldre pojkar med arbetarklassbakgrund som svarat att de har kompisar som ofta blir stannade av poliser trots att de inte gjort något. Följaktligen är det framför allt flickor, i 10-12 års ålder, med medelklassbakgrund, boende på mindre ort eller landsbygd som inte har kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något. En naturlig förklaring kan vara att yngre, flickor, med medelklassbakgrund inte är ute på samma sätt som äldre pojkar, med arbetarklassbakgrund. En annan aspekt är att de yngre utestängs just på grund av ålder. Offentliga rum för unga mellan 10-12 år lyser med sin frånvaro. Begränsningen är dessutom uppenbar även för unga mellan 13-16 år (jfr. Andersson, 2002). Enligt Liedberg (2009) har ungdomar, till skillnad mot vuxna, inte någon självklar rätt till platser i det offentliga sammanhanget, vilket innebär att de blir hänvisade till gator, torg och bostadsområden när de vill vara för sig själva. Ytterligare en aspekt är att vårdnadshavare har större kontroll över den yngre gruppens tillvaro.

I detta kapitel har jag följaktligen visat att deltagarnas föreställningar synes vara att en del poliser är rasister, att en del verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna och att poliskvinnor tenderar vara extra tuffa för att visa att de

duger lika bra som män som är poliser. Föreställningarna visar sig också skilja sig åt främst i förhållande till ålder, men också i varierande grad kön, etnicitet, klass eller var de bor. Det visar sig dock bara finnas en svag tendens att poliser kan uppfattas som lata och att de har kompisar som ofta blir stannade utan anledning. Dessutom framgår att ju äldre deltagarna är ju mindre lyssnar poliser på vad de säger. Vid en jämförelse mellan de båda kommunerna framkommer en del skillnader. Främst blir skillnaden tydlig vad gäller yngre, 10-12 år. I Landskrona är betydligt större andel yngre som menar att en del poliser är lata, rasister och att poliskvinnor är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser än i Karlskrona. Dessutom är det mindre andel som menar att poliser är bra på att lyssna, än den yngre gruppen i Karlskrona.

Föreställningar unga i denna studie ger uttryck för ska tolkas som deras uppfattningar, utan vidare bedömning och värdering i vilken mån de kan tas för sanna eller riktiga. Det viktiga är att förstå deras föreställningar så som de är formulerade här och nu i den kontext de konstrueras. Som bakgrund till detta ligger också deras erfarenheter, egna eller förmedlade genom andra, vilket jag går in på i nästa kapitel.

KAPITEL 7

Erfarenheter av poliser

I föregående kapitel presenterade jag ungas bilder av poliser utifrån föreställningar. Men föreställningar uppstår inte i ett tomrum, utan konstrueras socialt i förhållande till något. I detta kapitel fokuseras vad som kan sägas påverka deras föreställningar, det vill säga erfarenheter. Men dessa erfarenheter erhålls antingen i direkta möten eller i kombination med eller enkom förmedlade bilder som till exempel medier⁴⁰, rykten⁴¹, kompisar⁴² och skola⁴³.

I det som närmast följer beskrivs erfarenheter av poliser. Med erfarenheter menas här en bild som stannat kvar i medvetandet när man iakttagit någon annans kontakt (indirekt kontakt) med poliser eller en egen kontakt (direkt kontakt) med poliser, som i sin tur genererar ett (personligt) sätt att betrakta eller värdera och bedöma. Denna erfarenhet innefattar alltså kunskap, det vill säga vad någon känner till eller har förståelse för vad gäller omständigheter eller förhållande. Det handlar om upplevelser av polisens närvaro, i form av synlighet, möten och samtal med poliser.

I denna licentiatuppsats gestaltas ungas erfarenheter som kontakt med poliser, vilket i vissa hänseenden har formulerats som se, möta eller prata med poliser. Hur barn och ungdomar uppfattar kontakt med poliser kan alltså innebära skilda förhållanden och dess betydelse varierar, vilket kan få betydelse för hur erfarenhet inverkar på deras föreställningar. Nyansering av kontakt med poliser är relevant i bemärkelsen att kunna särskilja under vilka

⁴⁰ Medier som tv, film, tidningar och böcker.

⁴¹ Rykten som kommer via andra, tredje eller fjärde person. Ofta handlar det om någon som känner någon som hört om något från någon som varit med om en händelse.

⁴² Föreställningar konstrueras ofta socialt genom samtal mellan kompisar. Oftast är det någon som börjar berätta om något han eller hon hört eller sett, medan de andra fyller på, utvecklar vidare eller relaterar till något de hört eller sett tidigare.

⁴³ I skolan förekommer förmedlade bilder genom både lärare och undervisningsmaterial.

förutsättningar erfarenheter blir till. Åtskillnad i kontakt med poliser har kategoriserats och formulerats enligt följande;

- Att *se* poliser handlar om att se poliser, polisbilar eller polishelikopter. Det kan innebära iakttagelser av allt från polisbilar med tjutande sirener och blåljus till fotpatrullerande poliser. Men också polishelikoptrar som söker av områden eller bevakar trafik och skogsbränder.
- Att *möta* poliser innebär att gå förbi eller stå nära poliser men inte prata med dem. Men också att gå förbi eller stå nära polisbil, oavsett om poliser befinner sig i bilen eller inte. Det innebär följaktligen kontakt med poliser som inte nödvändigtvis utmynnar i interaktion. De unga befinner sig snarare i samma geografiska område som polisuppdrag⁴⁴ genomförs, som till exempel ingripande, patrullering eller någon form av service.
- Att *prata* med poliser innebär att under en stund samtala genom ömsesidig interaktion både verbalt och icke verbalt, ansikte mot ansikte. Det handlar alltså inte om att svara på tilltal eller en kort hälsningsfras. Kommunikationen betecknas vara ömsesidig trots att samtalet kan vara initierat och drivas av ena samtalsparten och trots den ofta förekommande rätten vuxna som äldre tar sig utifrån sin maktposition, som i detta fall utgörs av poliser, som tolkningsföreträdare.

Men i somliga fall har det varit mer relevant att inordna förhållanden under ett och samma begrepp, det vill säga kontakt. Det handlar om situationer där polisens närvaro, oberoende om de unga ser, möter eller pratar med poliser, har inverkan på deras föreställningar. Situationer av detta slag är relaterat till i vilken omfattning och på vilket sätt de upplever polisens närvaro i samhället, som till exempel information i skolan, polisens ingripande mot person de unga känner eller poliser som patrullerar till fots, i bil eller som ridande poliser.

Upplevelser skildras också mot bakgrund av sociala positioner som kön, ålder, etnicitet, föräldrars utbildning samt var de bor. Vidare framställs platsbunden och situationsbunden kontakt. Det handlar om i vilka miljöer och under vilka situationsbundna tillfällen föreställningar om poliser socialt konstrueras.

⁴⁴ Uppdraget kan innebära exempelvis akut omhändertagande, servicehantering eller patrullering

Synliga poliser

I uppsatsens enkätmaterial poängteras poliser generellt och mycket ofta vara fysiskt närvarande. I förekommande fall handlar det om patrullerande poliser, men lika ofta om att få syn på polisbil eller polishelikopter. I både Karlskrona och Landskrona är det 96 procent som svarar att de sett poliser. Det gäller allt från någon gång per halvår till nästan varje dag. I Landskrona är det dock en något högre andel (72 procent) än i Karlskrona (62 procent) som säger sig se poliser ofta, det vill säga flera gånger i veckan. Poliser upplevs följaktligen vara mer frekvent synliga i Landskrona.

Tabell 7.1. Deltagarnas svar på frågan; Har du någon gång sett en polis, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Några gånger i veckan	657 (62)	558 (72)
Någon gång i månaden	244 (23)	135 (18)
Någon eller några gånger om året	114 (11)	51 (6)
Aldrig	45 (4)	27 (4)
Totalt	1060 (100)	771 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I Karlskrona är det något högre andel pojkar, i åldersgrupp 17-22 år, med utländsk bakgrund och från tätorten, som ofta ser poliser, flera gånger i veckan.

I Landskrona har kön inget större genomslag. Däremot är det tämligen vanligt förekommande i gruppen 13-22 år, med utländsk bakgrund och från tätorten.

Tabell 7.2. Bakgrundsvariabler som utmärker sig på svaret; några gånger i veckan, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flickor, samtliga	307 (57)	252 (72)
Pojkar, samtliga	349 (67)	304 (73)
10-12 år, samtliga	127 (43)	81 (57)
13-16 år, samtliga	274 (62)	184 (78)
17-22 år, samtliga	251 (79)	290 (74)
Svensk bakgrund, samtliga	538 (60)	327 (69)
Utländsk bakgrund, samtliga	64 (76)	164 (79)
Tätort, samtliga	297 (72)	352 (76)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	259 (54)	174 (66)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Sammanfattningsvis upplevs alltså poliser mer frekvent synliga i Landskrona än i Karlskrona. En förklaring kan vara ett led i Polisens preventiva målsättning med fler synliga poliser för att i samverkan med andra aktörer som socialtjänst, skola och kommun arbeta förebyggande och trygghetsskapande (Se veksamhetsplan för 2009, Skånemyndigheten). Exempel på lokalt samverkansprojekt (Överenskommelse, Landskrona kommuns hemsida, 12-05-27) är det avtal som upprättats mellan Polisen och Landskrona kommun om att verka för medborgarnas upplevelse av ökad trygghet vad gäller hela kommunen.⁴⁵ Intentionen med projektet är dessutom att poliser genom förhöjd närvaro i offentliga miljöer ska komma närmare allmänheten både fysiskt och mentalt samt skapa relationer i preventivt syfte. Ökad närvaro anses också ha en avskräckande verkan (Se till exempel Hirchi, 1969).⁴⁶ Men ungas upplevelse av polisers frekventa synlighet kan också ha sin grund i selektiv uppmärksamhet, det vill säga att poliser drar de ungas blickar till sig, eller högre brottslighet och fler ingripanden.⁴⁷

Att möta poliser

En relativt stor andel deltagare uppger likaså att de mött poliser (Karlkskrona 76 procent, Landskrona 86 procent), vilket ytterligare stärker bilden av poliser som synliga i lokalt sammanhang och då framför allt i Landskrona. Frågan de hade att ta ställning till var om de mött någon polis och hur ofta i så fall.

Tabell 7.3. Deltagarnas svar på frågan; Har du någon gång mött en polis, men inte själv pratat med honom eller henne, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlkskrona	Landskrona
Några gånger i veckan	220 (21)	282 (37)
Någon gång i månaden	262 (25)	172 (22)
Någon eller några gånger om året	311 (30)	209 (27)
Aldrig	254 (24)	111 (14)
Totalt	1047 (100)	774 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

I Karlkskrona är det ingen större skillnad i andel som säger att de mött poliser någon gång i månaden och någon eller några gånger om året. Inte heller mellan någon eller några gånger i månaden och några gånger i veckan. Den största skillnaden ligger i att möta poliser ett par gånger om året och några gånger i veckan. Det är alltså betydligt vanligare att möta poliser mer sällan, än

⁴⁵ Kapitel 5, se diskussion om Polisen i lokal kontext

⁴⁶ Hirschis (1969) diskussion om närvaro av väktare som minskar benägenhet för brott

⁴⁷ Kapitel 5, presentation om deltagarnas livsvillkor, att unga i Landskrona rapportera högre brottslig aktivitet.

några gånger i veckan. I Landskrona är det något större skillnad eftersom högre andel möter poliser några gånger i veckan än ett par gånger i månaden eller mer sällan. Intressant är således att endast 14 procent i Landskrona och 24 procent i Karlskrona anger att de aldrig mött en polis. Trots att långt ifrån alla mött någon polis, är det många som gjort det.

Om man tar hänsyn till sociala positioner framträder till viss del likheter medan i andra fall blir skillnader synliga.

Tabell 7.4. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller de som svarat att de mött någon eller några poliser några gånger i veckan, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona		Landskrona	
	Några gånger i veckan	Aldrig	Några gånger i veckan	Aldrig
10-12 år, samtliga	40 (14)	100 (35)	41 (30)	38 (27)
13-16 år, samtliga	95 (22)	97 (22)	91 (39)	36 (15)
17-22 år, samtliga	85 (27)	54 (17)	150 (38)	36 (9)
Svensk bakgrund, samtliga	175 (20)	218 (25)	150 (31)	64 (14)
Utländsk bakgrund, samtliga	20 (24)	15 (18)	92 (44)	30 (14)

Källa; Enkät 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Det som utmärker sig är ålder och etnisk bakgrund. I Karlskrona är det i första hand deltagare i åldern 17-22 år som instämmer. De som säger sig aldrig mött poliser är i första hand 10-12 år.

I Landskrona är det i första hand i åldern 13-22 år, med utländsk bakgrund. Som jag kan sluta mig till är det följaktligen främst unga i åldern 10-12 år som aldrig mött poliser.

Sammanfattningsvis är det äldre ungdomar som möter poliser ofta, samtidigt som utlandsfödda sticker ut i Landskrona. Möten med poliser sker i första hand vid besök i skolor eller i anslutning till uttryckning i tätortens centrala delar. Av nyfikenhet söker de kontrollera vad som hänt och blir följaktligen betraktare, i utkant av händelsernas centrum. Uppmärksamhet riktas både mot händelser i sig och mot poliser, deras handlingar och beteende. Det sker bedömning och värdering vilket vägs mot tidigare socialt konstruerade föreställningar.

Att prata med poliser

Från att se poliser eller stå brevid som åskådare, till att prata med poliser kan göra skillnad för hur idéer om poliser uppstår. Prata med poliser syftar här på unga som samtalar med poliser en längre stund och inte bara enstaka svar på tilltal.

Tabell 7.5. Deltagarnas svar på frågan; Har du någon gång pratat med en eller flera poliser, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Ja, har pratat med poliser	609 (76)	535 (84)
Nej, har aldrig pratat med poliser	187 (24)	103 (16)
Totalt	796 (100)	638 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Det visar sig att en något lägre andel säger sig ha pratat med poliser än de som sett eller mött poliser. I Karlskrona är det 76 procent som anger att de pratat med poliser medan motsvarande i Landskrona är 84 procent. Som vi kan se är det något högre andel i Landskrona som säger sig pratat med poliser än i Karlskrona. Men vilka är det som störst utsträckning säger sig pratat med poliser?

Tabell 7.6. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller om de pratat med poliser, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flickor, samtliga	284 (72)	237 (83)
Pojkar, samtliga	325 (81)	296 (84)
10-12 år, samtliga	128 (67)	70 (70)
13-16 år, samtliga	253 (75)	158 (79)
17-22 år, samtliga	226 (86)	304 (91)
Svensk bakgrund, samtliga	517 (76)	345 (88)
Utländsk bakgrund, samtliga	49 (78)	138 (80)
Högre utbildning, samtliga	94 (82)	102 (81)
Övrig utbildning, samtliga	117 (82)	209 (87)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Vad vi kan se är det främst ålder som utmärker sig i båda kommunerna. Men också kön i Karlskrona och i viss mån etnicitet och föräldrars utbildning i Landskrona.

I Karlskrona förefaller det vara pojkar som i störst utsträckning pratar med poliser (81 procent) i jämförelse med flickor (72 procent). Inte helt överraskande är det vanligast i åldersgruppen 17-22 år (86 procent).

I Landskrona visar det sig inte finnas någon större skillnad mellan könen. Andelen flickor och pojkar är snarlik när det handlar om att prata med poliser. Däremot visar sig ålder ha betydelse för hur vanligt förekommande det är att prata med poliser. I första hand är det unga i ålder 17-22 (91 procent) medan de yngre gör det i betydligt mindre omfattning. Etnicitet ger också ett visst

utslag så till vida att något större andel med svensk bakgrund (88 procent) har pratat med poliser och unga med lågutbildade föräldrar.

Materialet visar således att i takt med stigande ålder ökar kontakt med poliser. Följaktligen har ålder betydelse, men inte som ensam förklaring. I Karlskrona sker det i kombination med kön och i Landskrona är det i skärningspunkten ålder, etnicitet och föräldrars utbildning.

Följaktligen kan man tolka det som att unga generellt upplever poliser fysiskt närvarande i det offentliga rummet samtidigt som det åskådliggörs en viss skillnad mellan deltagarna i respektive kommun.

Platsbunden kontakt

Ungas kontakt med poliser förutsätter utrymmen som möjliggör möten. Det handlar om platser i exempelvis tätortens mest centrala delar under kvällar och helger, på krogar och dansställen. Men också besök i skolor, på polisstation eller bostadsområden. I enkätstudie 1 och 2 formulerades en fråga om var de haft kontakt med poliser.

Tabell 7.7. Var deltagarna anger att kontakt med poliser skett, angivet i antal med procent inom parentes.

Plats	Karlskrona	Landskrona
Skolan	703 (68)	392 (51)
Polisstation	543 (68)	442 (71)
Eget bostadsområde	314 (30)	257 (33)
Andras bostadsområde	229 (22)	216 (28)

Källa: Enkätstudie 1 och 2

I Karlskrona har kontakt i första hand skett i skolan (68 procent) medan det i Landskrona är det näst vanligaste (51 procent). Det handlar, enligt lärarna jag pratat med, om allt från att poliser kontrollerar cyklar och informerar om vikten av att bära hjälm, använda cykellyse och allmänna trafikregler, till undervisning om etik, moral, lag och ordning.

I Karlskrona är det i första hand ålder, etnicitet och föräldrars utbildning som sticker ut. Det visar sig vara deltagarna, 17-22 år, som i första hand har erfarenhet av poliser från skolans värld (73 procent). Dessutom är det deltagare med svensk bakgrund (68 procent) och vars föräldrar har högre utbildning (77 procent).

I Landskrona är det också ålder som får störst genomslag. I störst utsträckning är det de äldre ungdomarna, 13-22 år, som anger kontakt i skolan.

Generellt visar alltså materialet att kontakt med poliser ökar i takt med stigande ålder, vilket kan förstås som utslag för fler år inom skolans värld och därmed fler möjliga tillfällen för kontakt i dessa sammanhang.

Tabell 7.8. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller deltagarnas kontakt med poliser vid information i skolan, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	188 (64)	55 (38)
13-16 år, samtliga	283 (65)	128 (55)
17-22 år, samtliga	229 (73)	208 (54)
Svensk bakgrund, samtliga	609 (68)	248 (52)
Utländsk bakgrund, samtliga	47 (57)	103 (49)
Högre utbildning, samtliga	105 (77)	90 (56)
Övrig utbildning, samtliga	174 (67)	149 (55)

Källa: Enkät 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Vid jämförelse mellan kommunerna är andelen som varit i kontakt med poliser i skolan generellt högre i Karlskrona i alla avseenden, vilket kan antas ha med polisens roll som mentorer i skolan att göra. Som ett led i polisens preventiva arbete finns en polis knuten till varje enskild skola i kommunen, vilket anses gynna relationen mellan allmänhet och Polisen som institution (vilket en del av lärarna till deltagarna i studien påtalat).

Polisstationen anges också vara en plats där kontakt skapas. I första hand handlar det om passansökan (Karlskrona 68 procent, Landskrona 71 procent), men med viss reservation eftersom det är osäkert om det är poliser de varit i kontakt med (jfr. Watkins & Maume, 2012). Watkins och Maume (2012) menar att det är en faktor som bör problematiseras om man vill uttala sig om ungas kontakt med poliser. De menar att olika uppdrag som ryms inom "policing" kan tas för att vara polisuppdrag och som därmed utförs av poliser. Många myndigheter (poliskontor) har förutom poliser också civilanställda som arbetar med bland annat utredningsverksamhet, prognosanalys och andra administrativa uppgifter i vilka även passhantering ryms. Å andra sidan handlar det om ungas uppfattning och den gör gällande att det kan vara poliser. Därmed bidrar kontakter vid passansökan till idén om poliser och hur den konstrueras socialt oavsett om det varit polis eller civilanställd de träffat.

Tabell 7.9. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser på polisstation vid ansökan av pass, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	274 (68)	220 (75)
Pojke, samtliga	269 (68)	220 (68)
10-12 år, samtliga	109 (61)	52 (61)
13-16 år, samtliga	220 (64)	129 (68)
17-22 år, samtliga	212 (78)	260 (76)
Högre utbildning, samtliga	93 (82)	99 (75)
Övrig utbildning, samtliga	154 (68)	165 (71)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Karlskrona handlar det främst om ålder och föräldrars utbildning. Ungdomar, 17-22 år och de vars föräldrar har högre utbildning utgör störst andel som varit i kontakt med poliser på polisstation vid passhantering. I Landskrona är det vanligast bland flickor, men också, liksom i Karlskrona, åldersgruppen 17-22 år. Jag tolkar det som att ju äldre deltagarna blir ju fler tillfällen har det varit att åka utomlands och därmed också ansökt om pass. Koppling till högre utbildning vittnar om större ekonomisk möjlighet att resa utomlands.

Emellanåt kommer deltagarna också i kontakt med poliser i sitt eget bostadsområde (Karlskrona 30 procent, Landskrona 33 procent). Men i vilken omfattning kontakt sker där de bor varierar i förhållande till vilket specifikt område det gäller och över tid. Överlag har en del bostadsområden mer frekvent besök av poliser både vad gäller ingripandesituationer och förebyggande patrullering, medan andra områden får besök i ytterst sällsynta fall eller inte alls.⁴⁸ Men vilka är det som kommer i kontakt med poliser i det egna bostadsområdet?

Tabell 7.10. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser i sitt eget bostadsområde, angivet i antal med procent i parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	75 (25)	42 (29)
13-16 år, samtliga	137 (32)	87 (38)
17-22 år, samtliga	101 (32)	127 (33)

Källa: Enkät 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

⁴⁸ Kapitlet 5, Polisen i lokal kontext, om lokalkontors etablering för att komma närmare medborgarna samt skapa relationer i segregerade områden

I båda kommunerna är det, trots små marginaler, främst ålder som slår igenom. I Karlskrona är det både gruppen, 13-16 år och i gruppen 17-22 år, som kontakt med poliser i det egna bostadsområdet sker. I Landskrona är det framför allt i åldersgruppen 13-16 år. Med det antar jag att ungdomarna i respektive kommun rör sig mer frekvent i bostadsområdet, med kompisar, i samband med kvällar och helger. Det öppnar upp för tillfällena när poliser eventuellt patrullerar områden eller anrop om ordningsstörning kan vara som mest aktuellt. De yngre antas fortfarande generellt vara mer under föräldrars kontroll och deltar i fritidsaktiviteter under kontrollerade former (jfr. Berggren; 2000; Ungdomsstyrelsen, 2012:2).

Kontakt sker också i andras bostadsområden, men i något mindre omfattning (Karlskrona 22 procent, Landskrona 28 procent). Vid dessa tillfällen handlar det vanligen om att hälsa på kompisar eller släktingar.

Tabell 7.11. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser när de varit på besök i andras bostadsområde, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	97 (18)	82 (23)
Pojke, samtliga	131 (26)	134 (32)
10-12 år, samtliga	39 (13)	21 (14)
13-16 år, samtliga	100 (23)	70 (30)
17-22 år, samtliga	89 (28)	125 (33)
Svensk bakgrund, samtliga	198 (22)	155 (33)
Utländsk bakgrund, samtliga	17 (21)	47 (23)
Tätort, samtliga	91 (23)	110 (24)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	95 (20)	93 (35)

Källa: Enkät 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I första hand är det i åldern 17-22 år, men också i viss mån i gruppen 13-16 år. I Landskrona är det dessutom störst andel bland dem med svensk bakgrund och boende på mindre ort/landsbygd. Även här vittnar det om att ju äldre de blir ju vanligare är det att röra sig på större och mer offentliga arenor utanför hemmets väggar där de också blir exponerade för kontakt med poliser. Att det i Landskrona är unga med svensk bakgrund från mindre orter och landsbygd handlar antagligen om att flertalet med utländsk bakgrund bor i tätortens mer centrala delar, medan de tar sig från landsbygden in till tätorten för att träffa kompisar, går på fester etc.

Sammanfattningsvis ökar kontakten med poliser i offentliga miljöer i takt med ökad ålder. Men också i kombination med sociala positioner som kön, etnicitet och var de bor samt kommun.

Situationsbunden kontakt och bemötande

Förutom olika platser förutsättningar för ungas kontakt med poliser är situationer starkt kopplade till hur poliser uppfattas. Kontakt med poliser och hur den utkristalliserar är alltså avhängigt i vilka situationer kontakter sker. Det kan handla om situationer som till exempel trafikkontroll, brott, ordningsstörning eller allmän patrullering till fots eller i polisbil.

Tabell 7.12. Situationer när deltagarna varit i kontakt med poliser, angivet i anta med procent inom parentes.

Situationer	Karlskrona	Landskrona
Trafikkontroll	437 (42)	311 (40)
Fotpatrullering	330 (32)	272 (35)
Brott i skolan	288 (28)	259 (34)
Bilpatrullering	286 (27)	249 (32)
Själv stannade i trafiken	171 (16)	235 (30)
Alkoholpåverkade ungdomar	183 (18)	163 (21)
Akuta händelser	110 (10)	142 (18)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Den vanligaste situationen för kontakt med poliser synes vara när föräldrar blir stoppade i trafikkontroll (Karlskrona, 42 procent och Landskrona, 40 procent). Liksom tidigare har ålder störst genomslag, men även kön, etnicitet, föräldrars utbildningsnivå och var de bor.

Tabell 7.13. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser när föräldrar blivit stoppade i trafikkontroll, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	221 (41)	163 (46)
Pojke, samtliga	215 (43)	147 (36)
10-12 år, samtliga	78 (27)	49 (33)
13-16 år, samtliga	197 (46)	99 (42)
17-22 år, samtliga	161 (51)	162 (42)
Svensk bakgrund, samtliga	382 (43)	209 (44)
Utländsk bakgrund, samtliga	26 (32)	75 (35)
Högre utbildning, samtliga	64 (47)	68 (43)
Övrig utbildning, samtliga	141 (55)	122 (45)
Tätort, samtliga	151 (38)	174 (37)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	219 (46)	123 (47)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Karlskrona sticker framför allt ålder ut. Det är främst unga i åldern 17-22 år. Men också de vars föräldrar har lägre utbildning samt boende på mindre ort/landsbygd.

Kontakt skapas också vid fotpatrullering (Karlskrona 32 procent, Landskrona 35 procent). Det kan handla om allmän patrullering för att inge medborgare trygghet eller preventivt kontaktskapande (Pettersson, 2012). Men det handlar också om spaning eller kontrollerande insats.

Tabell 7.14. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser som fotpatrullerar, angivet i antal med procent i parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	59 (20)	30 (21)
13-16 år, samtliga	129 (30)	93 (39)
17-22 år, samtliga	141 (45)	147 (37)
Svensk bakgrund	290 (33)	181 (38)
Utländsk bakgrund, samtliga	20 (25)	68 (32)
Tätort, samtliga	140 (35)	151 (32)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	143 (30)	104 (39)
Högre utbildning, samtliga	65 (48)	76 (46)
Övrig utbildning, samtliga	105 (41)	110 (40)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Även vid fotpatrullering är det ålder som slår igenom i båda kommunerna. Främst är det ungdomar, 13-22 år, som har kontakt vid dylika tillfällen. I Karlskrona är det dessutom något högre andel med svensk bakgrund, från tätorten och med föräldrar som har högre utbildning. I Landskrona är det också främst med svensk bakgrund och föräldrar med högre utbildning. Men störst andel bor på mindre orter och på landet.

Men poliser initierar också kontakt vid brott inom skolans område som till exempel inbrott, skadegörelse eller ordningsstörning som misshandel och hotfullt uppträdande. Ökad kriminalisering av händelser i skolan har lett till att barn och ungdomar i större omfattning får kontakt med poliser i vad som bedöms som brott i skolan. Vad gäller inbrott och skadegörelse skiljer sig skolans anmälningsbenägenhet inte över tid (Brå, 2009:20) eftersom det krävs för att få ut på försäkring på egendom. Men däremot har kriminalisering av enskilda händelser som knuffar, bråk och mobbning ökat i skolan (ibid).

I Karlskrona är det 28 procent som säger sig haft kontakt med poliser vid misstanke om brott i skolan och i Landskrona är det 34 procent. Det är alltså större andel i Landskrona som varit i kontakt med poliser vid dessa tillfällen. Trots att jag inte har för avsikt att fördjupa mig i hur vanligt det är i Landskrona, det vill säga med brott i skolan eller om det finns större

anmälningsbenägenhet, är det en intressant fråga. Men frågan jag ställer mig är vilka som i störst utsträckning varit i kontakt med poliser vid brott i skolan?

Tabell 7.15. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser vid brott i skolan, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	146 (27)	103 (29)
Pojke, samtliga	141 (28)	154 (38)
10-12 år, samtliga	42 (14)	21 (15)
13-16 år, samtliga	125 (29)	80 (35)
17-22 år, samtliga	119 (38)	157 (41)
Tätort, samtliga	109 (27)	140 (30)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	125 (26)	102 (39)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Enligt min studie har kön inte något större genomslag i Karlskrona, men däremot ålder. I takt med stigande ålder ökar andelen som varit i kontakt med poliser vid brott i skolan. Även i Landskrona slår ålder igenom, men också kön, eftersom större andel pojkar än flickor varit i kontakt med poliser vid brott i skolan. Men det är inte bara ålder som har genomslag, utan även var de bor. Vad vi kan se har unga i Landskrona överlag varit i kontakt med poliser vid brott i skolan i större omfattning.

Unga i min studie anger också att kontakt med poliser sker när poliser bilpatrullerar. Som vi sett tidigare är det vid dessa tillfällen poliser ibland kan upplevas som lata, när de saktar ner bilen och vevar ner rutan för att prata eller ger uppmaningar.

Tabell 7.16. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser som bilpatrullerar, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	42 (14)	19 (13)
13-16 år, samtliga	122 (28)	93 (40)
17-22 år, samtliga	122 (39)	137 (35)
Svensk bakgrund, samtliga	252 (29)	159 (34)
Utländsk bakgrund, samtliga	11 (14)	71 (33)
Högre utbildning, samtliga	42 (31)	58 (37)
Övrig utbildning, samtliga	99 (39)	104 (38)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Kontakt med poliser vid bilpatrullering har i första hand med ålder att göra. I Karlskrona är det i första hand ungdomar, 17-22 år, med svensk bakgrund och föräldrar med lägre utbildning. I Landskrona är det också ålder som sticker ut, det vill säga de som är 13-22 år.

Det är inte allt för vanligt med kontakt med poliser när deltagarna själva blir stannade i trafiken (Karlskrona, 16 procent och Landskrona 30 procent). I förekommande fall handlar det om kontroll av cykellyse, tillrättavisning när kompisar åker på pakethållare och utfrågning om var de varit och vad de är på väg till. Det är bland annat i dessa situationer en del unga med utländsk bakgrund känner sig trakasserade, när de blir stannade och utfrågade om var de varit, vart de ska och identitetskontrollerade (jfr. Pettersson, 2012). Så frågan som låter sig ställas är i vilken mån det finns samstämmighet med mitt material.

Tabell 7.17. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser när deltagarna blir stannade i trafiken, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	57 (11)	87 (24)
Pojke, samtliga	113 (22)	148 (35)
10-12 år, samtliga	11 (4)	17 (12)
13-16 år, samtliga	73 (17)	78 (33)
17-22 år, samtliga	87 (28)	139 (35)
Högre utbildning samtliga	25 (19)	51 (32)
Övrig utbildning, samtliga	68 (26)	84 (30)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Det som slår igenom i båda kommunerna är i första hand kön och ålder, men också föräldrars utbildning. I Karlskrona är det i första hand 17-22 år, pojkar och med föräldrar som har högre utbildning. I Landskrona är det 13-22 år och pojkar. Följaktligen skiljer sig mitt material från det Pettersson fann i sin studie (2012). Etnicitet har inget genomslag alls i min studie.

En inte helt vanlig situation när kontakt med poliser kan uppstå, i motsats till vad man kanske kan tro, är när alkoholberusade minderåriga befinner sig på tätorternas gator och torg (Karlskrona 18 procent, Landskrona 21 procent). I den mån dessa situationer uppkommer söker poliser försvåra deras alkoholkonsumtion (se kapitel 5, om Kronobergsmodellen). Vanligtvis upplevs poliser i dessa eller likartade situationer som onödigt kontrollerande, besvärliga och påträngande "glädjedödare". Kalle, 17 år, från Landskrona blir upprörd när han berättar.

Det var ju himla onödigt. Dom stoppade mig på stan'. Det var en fredagskväll. Jag var på väg hem. Jag hade några öl i väskan. Dom tog dom. Det var ju bara några. Har dom inget bättre för sig?

I förekommande fall kontaktas föräldrar och om omständigheter föreligger att föräldrar inte kan eller har möjlighet att hämta sin ungdom händer vid somliga tillfällen att poliser kör överförfriskade unga till hemadress (jfr. handlingsplan för lokal polis och socialtjänst; Grevholm, Holmberg & Alm, 2010). Men det kan också bli aktuellt med vidare samtal mellan poliser och föräldrar. Under dylika situationer får följaktligen kontakten långtgående konsekvenser. Det stannar följaktligen inte vid initial kontakt med poliser, utan behov av vidare samtal och utredning kan uppstå. Trots att det visar sig vara en relativt liten andel deltagare som anger att de har haft kontakt med poliser när de varit berusade är det av intresse att klargöra vilka det handlar om.

Figur 7.18. Bakgrundsfaktorer som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser när deltagare varit alkoholberusade, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	79 (15)	57 (16)
Pojke, samtliga	103 (20)	106 (25)
10-12 år, samtliga	5 (2)	3 (2)
13-16 år, samtliga	61 (14)	37 (16)
17-22 år, samtliga	116 (37)	123 (32)
Svensk bakgrund, samtliga	161 (18)	126 (27)
Utländsk bakgrund, samtliga	11 (13)	29 (14)
Tätort, samtliga	65 (16)	392 (17)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	81 (17)	187 (29)
Högre utbildning, samtliga	30 (22)	31 (19)
Övrig utbildning, samtliga	80 (30)	76 (27)

Källa: Enkät 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Helt klart är att ålder slår igenom i båda kommunerna. Det är framför allt den äldsta gruppen, 17-22 år, som anger att de haft kontakt med poliser när de varit berusade av alkohol (Karlskrona 37 procent och Landskrona 32 procent). Värt att reflektera över är att en del av dem är myndiga, alltså 18 år och får därmed dricka alkohol på krogen. Dessutom är en del 20 år och äldre, vilket innebär att de lagligt kan handla på Systembolaget. Helt okänt är det inte heller att en del ungdomar i 17 års ålder, utan större svårigheter, får tag på alkohol. Mest anmärkningsvärt är kanske att 2 procent av 10-12 åringar i respektive kommun anger att de varit i kontakt med poliser när de varit berusade av alkohol.

Vidare finns tendenser att det i Karlskrona främst handlar om pojkar och unga från arbetarklass som har haft kontakt med poliser när de varit berusade av alkohol. Polisen i Karlskrona praktiserar den så kallade "Kronobergsmodellen" sedan ett antal år (se kapitel 5), vars syfte är att hindra ungas förtäring av alkohol, vilket i förlängningen syftar till att minska ungdomsbrott. Detta gör att kontakt med poliser inte är helt ovanligt. Polisens intention är att störa, förhindra och försvåra ungas bruk av alkohol. Även i Landskrona är det pojkar och unga från arbetarklass, men även från mindre ort/landsbygd.

Kontakt sker också vid enstaka akuta händelser som trafikolycka eller inbrott (Karlskrona 10 procent, Landskrona 18 procent). Vid dessa tillfällen är det vanligast att poliser initierar kontakt. Men det kan också initieras genom deltagares anmälan om brott som begåtts. Enligt tidigare forskning är dock ungas anmälningsbenägenhet låg överlag (Brå, 2009:20). Men ändå något högre när försäkringar är inblandade än om det handlar om misshandel, och hot om våld. Förklaring till detta anges vara bristande förväntan om att våldsbrott klaras upp (Brå, 2009:20). Vid hot om våld är gärningsmannen i somliga fall känd av den brottsutsatte, vilket resulterar i rädsla för vidare sanktioner. Vid dessa situationer initieras kontakten vanligtvis av poliser via åskådare och i förekommande fall genom målsägarens anmälan. Men kontakt vid dylika situationer är inte lika vanligt förekommande som vid till exempel patrullering.

Vad jag kan se är det inte några bakgrundsfaktorer som tydligt slår igenom. Det som utmärker sig något är i alla fall ålder, kön, var de bor och föräldrars utbildning.

Tabell 7.19. BakgrundsvARIABLER som utmärker sig när deltagare har haft kontakt med poliser vid akuta händelser, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	40 (7)	66 (18)
Pojke, samtliga	69 (14)	76 (18)
10-12 år, samtliga	13 (4)	7 (5)
13-16 år, samtliga	44 (10)	38 (16)
17-22 år, samtliga	52 (17)	96 (24)
Svensk bakgrund, samtliga	81 (9)	89 (19)
Utländsk bakgrund, samtliga	11 (13)	39 (18)
Tätort, samtliga	55 (14)	82 (17)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	31 (7)	54 (20)
Högre utbildning, samtliga	13 (9)	23 (14)
Övrig utbildning, samtliga	40 (15)	62 (22)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Karlskrona är det ytterst små skillnader. Men det som pekas ut något är pojkar, 17-22 år, boende i tätorten, vars föräldrar har lägre utbildning. I Landskrona är det också i gruppen 17-22 år, men där är det boende på mindre ort och landsbygd, vars föräldrar har lägre utbildning.

I detta kapitel har jag visat att deltagarnas erfarenheter av poliser spänner över platser som skolan, polisstationer och bostadsområden. Men erfarenheter uppstår också vid situationer som trafikkontroller, patrullerande poliser, vid brott i skolan, vid berusningstillfällen och vid akuta situationer. Återigen har ålder störst genomslag, men även här i kombination med andra bakgrundsfaktorer som kön, etnicitet, klass, var de bor och kommun.

KAPITEL 8

Förväntningar på polisens och Polisens arbete

I båda föregående kapitel har ungas föreställningar om polis gestaltats samt erfarenheter framställts, vilken bildar fond mot vilket deras förväntningar på polis och Polisen skildras. Men det tydliggörs inte alltid om det handlar om Polisen som institution, organisation eller enskilda polis. I deras omdömen framkommer dock olika förväntningar vilka jag återger i olika nivåer, det vill säga institution, organisation eller enskilt verkande polis.

I detta sammanhang väljer jag att förstå förväntningar som antaganden om polis i samhället, vilket kan innebära rena gissningar eller spekulationer utifrån mer eller mindre omfattande kännedom om Polisen och dess verksamhet (jfr. Finstad, 2000). Förväntan innebär en känslomässig tro på att något kommer att förverkligas och kan utgöra social norm som i detta fall handlar om underförstådda regler och förväntningar på polisens beteende i samhället i stort. Det betyder att det finns riktmärken för hur polis förväntas bete sig. Men trots att förväntningar varierar mellan exempelvis länder, kulturer och sociala positioner kan de reducera osäkerhet oberoende om huruvida det föreligger förtroende eller misstro (Björk, 2006; 2011).

I detta kapitel presenteras först vad deltagarna tycker om Polisens arbete, vilket ska ses som en allmän värdering av Polisens funktion i samhället. Därefter lyfts ungas förväntningar på polisens reella arbete, vad de anser kan förväntas ingå i polisens arbetsuppgifter. Det är viktigt att komma ihåg att det mesta som framkommer i denna studie om polis utgår från deltagarnas utsagor, vilket även gäller för detta kapitel. Det är alltså deltagarnas muntliga berättelser (jfr. Patton, 2002)⁴⁹ och svar från enkätstudie 1 och 2 som ligger till grund för detta kapitel på samma sätt som kapitel 6 och 7.

⁴⁹ Muntliga berättelser eller konversationsintervjuer, som enligt Patton är flexibla och uppstår oftast i sammanhanget. Krävs att forskaren snabbt kan formulera sina frågor, vara spontan och mottaglig för individuella skillnader (Patton, 2002, s.342-349)

Betydelser av Polisens arbete

Värderande föreställningar om Polisens arbete som viktigt eller inte alls viktigt framträder i samtal med deltagarna. Det pratas om polisens överdrivet nitiska kontrollbehov och att inkomna ärenden och anmälningar inte tas på allvar samt att upplärningsfrekvensen av brottsfall är synnerligen låg. Men på samma gång uttrycks behov av polisernas insatser för trygghet och rättsskipning vid utsatthet för brott (jfr. Pettersson, 2012). Det pratas om Polisen som institution i samma mening som Polisen som organisation och enskilda polisens beteende. I de fall Polisen som institution nämns görs bedömningar av i vilken mån samhällsbehov av Polisen uppfylls. Nedanstående kommentarer exemplifierar detta.

Om vi inte hade någon polis skulle det bli anarki. (pojke, 17 år)

Bra att ha. De är bra att ha för de hjälper folk. (flicka, 15 år)

Viktig funktion i samhället. (pojke, 17 år)

På denna nivå omtalas Polisen främst i positiva ordalag. Polisens funktion i samhället anges vara viktig och det framkommer ingen större tvekan om värdet av Polisen som fenomen. Men det görs även bedömningar av Polisen som organisation, hur den uppfattas fungera och mot vilka behov den arbetar. Det kan se ut som följande:

Borde finnas fler poliser ute på fältet. (pojke, 17 år)

Är för långsamma när det gäller utredningar. (flicka, 17 år)

Tycker bra om Polisen men de är för få. (pojke, 17 år)

När Polisen som organisation diskuteras är bilderna inte längre odelat positiva. Polisen sägs vara bra att ha, men det riktas kritik mot hur man tror sig veta att den fungerar. Vidare resoneras om enskilda polisens beteende. Här följer några exempel:

Ibland använder de mer våld än vad som behövs. (flicka, 17 år)

Det finns mycket unga poliser nu som mest bara kör runt och tävlar med sina polisbilar och fikar. (pojke, 17 år)

Till skillnad mot när Polisen som institution avhandlas blir det något mer negativa tongångar när bedömning av enskilt verkande poliser åsyftas. I viss

mån är det även adresserat till Polisen som organisation. Negativ prägel verkar dock framförallt följa enskilda polisers bemötande eller handlande. Med tanke på nyss nämnda reflektion ställdes i enkätstudie 1 och 2 frågan om vad de unga tycker om Polisens arbete. Intentionen var att fånga deras uppfattning om Polisen som institution. Risken är dock att frågan kan tolkas som förväntningar på Polisen som både institution, organisation och enskilda poliser. Men i förhållande till de muntliga utsagorna tyder det mesta på att de flesta ändå uppfattat frågan i samklang med nämnda intention. Det vill säga att de svarat på vad de tycker om Polisen som institution, alltså Polisen i allmänhet.

Tabell 8.1. Deltagarnas svar på frågan; Vad tycker du om Polisens arbete, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona	Landskrona
Mycket viktigt	790 (77)	513 (68)
Ganska viktigt	189 (19)	181 (24)
Inte viktigt alls	42 (4)	61 (8)
Totalt	1021 (100)	755 (100)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Det visar sig att störst andel uppfattar Polisens arbete som *mycket viktigt* (Karlskrona 77 procent och Landskrona 68 procent). När jag jämför kommunerna är det högre andel i Karlskrona. Däremot är det något högre andel i Landskrona som tvekar något. Det är alltså 24 procent som menar att Polisens arbete är *ganska viktigt*. Samtidigt är det i Landskrona något högre andel, 8 procent, som tycker att Polisens arbete *inte alls är viktigt*. Carr (2007) menar att många unga anser att Polisen har en viktig funktion att fylla i kamp mot brottslighet, trots att många är negativt inställda till Polisen. Logiken blir ambivalent så till vida att inställningen bottenar i behov av övervakning och integritet. Men vilka är det som menar att Polisens arbete är viktigt? I tabellen nedan presenteras de som svarat på frågan.

Tabell 8.2. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som tycker att Polisens arbete är viktigt, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	524 (100)	330 (96)
Pojke, samtliga	454 (92)	363 (89)
10-12 år, samtliga	292 (100)	136 (96)
13-16 år, samtliga	390 (93)	195 (88)
17-22 år, samtliga	289 (97)	360 (93)
Svensk bakgrund, samtliga	836 (96)	442 (95)
Utländsk bakgrund, samtliga	73 (97)	175 (89)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan. Slagit samman mycket viktigt, ganska viktigt och inte viktigt alls till viktigt och inte viktigt. Presenterar dock enbart viktigt.

Som vi kan se framkommer inte någon större skillnad i förhållande till social position eftersom en stor andel av de som svarat på frågan är positiva till Polisens arbete. Men det finns dock tendenser som pekar på att en något större andel flickor (Karlskrona, 100 procent och Landskrona, 96 procent) och att de i 10-12 års ålder är som mest positiva till Polisens arbete. I Landskrona finns också en tendens att de med svensk bakgrund i något högre utsträckning instämmer, 95 procent, jämfört med utländsk bakgrund, 89 procent.

Sammanfattningsvis är övervägande andel i båda kommunerna positiva till Polisens arbete och denna uppfattning återfinns främst bland flickor, i 10-12 års ålder. I Landskrona utmärker sig också svensk bakgrund något.

Förväntningar på polisens arbetsuppgifter

Som vi kan se tenderar inställningen till Polisen vara att deras arbete är viktigt. Således bör det finnas föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på vad poliser ska göra samt vad som bör ingå i deras arbetsuppgift. I detta avsnitt kommer följaktligen ungas förväntningar på polisens arbetsuppgifter att presenteras. När det handlar om polisens arbetsuppgifter utgår de unga i min studie, liksom vid andra bedömningar, från en subjektiv bedömning av vad som bör prioriteras (Lebeda, 2011). Deltagarna fick ta ställning till 21 påståenden om vad de tycker poliser ska göra i sitt arbete.

Tabell 8.3. Deltagarnas svar på frågan: Vad tycker du att polisen ska göra i sitt arbete, angivet i antal med procent inom parentes.

Svarsalternativ	Karlskrona		Landskrona	
	Stämmer	Stämmer inte	Stämmer	Stämmer inte
Tjuvar	1050 (99)	15 (1)	709 (92)	59 (8)
Rattfylleri	1046 (99)	14 (1)	687 (90)	77 (10)
Slår barn	1015 (97)	26 (3)	620 (85)	110 (15)
Ungdomars alkohol	806 (77)	238 (23)	192 (37)	329 (63)
Trimmad moped	773 (74)	275 (26)	162 (32)	338 (68)
Barn inte bråkar	738 (71)	301 (29)	221 (39)	338 (61)

Källa: Enkät 1 och 2.

Kommentar: De tre översta är de som högst andel angivit. De tre understa är de som lägst andel angivit.

Det påstående som får mest stöd är att ”poliser ska ta hand om tjuvar som tar saker från andra människor och företag” (Karlskrona 99 procent, Landskrona 92 procent). Det handlar i första hand om inbrott i bostadshus, företag och ficktjuvar. Däremot handlar det inte om snatteri med motivering från deltagarna att ”det gör ju alla” och ”det är inget polis ska lägga tid på, är ju inte kriminellt typ”. Samer, 17 år, från Landskrona, berättar:

Jag tog typ ett suddgummi en gång å dom ringde Polisen som kom. Då var dom snabba. Tänk att slösa tid på sånt. Men när syrran hade inbrott tog dom tid på sig. Dom kom inte förrän efter några timmar.

Det framkommer inga större skillnader vad gäller social position. Det som utmärker sig något är ålder och föräldrars utbildning.

Tabell 8.4. Bakgrundsfaktorer som utmärker sig vad gäller vilka deltagare som anger att poliser ska prioritera tjuvar, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	290 (99)	139 (96)
13-16 år, samtliga	435 (98)	202 (90)
17-22 år, samtliga	316 (99)	365 (92)
Högre utbildning, samtliga	139 (100)	155 (96)
Övrig utbildning, samtliga	261 (98)	245 (89)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Landskrona uppvisas dock en svag tendens som gör gällande att framför allt unga med högskoleutbildade föräldrar och som är 10-12 år menar att poliser ska prioritera tjuvar.

Stor andel menar också att ”poliser ska stoppa rattfyllerister”. Vilket Pelle, 17 år, förtydligar med att det handlar om ”vuxna som kör berusade” och som ”saknar förmåga att bedöma sin egen duglighet att köra bil” (Karlskrona 99 procent, Landskrona 90 procent). Personer som kör onyktra upplevs som ”farliga marodörer som dödar människor” och därför är något som ska prioriteras (Lebeda, 2011).

Tabell 8.5. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som anger att poliser ska prioritera rattfyllerister, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	291 (100)	133 (96)
13-16 år, samtliga	430 (98)	201 (87)
17-22 år, samtliga	317 (99)	349 (89)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Karlskrona är det ingen nämnvärd skillnad. Inte ens vad gäller ålder. I Landskrona synes dock finnas en liten skillnad. De yngre tenderar att hålla med i större utsträckning än de äldre och då framför allt i jämförelse med deltagarna i 13-16 års ålder.

Något som också prioriteras högt är att poliser ska ”ta hand om vuxna som slår barn i hemmet”, med motivering att ”barn ska inte bli slagna hemma” och ”små barn kan ju inte stå emot” (Karlskrona 98 procent, Landskrona 85 procent). Som vi kan se är det i Karlskrona högre andel som instämmer än i Landskrona.

Tabell 8.6. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att ta hand om vuxna som slår barn i hemmet, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Svensk bakgrund, samtliga	872 (98)	405 (88)
Utländsk bakgrund, samtliga	75 (95)	154 (80)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

När det gäller ungas uppfattning om att poliser ska hindra vuxna från att slå barn, är det ingen större skillnad vad gäller sociala positioner. Det finns en ytterst liten skillnad mellan om man har svensk eller utländsk bakgrund och i vilken kommun de bor. Det är främst i Landskrona det finns en viss skillnad, som visar att de med svensk bakgrund tenderar att instämma i något större utsträckning än bland dem med utländsk bakgrund.

De påståenden som verkar få minst stöd är de som direkt riktar sig mot deltagarna själva. Det handlar om påståenden som poliser ska ”se till att ungdomar inte dricker alkohol” (Karlskrona 77 procent, Landskrona 37 procent), ”stoppa trimmade mopeder” (Karlskrona 74 procent, Landskrona 32 procent) och ”se till att barn inte bråkar med varandra” (Karlskrona 71 procent, Landskrona 40 procent). Pelle förklarar:

Det är bra att dom stoppar rattfyllerister men ska ge fan i att hålla ut vår alkohol.

De som har åsikter om ifall poliser ska stoppa ungdomar som dricker alkohol återfinns främst i kategorierna kön, ålder, etnicitet, föräldrars utbildning och var de bor.

Figur 8.7. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att stoppa ungdomar från att dricka alkohol, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	436 (82)	95 (36)
Pojke, samtliga	368 (72)	97 (38)
10-12 år, samtliga	263 (92)	93 (70)
13-16 år, samtliga	305 (70)	41 (31)
17-22 år, samtliga	231 (74)	58 (23)
Svensk bakgrund, samtliga	680 (77)	83 (28)
Utländsk bakgrund, samtliga	68 (81)	67 (46)
Högre utbildning, samtliga	108 (78)	34 (31)
Övrig utbildning, samtliga	188 (72)	52 (29)
Tätort, samtliga	311 (77)	136 (43)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	377 (79)	46 (27)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

Det som sticker ut mest är ålder. De yngre instämmer helt klart i högre grad än de äldre ungdomarna. Dessutom är det högre andel pojkar och något högre andel med högskoleutbildade föräldrar i Karlskrona. I Landskrona är det, förutom ålder, högre andel med utländsk bakgrund och boende i tätorten som instämmer. Med andra ord är det i Karlskrona främst äldre pojkar och de vars föräldrar har lägre utbildning som inte tycker att poliser ska prioritera ungdomars alkoholintag. I Landskrona är det äldre ungdomar, med svensk bakgrund och boende på mindre ort/landsbygd som inte instämmer.

Att stoppa trimmade mopeder verkar inte heller vara något som poliser ska "slösa" tid på när det finns "viktigare saker att göra". Niklas, 17 år, från Karlskrona förklarar;

Har dom inget bättre för sig än å jaga oss på mopeder. Alla mopeder är mer eller mindre trimmade. Dom kan ju se till dom som verkligen gör skada, som att köra när dom druckit sprit. Det är som om dom letar fel på mopeder för att sätta dit oss. Så fort går det ju inte.

I vilken mån poliser ska stoppa trimmade mopeder eller inte kommer till uttryck främst i kategorierna kön, ålder, etnicitet och föräldrarnas utbildning.

Tabell 8.8. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att stoppa trimmade mopeder, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
Flicka, samtliga	442 (83)	85 (32)
Pojke, samtliga	330 (64)	76 (32)
10-12 år, samtliga	245 (85)	50 (43)
13-16 år, samtliga	284 (65)	32 (27)
17-22 år, samtliga	239 (76)	79 (30)
Svensk bakgrund, samtliga	667 (75)	79 (26)
Utländsk bakgrund, samtliga	55 (66)	50 (38)
Högre utbildning, samtliga	100 (73)	39 (37)
Övrig utbildning, samtliga	195 (74)	48 (28)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Karlskrona är det främst flickor, 10-12 år och med svensk bakgrund som instämmer. I Landskrona är det främst 10-12 åringar, med utländsk bakgrund och vars föräldrar har högre utbildning som menar att det stämmer. Således är det i Karlskrona framförallt äldre, pojkar, med utländsk bakgrund som inte tycker att poliser ska prioritera det. I Landskrona är det framförallt äldre ungdomar, med svensk bakgrund och lågutbildade föräldrar som inte håller med.

Tabell 8.9. Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att se till att barn inte bråkar med varandra, angivet i antal med procent inom parentes.

Bakgrund	Karlskrona	Landskrona
10-12 år, samtliga	224 (78)	44 (40)
13-16 år, samtliga	292 (68)	68 (40)
17-22 år, samtliga	217 (69)	109(40)
Tätort, samtliga	288 (72)	150 (43)
Mindre ort/landsbygd, samtliga	331 (70)	61 (34)

Källa: Enkätstudie 1 och 2.

Kommentar: Samtliga innebär alla inom respektive kategori som svarat på frågan.

I Karlskrona är det ålder som sticker ut. Det är framför allt unga, i åldern 10-12 år, som anger att poliser bör se till så att barn inte bråkar med varandra. I Landskrona är det överlag lågt stöd för att poliser ska prioritera ärenden som handlar om att barn bråkar med varandra.

Detta kapitel visar att deltagarna är positivt inställda till Polisen som institution. Polisen tillskrivs alltså ett symboliskt kapital, men barnen och ungdomarna är lite mer kritiska till Polisen som organisation. Polisens arbetsuppgifter bör i första hand riktas mot ordningsstörning, orsakade av vuxna, så som stöld, rattfylla och våld mot barn, medan insatser mot de unga själva bör lägprioriteras. När de själva blir objekt för polisens uppmärksamhet "lägger sig poliserna i för mycket", de stör och upplevs som ett problem. Poliser kan tillskrivas symboliskt kapital när de hanterar händelser där vuxna är involverade. Men när de unga själva blir föremål för polisens uppmärksamhet, det vill säga när poliser ingriper mot deras förehavanden, känner de sig påpassade, kontrollerade och underordnade polisernas maktutövning (jfr. Pettersson, 2012). Deltagarnas förväntningar kan sägas ligga i linje med egna behov och föreställningar, tidstypiska för just ålder men också mer eller mindre i kombination med kön, etnicitet, klass, var de bor i respektive kommun och vilken kommun. Resultaten kan följaktligen förklaras med deltagarnas förtroende för Polisen som institution och förstås som ett samhällstillstånd som kommer till uttryck genom deltagarnas förväntningar på en samhällsinstitution som Polisen (Björk, 2006; 2011), samtidigt som kritik mot enskilda poliser framställs (Carr et al., 2007).

KAPITEL 9

Att förstå ungas bilder av poliser

Hur kan vi nu förstå deltagarna i denna studie och deras bilder av enskilda poliser och Polisen som myndighet och institution? Enligt Ungdomsstyrelsen (2012:2) skiljer sig ungas livsvillkor åt såtillvida att en del har det bra medan det fortfarande finns andra som har det mindre bra, med till exempel bristande tillsyn, upplevelse av knapp ekonomi och ohälsa. Samtidigt menar Berger och Luckman (1979) och Burr (2003) att hur vi förstår världen, tillvaron, kategorier och begrepp bestäms av vår kunskap (vetskap, min ant.) om olika fenomen. Jag menar då att olika livsvillkor, som habitus och sociala positioner, gör att tillvaron uppfattas olika. Genom att fokusera övergripande resultat från studiens empiriska material kommer jag i detta kapitel belysa hur habitus, symboliskt kapital och sociala positioner som kön, ålder, etnicitet, klass och boende har betydelse när unga konstruerar bilder av enskilda poliser och Polisen som organisation och institution. Men också i vilken mening kultur och kontext får betydelse.

I föregående tre empiriska kapitel visade jag att föreställningar som får mest stöd är att "en del poliser är rasister" vilket även påtalas i tidigare forskning (Kamali, 1999; Brunson & Miller, 2006; Sernhede, 2006, 2007; Hallin, 2010), att "en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna", vilket ligger i linje med Ekbergs studie (2010), och att "poliskvinnor är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser". Men också att poliser uppfattas vara bra på att lyssna på vad deltagarna säger, vilket inte stämmer med Ekbergs avhandling (2010). I hennes studie ingår dock enbart ungdomar, som utvecklat en problematisk livsstil. Om jag endast tar hänsyn till kategorin ungdomar i min studie finns en samstämmighet om att poliser inte lyssnar på vad de säger. I mitt material är det främst barn och tweenies som anser att poliser lyssnar på vad de säger. Däremot framkommer svagt stöd vad gäller föreställningar om poliser som lata och att "de stannar kompisar trots att de inte gjort något". Medan det i

tidigare forskning visar sig att ungdomar upplever att både de själva och deras kompisar blir extra kontrollerade och dömda på förhand av poliser (jfr. Ekberg, 2010). Men också att invandrarungdomar känner sig trakasserade och förföljda av poliser (Sernhede, 2006, 2007) och blir föremål för polisens intresse (Ansley-Henry & Branner Jespersen, 2003). Mitt material visar också att poliser generellt upplevs vara synliga, att möten med poliser sker relativt ofta och att samtal med poliser sker relativt frekvent. För den fortsatta framställningen är det viktigt att framhålla att en stor andel av deltagarna varit i kontakt med poliser och att poliser upplevs vara mer frekvent synliga i Landskrona. Vidare har jag också visat vad gäller förväntningar på Polisens arbete, att Polisen som samhällsinstitution tilldelas högt symboliskt kapital (jfr. Broady, 1991) i den meningen att den upplevs vara viktig. Det ligger också i linje med tidigare forskning (se t ex Carr et al., 2007; Wu Sun, 2010). I vilken mån det handlar om stort förtroende eller avsaknad av alternativ, låter sig inte behandlas i denna studie. Oavsett vilket framkommer viss kritik mot Polisen som organisation, att de har för låg upplärningsfrekvens, vilket är samstämmigt med Brå's rapport (2009:20) där ungdomar inte litar på att poliser utreder i önskad omfattning. Mest kritiska är de mot enskilda polisens handlande och bemötande (Carr et al., 2007; Wu Sun, (2010) då ungdomar känner sig orättvist behandlade. Dessutom finns åsikter om Polisens uppdrag, det vill säga förväntningar på vad de ska arbeta med. Otvetydigt förväntas de främst "ta hand om tjuvar som tar saker från privatpersoner och företag", "stoppa rattfyllerister" samt "ta hand om vuxna som slår barn i hemmet". Men det framkommer också att poliser bör lägprioritera en del ärenden som att se till att ungdomar inte dricker alkohol, stoppa trimmade mopeder och se till att barn inte bråkar med varandra. Förväntningar på polisens arbetsuppgifter får stöd i tidigare forskning så tillvida att de ska uppfylla sitt uppdrag genom att utreda brott (Hurst et al., 2005; NTU, 2009:2; SOM-institutet, 2011:14). Det jag nu ska visa är att habitus, symboliskt kapital och maktordning kan få betydelse när unga socialt konstruerar bilder av poliser.

Habitus, symboliskt kapital och maktordning som förklaring

Deltagarna i min studie utgör inte någon homogen grupp utan består snarare av olika grupper och olika individer med olika habitus (jfr. Broady, 1991). Som kategori är de unga, i motsats till vuxna. Dessutom befinner de sig i olika åldersfaser, som jag i den fortsatta framställningen benämner som *barn* (jfr. Lee, 2001; Trondman, 2013), en kategori som i denna studie består av 10-12 åringar. Barn ska i detta fall förstås som en generation bestämd av samhällets historiska sammanhang. En annan kategori är *tweenies* (jfr. Waugh & Close, 2011), som i denna studie består av 10-12 åringar och som ska förstås i förhållande till historiskt förändrade levnadsvillkor. Det är barn som kan sägas befinna sig i en fas mellan barndom och ungdom. Ytterligare en kategori är

ungdomar (jfr. Fornäs, et al., 1994), som i denna studie består av 13-16 åringar. *Unga vuxna* (jfr. Trondman, 2007), är i denna studie en kategori som består av 17-22 åringar. Var och en av dessa åldersfaser tillskrivs följaktligen specifika karaktärer (jfr. det jag diskuterar i kapitel 1).

Utan inbördes rangordning använder jag dessutom kategorier som kön⁵⁰, etnicitet, klass och var de bor, som sorteringsverktyg. I studien handlar det alltså om att unga utifrån sitt habitus förhåller sig till enskilda poliser och Polisen som organisation och institution samtidigt som dessa faktorer blir en fråga om, enligt Bourdieu's begreppsliga metaforer, symboliskt kapital i förhållande till fältets maktordning (Broady, 1991; Bourdieu, 1993; Skeggs, 1999). Fältet utgörs alltså av förhållandet mellan unga och Polisen där maktordningen regleras utifrån värdet av symboliskt kapital.

Av mitt material framgår att ålder spelar en avgörande roll när det gäller att socialt konstruera och kommunicera bilder av poliser. I tidigare forskning menas generellt att ålder har högt förklarande värde (Brown & Benedict, 2002). I första hand hänvisas till att ungdomar, från ca 15 år, generellt är mer negativt inställda till poliser än vuxna (jfr. Cao & Hou, 2001; Chandek, 1999; Chermak et al., 2001; Cheurprakobkit, 2000; Friedman et al., 2004; Hurst & Frank, 2000). Eftersom vuxna inte ingår i min studie tillför jag istället kunskap om hur ungas inställningar eller snarare ungas bilder av poliser kan skilja sig åt inom gruppen unga, 10-22 år. Det framgår i mitt material att det är ungdomar och unga vuxna som i första hand menar att "poliser är hårda", att "poliskvinnor är extra tuffa" och "som har kompisar som ofta blir stoppade av poliser trots att de inte gjort något". Det är också ungdomar och unga vuxna som är mer kritiska, än barn och tweenies, till Polisen som institution, som organisation såväl som till enskilda polisens bemötande och beteende. Generellt gäller att ju äldre de är desto mer kritiska verkar de vara. I likhet med Lindgren (2009) tolkar jag det som att de unga, på grund av sin ålder, upplever och reagerar från en underordnad position inför vuxna auktoriteter som i detta fall utgörs av poliser. I en tillvaro där identitet kan uppfattas generellt som görbar (jfr. Bauman, 2002; Beck, 1992; Giddens, 1996; Ziehe, 1982, 1986, 1993), ett öppet projekt med ständigt sökande av "vem är jag", "vad ska jag bli" kan upplevelse av underordning, att inte få samma sociala och juridiska bekräftelse som vuxna, utgöra en provocerande kraft (jfr. Mattwes, Taylor, Percy-Smith & Limb, 2000). Unga utmanar i detta fall Polisen, som symboliserar vuxenvärldens organisering. Deras kritik mot auktoriteter och vuxna blir också tydlig när de menar att poliser ska lägprioritera ärenden som handlar om deras alkoholdrickande och deras trimmade mopeder. Men också

⁵⁰ Som framgått tidigare har jag valt bort en genusdiskussion eftersom identitet är ytterst svårt att greppa i dessa åldrar. Det fanns dock en tanke om en identitetsdiskussion i början av forskningsprocessen, men det visade sig efterhand att materialet saknade grund för det. Vidare har jag även valt bort begreppsdiskussionen om etnicitet, klass och boende av samma andelning.

när 13-16 år menar att ”en del poliser är rasister” och ”lata när de inte går ut från sina bilar”.

I huvudsak är det också ungdomar och unga vuxna som varit i kontakt med poliser. Kontakter har vanligen skett i skolan, när de hämtat pass och i det egna bostadsområdet. Men också i andras bostadsområden, vid trafikkontroller och vid bilpatrullering samt när de cyklar eller kommer gående. Ungdomar och unga vuxna rör sig i större omfattning i offentliga sammanhang än barn och tweenies. Det är i dessa sammanhang, så kallade offentliga rum (jfr. Andersson, 2002), identiteter konstrueras och testas i relation till framförallt vänner, kompisar och vuxna som inte tillhör familjen, som till exempel poliser. Men att ungdomar hänger på caféer eller i stadens mest centrala delar kan upplevas provocerande för poliser. Det är här ungdomar upplever sig kontrollerande, utfrågade och övervakade (jfr. Pettersson, 2012). De provocerar genom, vad som kan uppfattas, planlösa sökande efter händelser. Medan det i själva verket kan handla om relationsbyggande och identitetsskapande. Ett relationsbyggande som kan omsättas i ett relationskapital (jfr. Trondman, 2003, om relationskapital).

Men ålder har också stor betydelse när det handlar om huruvida poliser är bra på att lyssna. I mitt material är det främst den yngre åldersgruppen, 10-12 år, som anser att poliser är bra på att lyssna. Ju äldre deltagarna är desto mindre anser de poliser lyssnar på vad de säger. Även detta kan tolkas som uttryck för att inte bli tagen på allvar och avsaknad av samma sociala och juridiska status som vuxna (jfr. Mattwes, Taylor, Percy-Smith & Limb, 2000). I överensstämmelse med Ekbergs studie (2010) visar det sig att ungdomarna upplever sig inte kunna påverka eller bli tagna på allvar eftersom ingen verkar bry sig om vad de säger.

Intressant är också att *barnen* i Landskrona, till skillnad mot *barnen* i Karlskrona, uttrycker sig i samstämmighet med *ungdomar* vad gäller en del påståenden i kapitel 6. Bland annat att en del poliser är rasister och att en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna. Barnen i Landskrona ger alltså uttryck för uppfattningar i linje med *tweenies*, som speglar den sociala tillvaron i förhållande till att ungdomsfasen kryper allt längre ner i åldern (jfr. Driscoll, 2005; Waugh & Close, 2011). De har tagit intryck av tillvaron som generellt varit förbehållet ungdomar, vilket kommer till uttryck i deras uppfattning om poliser. Istället för att generellt vara positiva till poliser framkommer ett något mer kritiskt förhållningssätt. Utmärkande är dock att de står med ena foten i en barntillvaro och med den andra i en ungdomstillvaro, de befinner sig alltså mellan barn- och ungdom (jfr. Driscoll, 2005; Waugh & Close, 2011). I Karlskrona menar barnen snarare att det inte stämmer att poliser till exempel är rasister eller hårdhänta. Min tolkning är att barnen i Landskrona i större omfattning rör sig i offentliga sammanhang än barnen i Karlskrona och får därmed tillgång till influenser från ungdomar och deras tillvaro. Som vi kan se i kapitel 5, är det en stor andel barn och

ungdomar i Landskrona som bor i tätorten, medan en stor andel i Karlskrona bor på mindre ort och landsbygd.

Av mitt material att döma utgör kön en betydande kategori. I väsentlig omfattning visar det sig vara pojkar, vilket samstämmer med tidigare forskning (Cunneen & White, 2007; Emler & Reicher, 1987; Liederbach, 2007; McAra & McVie, 2005; Muncie, 2007), som ger uttryck för föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på poliser. Mer i vissa fall och mindre i andra. Flickor utmärker sig mest när det handlar om positiva bilder, som till exempel att poliser är bra på att lyssna. Annars är det i allmänhet pojkar som uttrycker åsikter om poliser och då framför allt kritik. Intressant är också att det i Karlskrona främst är pojkar som varit i kontakt med och pratat med poliser, medan det i Landskrona inte uppvisas någon väsentlig skillnad mellan könen.

Etnicitet tenderar också att ha en viss betydelse, men inte i samma omfattning som i tidigare forskning (jfr. Ansel-Henry & Branner Jespersen, 2003; Brunson & Miller, 2006; Hallin et al., 2010; Kamali, 1999; Sernhede, 2006, 2007). Jag vill dock förtydliga att jag inte specificerat vilka etniska minoriteter som finns representerade. I min studie utgör etnicitet snarare en kategori som tillsammans med de andra kategorierna fungerar som ett sorteringsverktyg för mitt material. I båda kommunerna är det främst unga med svensk bakgrund som varit i kontakt med poliser vid fotpatrullering och som menar att poliser ska prioritera insatser mot vuxna som slår barn. I Karlskrona är det dessutom unga med svensk bakgrund som menar att en del poliser är hårda och som haft poliskontakt i skolan och vid bilpatrullering. I Landskrona är det därtill främst unga med svensk bakgrund som varit i kontakt med poliser i trafikkontroller och i andras bostadsområde. De menar dessutom att poliser inte ska prioritera ungdomar som dricker alkohol och det är främst dessa ungdomar som kör trimmade mopeder. Utländsk bakgrund visar sig ha betydelse i vissa fall. Generellt instämmer de med att en del poliser är rasister. Men också att poliser är frekvent synliga. I Landskrona är det dessutom främst unga med utländsk bakgrund som instämmer med att en del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna. Vad jag har visat är alltså att etnicitet kan ha betydelse i en del situationer beroende på sammanhang. Studier från bland annat USA (Brunson & Mill, 2000; Carr et al., 2007; Chow, 2011), visar att deltagarna lever under helt andra villkor än i till exempel Sverige. Därmed går det inte att göra en direkt jämförelse, men däremot visa på att sammanhangen har betydelse. I Brunsons och Millers studie (2006) visas till exempel att afro-amerikanska män i större omfattning är negativa till poliser efter att de upplevt sig bli trakasserade, men bara i relation till socialt utsatta bostadsområden. Utan att jag bortser från ungas upplevelse av etnisk diskriminering menar Ansel-Henry & Branner Jespersen (2003) att det snarare kan vara uttryck för upplevelse av allmänt utanförskap, där Polisen som institution representerar ett samhälle de aldrig fullt ut kan bli en del av.

Som indikator på klass har jag använt föräldrars högsta utbildning där högskoleutbildning (mer än tre år) utgör medelklass och övrig utbildning (högskoleutbildning tre år och kortare samt övrig utbildning) arbetarklass. Vad som framkommit är att klass i den meningen har betydelse. I båda kommunerna är det framför allt unga, från medelklass, som anger att kontakt med poliser skett vid passuthämtning, trafikkontroller, fotpatrulleringar och när de varit berusade. De menar också att poliser ska ta hand om tjuvar. I Karlskrona är det dessutom framför allt medelklassungdomar som anger att en del poliser är rasister. Dessutom har de varit i kontakt med poliser i skolan, när de cyklat eller gått samt vid bilpatrullering. Det är däremot främst arbetarklassungdomar som generellt anger att poliser inte ska prioritera alkoholberusade ungdomar. I Landskrona är det dessutom unga med arbetarklassbakgrund som menar att poliser inte ska prioritera trimmade mopeders och som i störst utsträckning säger sig pratat med poliser.

Det har visat sig att var de bor, det vill säga i tätorten eller på mindre ort och landsbygd, har betydelse. I Karlskrona innebär att bo på mindre ort och landsbygd att bo på någon av öarna, i mindre samhällen, byar eller enskilt i skog och mark. Trots att många höginkomsttagare bor i kustnära områden, finns en betydande andel med arbetarklassbakgrund som bor på landsbygden. I Landskrona är det snarare tvärt om. Många låginkomsttagare bor i de mer centrala delarna, medan många höginkomsttagare bor på landsbygden, vid tiden för studiens genomförande. Det är framför allt de som bor i tätorten som sett poliser. I Karlskrona är det dessutom mer förekommande med kontakt vid fotpatrullering och akuta händelser i tätorten. I Landskrona är det vanligare för de som bor i tätorten att de har kompisar som ofta blir stoppade av poliser. Generellt för båda kommunerna är att om man bor på landet är det vanligare förekommande med kontakt med poliser i trafikkontroll. I Landskrona är det dessutom de som varit i kontakt med poliser i andras bostadsområde, vid fotpatrullering, vid akuta händelser och vid berusat tillstånd. De menar också att poliser inte ska prioritera alkoholberusade ungdomar och barn som bråkar.

Vad jag velat visa härmed är att barns och ungdomars bilder konstrueras och skiljer sig åt beroende av deras habitus, vilket symboliskt kapital de tillskriver polisen samt maktordningens förutsättningar.

Kultur och kontext som förklaring

Kultur och kontext utgör också viktiga beståndsdelar i denna studie för att förstå och förklara ungas bilder av poliser. I de kulturella system unga i min studie befinner sig konstrueras deras självförståelse och förståelse av andra, till exempel poliser, vilket får betydelse för både dem själva och andra (jfr. Alexander, 2003). När unga konstruerar bilder av poliser görs det utifrån symboliska strukturer i den yttre miljön samtidigt som betydelser och känslor vägleder. Föreställningar om poliser som till exempel rasister eller hårdhänta vägleds av hur de tänker, känner och legitimerar polisernas handlande genom

tillskrivet symboliskt kapital (jfr. Alexander, 2003). Det samma gäller för ungas förväntningar på att poliser ska lågprioritera ärenden som inbegriper unga som dricker alkohol eller kör trimmade mopeder. När unga i min studie berättar för varandra och för mig om poliser hänvisar de i förekommande fall till händelser eller situationer de själva blivit vittne till, varit inblandade i eller hört talas om (jfr. kapitel 6, 7 och 8). I första hand hänvisar de till, vilket de uppfattar som, felaktigt bemötande från polisernas sida. Omar (jfr. kapitel 6) berättar till exempel om när han upplever sig bli provocerad av poliser som ber honom gå ut från sin egen bil, för att visa dem körkortet, medan de sitter kvar i sin egen varma bil. Det gäller också, vad de uppfattar det som, felaktig hantering av olika ärenden som anmälningar, ordningsstörning eller akuta brottsärenden. Dante från Karlskrona och Erik från Landskrona berättar om hur deras anmälningar om brott mot dem själva vänds mot dem (jfr. kapitel 6). Plötsligt utpekas de som gärningsman istället för brottsutsatta. Berättelser handlar bland annat om poliser som bryter eller trycker ner ungdomar hårt mot marken (jfr. kapitel 6). Rykten gestaltar gamla skrönor, som den grupp med pojkar berättar för mig om poliser som lägger telefonkatalog mot den utsattas kropp innan de slår med batongen, för att undvika märken efter slagen (jfr. kapitel 6). Det gemensamma för dessa berättelser är att de tangerar känslomässiga upplevelser av maktutövning och kränkande behandling. Upplevelser som sätter avtryck på deras föreställningar om poliser.

Men i vilken kontext bilder av poliser socialt konstrueras har också betydelse. Som vi kan se i kapitel 5, finns en del likheter mellan båda kommunerna som storlek, invånarantal, kustnära belägna, militärt förflutet och en tidigare omfattande tillverkningsindustri. Men det finns också skillnader som förklaring till olika bilder av poliser.

I Landskrona bor betydligt fler med utländsk bakgrund än i Karlskrona. Det kan förklara varför det i Landskrona är större andel som menar att en del poliser är rasister. Det kan vara självupplevt, men också uttryck för en konstruktion som reproduceras genom berättelser, ett kollektivt habitus (Bourdieu, 1984, 1993). Specifikt för Landskrona är också att många med utländsk bakgrund bor i de mer centrala delarna, i hyreslägenhet, medan Karlskrona domineras av egna hem, på landsbygden. I Karlskrona har deltagarna dessutom i större omfattning släkt och kompisar som bor i samma område. Fritiden tillbringas mestadels i området där de bor och det finns mycket roligt att göra.

I Karlskrona, som vid tiden för studiens genomförande är förankrat i Socialdemokratiska blocket, menar deltagarna att det är viktigt att ställa upp och hjälpa andra i samhället. I Landskrona, som medialt utpekats som fäste för SD, anger en stor andel att det är viktigt att var och en sköter sig själv och sitt. Jag drar dock inga växlar av om den politiska agendan utgör grund för deltagarnas inställning till sina medmänniskor, utan snarare hur det politiska läget sett ut under tiden för studiens genomförande och deltagarnas svar formulerats. Generellt visar det sig vidare att deltagarna i lika grad varit utsatta

för hot, mobbning och våld. Men det är högre andel i Landskrona som anger att de deltagit i kriminalitet som till exempel hot om våld, misshandel, snatteri och bedrägligt beteende. Det går inte att klargöra om deltagare i Landskrona är mer brottsbenägna än andra. Jag kan enbart konstatera att kriminella handlingar anges i större omfattning.

Som jag tidigare nämnt, i kapitel 5, var Polisens arbete, målstyrt, vilket gav förutsättningar för olika myndigheter att organisera verksamheten och planera utifrån lokala förutsättningar. I dag utgör Polisen en myndighet med 7 regioner. Det ger dock fortfarande ett handlingsutrymme för Polisen som region, men framför allt för enskilda poliser som på plats har att fatta beslut om åtgärd utifrån uppdragens karaktär (Lokal handlingsplan, Polismyndigheten Blekinge och Skånes polismyndighet).

I Karlskrona ingick alla verksamma poliser i Polismyndigheten Blekinge (jfr. kapitel 5). De arbetade antingen över hela länet med ingripande eller som närpolis på lokala kontor eller stationer. Närpolis var dock behjälpliga vid större insatser eller vid behov av annan verksamhet. Det mest iögonfallande problem som poliser i Blekinge angav var att LC (Länskommunikationscentral), som sambandscentral, ligger i Skåne. Det ansågs föreligga bristande lokalkännedom, vilket resulterade i problematiska uppdrag med riktlinjer som inte stämde med faktiska premisser. Lokalt förankrade poliser i Karlskrona hade alltså kännedom om geografiska förutsättningar, kulturella olikheter och personkännedom vad gäller inkomna uppdrag. När ärenden stred mot lokala förutsättningar, kunde det resultera i kontraproduktivt agerande.

Polismyndigheten Skåne, som Landskrona var en del av, var betydligt större än Polismyndigheten Blekinge (jfr. kapitel 5). I Landskrona, som utgjorde ett av fyra närpolisområden, arbetade man utifrån en så kallad totalmodell. Den innebar att alla poliser ingick i en närpolisverksamhet, som vid ingripandesituationer per automatik frigjordes för akuta uppdrag. Fördelen angavs vara att utifrån etablerade relationer med befolkning, var gärningsmän, brottsutsatta och poliser kända för varandra. Det handlade alltså om att underlätta hantering utifrån ett förtroendekapital. Som vi kan se fanns det lokala varianter vilka gav olika förutsättningar för unga att socialt konstruera bilder av poliser. Eftersom den lokalt förankrade Polisen och enskilda poliser hade ett handlingsutrymme (jfr. Lipsky, 2010), gavs möjlighet att forma lokala strategier i mötet med allmänheten. Detta understryker att lokala varianter kunde ge olika förutsättningar för unga att socialt konstruera bilder av poliser.

Utan att dra för stora växlar av kulturens och kontextens betydelse, kan vi se skillnader vad gäller livsstil och miljö. Dessa olikheter gör att vi bitvis kan förstå de i min studie uppvisade skillnader deltagarna ger uttryck för vad gäller bilder av poliser.

KAPITEL 10

Avslutande diskussion och reflektion

I denna licentiatuppsats har jag försökt besvara frågan om vilka bilder barn och ungdomar, i två lokala kontexter, har av poliser. Vad jag kunnat visa är bland annat att föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på enskilda poliser och Polisen som institution och organisation intimt hänger samman. Olika föreställningar bygger på olika erfarenheter vilket genererar olika förväntningar mot bakgrund av olika förutsättningar i tillvaron. En del bilder är dock mer generellt förekommande medan andra kommer till uttryck främst i mer avgränsat kategoriserade grupper med unga. Generellt är deltagarna positiva till Polisen som institution samtidigt som det riktas både positiv och negativ kritik mot polisen som organisation och enskilda poliser. Men jag har också visat att bilderna kan tolkas som maktordning i förhållande till deltagarnas habitus, sociala positioner och i den mån symboliska kapital tillskrivs enskilda poliser och Polisen som institution och organisation.

Unga som seismografer

I en tid som anses vara märkt av snabba förändringar, med tendens till ökad individualisering och reflexivt vetande, där det mesta tenderar till att upplevas vara görbart (jfr. Bauman, 2002; Beck 1992; Giddens, 1996; Ziehe, 1993), kan unga upplevas som seismografer (jfr. Fornäs et al., 1994). I deras sätt att förhålla sig till poliser kan man ana ett allmänt sätt att förhålla sig till samhället i stort, långt innan det nått ytan i samhället som helhet (Lindgren, 2009). Unga kan tillskrivas rollen som förstärkare för sakernas tillstånd och förändringar, eftersom rådande förhållanden ofta kommer till intensivare

uttryck hos unga. I den mån tillvaron upplevs flytande kan unga söka hantera sin tillvaro på olika sätt. En av dessa kan utgöras av, vad Ziehe (1986) kallar potentiering/estetisering, då ungas bilder av poliser får mening för dem själva och andra. I mångt och mycket handlar deras tillvaro om att finna sociala positioner och att bli bekräftade som individer i ett sammanhang utifrån sin självförståelse och förståelse av andra (jfr. Alexander, 2003). Men också ett diskursivt spel som sträcker sig långt utanför deras egna fält (Lindgren, 2009).

Ungas bilder av poliser kan således tolkas som uttryck för en kamp inom ett fält där habitus och symboliskt kapital utgör maktmedel (jfr. Bourdieu, 1984, 1993). Men denna kamp är inte förbehållet unga utan kan snarare ses som uttryck för hur allmänheten i stort förhåller sig till enskilda poliser och Polisen som institution och organisation. Om vi väljer att se ungdomar som seismografer kan deras uttryck även vara tecken på en del vuxnas föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på enskilda poliser och Polisen som myndighet och organisation. De vuxna som också känner sig underordnade i förhållande till en samhällsinstitution som till exempel Polisen och dess representanter. Men att det hålls under ytan för att vara politiskt korrekta. Om vi lyssnar på ungdomar kan vi därmed få en fingervisning om vart vindarna blåser, om det handlar om ett samhällstillstånd där institutioner som till exempel Polisen inte längre uppbär legitimitet per automatik, om Polisen saknar symboliskt kapital.

Förtjänad respekt

I det som framställs i denna studie vara bilder av poliser och Polisen finns inbäddat betydelser som har högst differentierade villkor i grunden. Det framkommer inte bara olika bilder, utan också att de skiljer sig åt beroende av strukturella, kulturella och individuella villkor. Den kunskap eller vetande deltagarna har om poliser och Polisen ligger till grund för den betydelse som tillskrivs utifrån de ungas subjektiva verklighet (jfr. Berger & Luckmann, 1979). Underlag för de ungas bilder utgörs alltså av hur de upplever världen och kollektivt kommer överens om hur de ska tolka, ordna och förstå tillvaron (jfr. Mattsson, 2010).

Ungas bilder av poliser kan i mångt och mycket förstås utifrån en underordnad maktposition, relaterat till social position som unga. Negativa bilder och erfarenheter kan förstås som ett sätt för unga att söka bekräftelse och erkännande (Mattwes et al., 2000). I kontakt med poliser ger deltagarna i studien uttryck för polisens benägenhet att söka "uppfostra" de unga, kontrollera dem, fråga var de varit och var de är på väg eller vad de ska göra.

Utifrån ett ökat reflexivt förhållningssätt bland unga i dag, finns ett ökat krav på förtjänad respekt för auktoriteter som till exempel lärare, läkare, föräldrar samt myndigheter i allmänhet och uniformsyrken i synnerhet. I Karlskrona fanns tidigare till exempel respekt och uppvisad vördnad för militärer (kapitel 5) som grundades i både aktning, uppskattning och rädsla.

Unga ifrågasätter på ett helt annat sätt i dag och förstår både sig själva och andra, som till exempel poliser och Polisen, som ett led i en demokratisk anda.

Det verkar finnas en mystik runt poliser. Samtidigt som poliser i förekommande fall upplevs vara i vägen och till besvär, är det spännande se dem i aktion. När unga pratar om poliser är det i första hand i situationer där poliser agerar. Inte helt ovanligt hänvisas till händelser i skarpt läge eller till hur poliser agerar i deckare. Mystiken späds på när skrönor om poliser och telefonkataloger diskuteras. Hur och när poliser använder sina maktbefogenheter som våldsanvändning, pistoler, OC-spray, batong och handfångsel vilket också spår på mystiken runt poliser. Ungas okunskap och Polisens hemlighetsmakeri runt sitt arbete bidrar antagligen också till att producera och reproducera dessa mytbilder. Ungas bilder av poliser kan dock i mångt och mycket gömma mystik och spänning runt Polisens samhällsuppdrag.

Ungas bilder av poliser ska uppfattas som en del av samhällets sociala arbete. Att poliser ska finnas till hands när helst de behövs, de ska vara trevliga och vara professionella i sina bedömningar, inte döma, men väl stötta och utgöra en del av välfärden. Poliser är dock inga socialarbetare och de upplevs inte så heller. Bilder av poliser har likväl sin givna plats inom ämnet socialt arbete, eftersom det handlar om hur unga förhåller sig till Polisen som samhällsinstitution och dess praktiker, ett ifrågasättande utifrån demokratiska värden. Min studie kan utgöra ett bidrag till socialt arbete och poliskunskap för att förstå ungas föreställningar om, erfarenheter av och förväntningar på en samhällsinstitution som i detta fall utgörs av Polisen.

Strävan framåt

Hur kan vi då utveckla och fördjupa förståelsen för ungas bilder av poliser och Polisen? Som vi kan se av tidigare forskning var enskilda faktorer som kön, "race", socioekonomi och boende tongivande från 1930-talet fram till nu, under 2000-talet. Fortfarande lyfts dock enskilda faktorer, som exempelvis etnicitet eller "race", som man väljer att benämna det i bland annat USA, som förståelse av att "vita" generellt är mer positiva till poliser än "svarta". Även i de fall man tar hänsyn till kön, landar det i regel på förståelse utifrån "race". I svensk forskning är det också, mer eller mindre, fokusering på etnicitet. Trots att man i flertalet studier tar hänsyn till olika faktorer som boende och ålder, är det etnicitet som utgör den mest betydande förståelsegrund, implicit eller explicit, genom att fokusera population från etniskt segregerade områden (se till exempel Hallin et al., 2010; Petterson, 2012).

Som vi kan se har det tidigare saknats förståelse för vilka bilder unga ger uttryck för, studier med yngre deltagare samt om och när bilder av poliser förändras. Det jag bidrar med i denna studie är vad deltagarna säger om poliser och Polisen samt vad de säger att poliser ska göra. Men fortfarande vet jag bara delvis vilka som säger vad. För att få djupare förståelse krävs mer

systematiserade intervjuer och intersektionell analys. Vad jag inte fått fram är om och i så fall hur geografisk kontext har betydelse. Det innebär att jag inte utan förbehåll kan uttala mig om i vilken mån det finns skillnader i deltagarnas bilder av poliser och Polisen som beror på att de bor i Karlskrona eller Landskrona. Materialet uppvisar skillnader, men jag kan inte med säkerhet uttala mig om det beror på sociala förutsättningar eller geografiskt kontextuella skillnader.

REFERENSER

- Ahmadi, N. (2003). Om jaguppfattningens betydelse för tolkningen av sociala normer. I Ahmadi, N. (Red.). (2003). *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber.
- Alexander, J. (2003). *The Meanings of Social life. A Cultural Sociology*. New York: Oxford University Press.
- Alexander, J. (2006). Cultural pragmatics: social performance between ritual and strategy. I: *Symbolic Action, Cultural Pragmatics and rituals*. Cambridge: University Press.
- Alexander, J. (2011) *Kulturell sociologi: program, teori och praktik / Jeffrey C. Alexander :* Trondman, M., Lund, A., & Jason L. Mas (Red.). Översättning: Henrik Gundenäs. Göteborg: Daidalos.
- Andersson, B-E. (1991). Skolan och de unga. I Jonsson, B. (Red.). (1991). *Så tuktas ungdomen. Forskning om ungdom och offentlig sektor*. Stockholm: HLS Förlag.
- Andersson, B-E. (1994). *Som man frågar får man svar*. Rabén Prisma.
- Andersson, B. (2002). *Öppna rum – om ungdomarna, staden och det offentliga livet*. Göteborg: Institutionen för Socialt arbete, Göteborgs universitet.
- Andersson, B. (2005). Det offentliga rummets sociala pedagogik. I *Möten i mellanrummet. Socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Stockholm: Gothia.
- Andersson, B. (2006). *Ute/Inne. Uppsökende socialt arbeid med ungdom*. Göteborg: Institutionen för social arbete, Göteborg Universitet: Gyldendal Norsk Forlag AB.
- Andersson, E. (1999). *Code of the street. Decency, violence and the moral life of the inner city*. New York & London: W.W. Norton & Company.
- Andersson, S. (2003), *Ordande praktiker. En studie av status, homosocialitet och maskuliniteter utifrån två närpolisorganisationer*. Stockholm: Pedagogiska institutionen. Stockholms universitet.
- Ansel-Henry, A., & Branner Jepsen, S. (2003). *Konflikt på gadeplan – när etniska minoritetsungdom og politi mødes*. Roskilde Universitetscenter: Center for Ungdomsforskning. Insitute for Uddannelseforskning.
- Apers, P. (2007). *Etnografiska metoder: Att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber.
- Barnes, B. (1988). *The power of nature*. Cambridge: Polity Press.
- Bauman, Z. (2002). *Det individualiserade sambället*. Göteborg; Daidalos.
- Beck, U. (1992). *Risk Society. Towards a New Modernity*. London: Sage Publications.
- Bellman, A. (1935). A police service rating scale. *Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol.26, pp. 74-114.

- Berger, P.L., & Luckmann, T. (1979). *Kultursociologi: hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Stockholm: Wahlström och Widstrand.
- Berggren, L. (2000). "Jamen pappa, du är ju löpare!" Om den villkorade fritiden som tummelplats för växandet. I: Berggren, L. (Red.). (2000). *Fritidskulturer*. Lund: Studentlitteratur.
- Björk, M. (2011). Fem punkter om polisen och tillitens flyktiga natur. I Björngren C. C., & Fransson, O. (Red.). *Tillit eller förtroende. Nya och gamla förväntningar på professioner och utbildningar*. Malmö; Gleerups.
- Blekinge Polismyndighets hemsida, www.polisen.se, hämtat 2011-03-18.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1993). *Kultursociologiska texter*. Stehag: Brutus Östlings Bokförlag.
- Braun, V.C. & Terry, G. (2014). Thematic analysis. In Rohleder, P., & Lyons, A. (Eds.). *Qualitative research in clinical and health psychology*. London: Sage.
- Braun, V., & Clarke, V. (2014). What can "thematic analysis" offer health and wellbeing researchers? *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, Vol. 9, Oct 16, 2014. ArtID: 26152
- Broadly, D. (1991). *Sociologi och epistemologi: Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. Stockholm: HLS (Högskolan för lärarutbildning).
- Brown, B., & Benedict, W.R. (2002). Perceptions of the police, Past findings, methodological issues and policy implications. *Policing: An International Journal of Police strategies and management*, Vol.25, No.3:543-580.
- Brunson, R.K., & Miller, J. (2006). Gender, race, and urban policing: The experience of african american youth, *Gender and Society*, Vol 20, pp.531-552.
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber ekonomi.
- Brå (2000). *Ungdomar som rånar ungdomar i Malmö och Stockholm*. Rapport 2000:6. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2001). *Kriminell utveckling. Tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser*. Rapport 2001:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2009). *Tonåringars benägenhet att anmäla brott och deras förtroende för rättsväsendet*. Rapport 2009:20. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2010). *Brott bland ungdomar i årskurs nio. Resultat från skolundersökningen om brott åren 1995-2008*. Rapport 2010:6. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2012). *Utpressning i Sverige. Tvistelösning, bestraffning och affärsidé*. Rapport 2012:6. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2012). *Brottsutvecklingen i Sverige*. Rapport 2012:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå (2012). NTU 2011. *Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Rapport 2012:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. London: Routledge.
- Bunar, N. (2001a). *Skolan mitt i förorten*. Eslöv : B. Östlings bokförlag Symposium.
- Bunar, N. (2001b). *Skolan mitt i byn-bara för invandrare? Invandrare & Minoriteter*, nr.4/2001.
- Bunar, N. (2002). De andra(s) skolor(na). I Linberg, I., & Dahlstedt, M. (Red.). *Det slutna folkhemmet*. Stockholm: Atlas.

- Bunar, N. (2004a). Skolor i utsatta områden, mellan invandraskapets sociala dimensioner och ryktes anatomi. I Borevi, K., & Strömblad, P. *Kunskap för integration*. Stockholm: Fritzes, SOU 2004:33.
- Bunar, N. (2004b) *Det går bra, men det ser fortsatt dåligt ut*. Lund: Arkiv.
- Bunar, N. (2005). Den etnifierade urbana fattigdomen och välfärdsstatens reaktioner. *Sociologisk forskning*, nr.4/05. 57-78.
- Cao, L., Frank, J., & Cullen, F.T. (1996). Race, community context and confidence in police. *American Journal of Police*, Vol. 15, No 1, pp. 3-22.
- Cao, L., & Hou, C. (2001). A comparison of confidence in the police in China and the United States, *Journal of Criminal Justice*, Vol. 29, pp. 87-99.
- Carr, P.J., Napolitano, L., & Keating, J. (2007). We never call the cops and here is why: A qualitative examination of legal cynicism in three Philadelphia Neighborhoods, *Criminology*, Vol 45, pp. 445-480.
- Cecilia, Å. (2000). *Makten att se*. Malmö : Liber.
- Chandek, M.S. (1999). Race, expertations and evaluations of police performance: an empirical assessment, *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 22, pp. 675-695.
- Chermak, S., Mc Garrell, E.F., & Weiss, A. (2001). Citizens' perceptions of aggressive traffic enforcement strategies, *Justice Quarterly*, Vol. 18, pp. 365-391.
- Cheurprakobkit, S. (2000). Police – citizen contact and police performance: attitudinal differences between Hispanics and non-Hispanics, *Journal of Criminal Justice*, Vol. 28, pp. 325-336.
- Christie, N. (2005). *Lagom mycket kriminalitet*. Stockholm; Bokförlaget Natur och Kultur.
- Cuneen, C., & White, R. (2011). *Juvenile justice: youth and crime in Australia*. 4th ed. Melbourne: Oxford University Press.
- Cunningham, H (1995). *Children & Childhood in Western Society Since 1500*. London: Longman.
- Covington, J. (2001). Round up the usual suspects: Racial profiling and the war on drugs. I: Milovanovic, D. & Russel, K. (Red.). *Petite Apartheid in the U.S. Criminal Justice System. The Dark Figure of racism*. Durham: Carolina Academic Press.
- Chow, H.P.H. (2011). Adolescent attitudes toward the police in a western Canadian city, *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol.34, No. 4, pp. 638-653.
- Dahlgren, J. (2007). *Kvinnor i polistjänst. Föreningen Kamraterna, Svenska polisförbundet och kvinnors inträde i polisyrket*. Umeå: Institutionen för historiska studier. Umeå universitet.
- Dahmström, K. (2000). *Från datainsamling till rapport: att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Decker, S.H. (1981). Citizen attitudes toward the police: a review of past findings and suggestions for future policy. *Journal of Police Science and Administration*, Vol.9, pp. 8-7.
- Derbyshire, R.L. (1968). Children's perceptions of the police: a comparative study of attitudes and attitude change. *Journal of Criminal Law, Criminology, and Police Science*, Vol. 59, pp. 183-90.
- Dirikx, A., Gelders, D., & Parmentier, S. (2012). Police – youth relationships: A quantitative analysis of Flemish adolescents' attitudes toward the police, *European Journal of Criminology*, Vol. 9, pp. 191-205.

- Driscoll, C. (2005). Girl-Doll: Barbie as Puberty Manual. I Mitchell, C., & Reid-Walsh, J. (Eds.) *Seven Going On Seventeen: Tween Stories in the Cultural of Girlhood*. New York: Peter Lang Publishing, Inc.
- Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2003). *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Edvall Malm, D. (2012). *Det socio-polisiära handlingsnätet – samverkan mellan polis och socialtjänst kring ungas missbruk och kriminalitet*. Institutionen för socialt arbete, Umeå universitet.
- Ehn, B., & Löfgren, O. (1996). *Vardagslivets etnologi. Reflektioner kring en kulturvetenskap*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.
- Ekberg, M.S. (2010). *Dom kallar oss värstingar. Om ungas lärande i mötet mellan skola, socialtjänst och polis*. Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap vid Linnéuniversitetet 2010:25. Växjö: Linnaeus University Press.
- Emler, N., & Reicher, S.D. (1987). Orientations to institutional authority and adolescence. *Journal of Moral Education*, 16, 108-116.
- Estrada, F. (2007). Ungdombrottslighetens utveckling, omfattning och struktur. I Estrada, F., & Flyghed, J. (Red.). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.
- Finstad, L. (2003). *Politiblikket*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Fornäs, J.(1994). Senmoderna dimensioner. I Fornäs, J., & Boethius, U. (Red.). *Ungdom och kulturell modernisering*. FUS-rapport nr.2. Stockholm/Stehag; Symposion.
- Freymon, N., & Cameron, G. (Red.). (2006). *Towards Positive Systems of Child and Family Welfare: International Comparison of Child Protection, Family Service and Community Caring Systems*. University of Toronto Press, Scholarly Publishing Division.
- Friedman, W., Lurigio, A.J., Greenleaf, R.G. et al., (2004). Encounters between police and youth: Social costs of disrespect. *Journal of Crime and Justice*, 27:1-25.
- Giddens, A. (1996). *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, A. (1997). *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.
- Giddens, A. (2003). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Glaser, B.G., & Strauss, A.L. (1967) *The Discovery of Grounded Theory*. Chicago, III: Aldine.
- Granér, R. (2004). *Patrullerande polisens yrkeskultur. Vol.18, Dissertations in Social Work*. Lund: Lund University, Socialhögskolan.
- Granér, R., & Larsson, P. (Red.). (2008). *Policing in Scandinavia*. Proceedings from the conference in police research in Växjö august 2007. Nr. 005-2008. Växjö: Växjö University Studies in Police.
- Grevholm, E., Holmberg, E., & Alm, A. (2010). The K-model- a Swedish Police Method to Reduce Youth Violence in Public Places. Magnitude of Implementation and Effects on Levels of Assault. *Policing, Vol. 4, No. 4*, pp 351-363. Oxford University Press.
- Hacking, I. (2010). *Sociala konstruktioner av vad?* Stockholm: Thales.
- Hallin, P.O., Jashari, A., Listerborn, C., & Popoola, M. (2010). *Det är inte stenar som gör ont. Röster från Herrgården, Rosengård _ om konflikter och erkännande*. MAPIUS rapport 5. Malmö: Malmö Publikationer i Urbana Studier.
- Harju, A. (2011). "Vi" och "Dom" – kollektiva föreställningar i staden. I: Salonen, T. (Red.). (2011). *Hela staden. Social hållbarhet eller desintegarion?* Umeå: Boréa.

- Hartman, J. (1991). Ungdomen på arbetsmarknaden inför 90-talet – kontroll eller frihet. I Jonsson, B., (Red.). (1991). *Så tuktas ungdomen. Forskning om ungdom och offentlig sektor*. Stockholm: HLS Förlag.
- Hayes, B.C., & Brewer, J.D (1997). Ethnic minority status and attitudes towards police powers: A comparative study of Great Britain, Northern Ireland and the republic of Ireland. *Vol.20*, issue 4, No. 781-796. *The Queen's University of Belfast*.
- Hirchi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California Press.
- Holmberg, C. (2006). Kvinnan i polisyrket – vilken grund läggs i utbildningen? I Agevall, L., & Jenner, H. (Red.). (2006). *Bilder av Polisarbete. Samhällsuppdrag, dilemma och kunskapskrav*. Växjö: Växjö University Press.
- Holmberg, L. (2003). *Policing stereotypes*. Berlin & Wisconsin: Galda und Wilch Verlag.
- Holmberg, S., & Weibull, L. (2009) *Svensk höst – trettiofyra kapitel om politik, medier och samhälle*. SOM-undersökningen 2008. Bokserien nr.46. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Hopkings, N., Hewstone, M., & Hantzi, A. (1992). Police-schools liaison and young people's image of the police: an intervention evaluation, *British Journal of Psychology*, *Vol. 83*, s. 203-220.
- Hurst, Y., Frank, J., & Browning, S.L. (2000). The attitudes of juveniles toward the police: A comparison of black and white youth, *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, *Vol. 23*, s.37-53.
- Hurst, Y.G., McDermoth, M.J., & Thomas, D.L. (2005). The attitudes of girls toward the police: Differences by race. *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, *28 (4)*: 578-593.
- Hydén, S. (2003). Inre utlänningskontroll i Schenens Sverige: Dilemma i polisens arbete. I Agevall, L., & Jenner, H. (Red.). (2003). *Bilder av polisarbete. Samhällsuppdrag, dilemman & kunskapskrav*. Växjö: Växjö University Press.
- Hydén S., & Lundberg, A. (2004). *Inre utlänningskontroll i polisarbete: mellan rättsstatsideal och effektivitet i Schengens Sverige*. Malmö: Malmö University Press: IMER, Malmö högskola; Linköping: Tema Etnicitet, Universitet.
- Jaschke, H.G, Björge, T., del Barrio Romero, F., Kwanten, C., Mawby, R. & Pagon, M. (2007). *Perspectives of Police Science in Europe*. Final Report. European Police College (cepol).
- Johansson, T. (2004). *Socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Kalman, H., & Lövgren, V. (Red.). (2012). *Etiska dilemman. Forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Kamali, M. (1999). *Varken familjen eller samhället. En studie av invandrarungdomars attityd till det svenska samhället*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.
- Karlsson, M. (2010). Ålder. I Edling, C., & Liljeros, F. (Red.). (2010) *Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning*. Malmö: Liber AB.
- Knutsson, M., & Granér, R. (2001). *Perspektiv på polisetik*. Lund: Studentlitteratur.
- Kommunfakta. (2006). Karlskrona kommun. www.karlskrona.se., hämtad 2011-03-20
- Kommunfakta. (2009). Landskrona kommun. www.landskrona.se, hämtad 2011-03-20.
- Kvale, S. (1989). To Validate is to Question. I Kvale, S (Red.). (1989). *Issues of Validity in Qualitative Reseach*. Lund: Studentlitteratur.
- Kåks, H. (2009). Unga och vuxenblivande. I: Lindgren, S. (Red.) (2009). *Ungdomskulturer*. Malmö: Gleerup.

- Lalander, P. (2009). *Respekt: gatukultur, ny etnicitet och droger*. Malmö: Liber.
- Lalander P., & Johansson, T. (2012). *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lauritz, L-E. (2009). *Spirande polisidentiteter: en studie av polisstudenters och nya polisers professionella identitet*. Umeå: Handelshögskolan, Umeå universitet.
- Lauritz, L-E, Heimer, K., & Lynch, J. (2009). Trends in the gender gap in violent offending: New evidence from the national crime victimization Survey. *Criminology*, Vol. 47, s. 361-399.
- Lebeda, C. (2011). Barns och ungdomars bild av Polisen. I Salonen, Tapio (Red.). (2011). *Hela staden – Social hållbarhet eller desintegration?* Umeå: Boréa.
- Lee, M. (2001). *Childhood and society. Growing up in an age of uncertainty*. Buckingham: Open University Press.
- Liedberg, M. (2009). Unga och rummet. I Lindgren, S. (Red.). (2009). *Ungdomskulturer*. Malmö: Gleerup.
- Liederbach, J. (2007). Controlling suburban and small-town hoods: An examination of police encounters with juveniles. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 5 (2), 107-124.
- Lindgren, S. (Red.). (2009). *Ungdomskulturer*. Malmö: Gleerup.
- Lipskey, M. (2010). *Street-Level Bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russel Sage Foundation.
- Mastrofski, S.D., Snipers, J.B., & Suripna, A.E. (1996). Compliance and demand: the public's response to specific police requests. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Vol. 33, s. 269-305.
- Matthews, H., Taylor, M., Percy-Smith, B., & Limb, M. (2000). The unacceptable flaneur. The shopping mall as a teenage hangout, *Childhood*, Vol. 7, s. 279-294.
- Mattsson, K. (2005). Diskrimineringens andra ansikte-svenskhet och det vita västerländska. I: de los Reyes, P., & Kamali, M. (Red.). (2005) *Bortom Vi och Dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. SOU 2005:41. Stockholm: Fritzes.
- Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete. Teori, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerups.
- McAra, L., & McVie, S. (2005). The usual suspects? Street-life, young offenders and the police. *Criminal Justice*, 5 (1), 5-36.
- Mill, J. (2011). Polisarbete i förändring. I: Salonen, T. (Red.). (2011). *Hela staden. Social hållbarhet eller desintegration*. Umeå: Boréa.
- Mills Wright, C. (1997). *Den sociologiska visionen*. Lund: Arkiv förlag.
- Muncie, J. (2007). *Youth & crime*. London: Sage.
- Nilsson, P. (1998). *Fritid i skilda världar. En undersökning om ungdomar och fritid i ett nationellt och kontextuellt perspektiv*. Ungdomsstyrelsens utredningar 11. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Nilsson, P. (2000). Idrott och modernisering. Från kollektiv dygd och skötsamhet till ungdomskultur och individuella projekt. I: Berggren, L. (Red.). (2000). *Fritidskulturer*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, P. (2007). *Unga med Attityd. Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie 2007*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Nordstedts (1992). *Nordstedts svenska synonymordbok*. Ord för ord. Fjärde upplagan. Stockholm: Nordstedt Förlag AB.

- Nyström Agback, M. (2007). *Kvinna och polis: nu och då*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Palm, G., & Skogesson, R. (2008). *Hjältar, blåljus och säkerhet: konstruktionen av polisen i nyhetsmedierna*. Växjö: Polisutbildningen, Växjö Universitet.
- Parratt, S.D. (1936). A critique of the Bellman police service rating scale. *Journal of the American Institute of Criminal Law and Criminology*, Vol. 27, pp. 895-905.
- Parratt, S.D. (1938). A scale to measure effectiveness of police functioning. *Journal of the American Institute of Criminal Law and Criminology*, Vol. 28, pp. 739-56.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*, 3rd ed. Newbury Park: Sage Publications.
- Persson, A. (2003). *Skola & makt: om viljan till kunskap, beroendet av utbildning och tvånget att gå i skola*. Stockholm: Carlsson.
- Pettersson, T. (2012). *Att balansera mellan kontroll och kontakt – lokala polisens arbete med ungdomar*. Lund; Studentlitteratur.
- Poohl, D., Ekman, M., & Dalsbro, A. Expo Idag. <http://expo.se>, hämtat 2015-02-08.
- Repstad, P. (1999). *Närhet och distans – kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Reisig, M.D., & Parks, R.B. (2000). Experience, quality of life and neighborhood context: a hierarchical analysis of satisfaction with police, *Justice Quarterly*, Vol. 17, s.607-630.
- Reitzel, J., & Piquero, A. (2006). Does it exist? Studying citizens' attitudes of racial profiling, *Police Quarterly*, Vol 9, s.161-183.
- de los Reyes, P., Molina, I., & Mulinari, D. (Red.) (2006). *Maktens (o)lika förklådnader: kön, klass, & etnicitet i det postkoloniala Sverige: en festskrift till Wuokko Knocke*. Malmö: Liber.
- Rikspolisstyrelsen (2011). *Personalstatistik för 2011, halvårsredovisning*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Ring, J. (1999). *Hem och skola, kamrater och brott*. Kriminologiska institutionen. Stockholm: Stockholms universitet.
- Rönnestrand, B., & Johansson, S. (2008) *Förtroende för myndigheter*. Göteborg: SOM-rapport nr.25.
- Salonen, T. (Red.) (2011). *Hela staden – Social hållbarhet eller desintegration?* Umeå: Boréa.
- Sandstig, G. (2007). *Förtroendet för polisen. En analys av medborgarnas syn på polisen och dess roll i sambället 1986–2006*. Arbetsrapport nr. 51. Institutionen för Journalistik och Masskommunikation. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Santesson, S. (2000). *Svenska skrivregler*. Stockholm: Svenska språknämnden och Liber AB.
- SCB, Kommunfakta, Landskrona, www.scb.kommunfakta, för 2009, hämtat 2011-03-11.
- SCB, Kommunfakta, Karlskrona, www.scb.kommunfakta, för 2009, hämtat 2011-03-11.
- SCB, <http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/saveshow.asp>, hämtat 2011-02-24.
- Schwartz, J., Steffensmeier, D., & Zhng, H. (2009). Trends in the gender gap in violence. Reevaluation NCVS and other evidence. *Criminology*, Vol. 47, s. 401-425.
- Sernhede, O. (1996). *Ungdomskulturen och de Andra*. Göteborg: Daidalos.
- Sernhede, O. (2006). Förtortens hotfulla unga män. Andrafieringens geografi och behovet av alternativ till stigmatisering och kriminalisering. I: SOU 2006:73. *Den segregerade integrationen. Om social sammanhållning och dess hinder*. Stockholm: Fritzes, s. 91-124.

- Sernhede, O. (2007). *AlienNation is My Nation: Hiphop och unga mäns utanförskap i Det Nya Sverige*. Stockholm: Ordfront.
- Sharp, D., & Atherton, S. (2007). To Serve and Protect? The experiences of policing in the community of young people from black and other ethnic minority groups, *British Journal of Criminology*, Vol. 47, s. 746-763.
- Shaw, G.M., Shapiro, R.Y., Lock, S. & Jacobs, L.R (1998). The polls: crime, the police and civil liberties. *Public Opinion Quarterly*. Vol.62, pp. 405-7.
- Sims, B., Hooper, M., & Peterson, S.A. (2002). Determinants of citizens' attitudes toward police: results of the Harrisburg citizen survey – 1999. *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, Vol.25, s. 457-471.
- Skeggs, B. (1999). *Att bli respektabel. Konstruktion av klass och kön*. Göteborg: Daidalos.
- Skolnik, J.H. (2007). Racial Profiling – then and now. *Criminology and Public Policy*, Vol 6, s.65-70.
- Skånes Polismyndighets Verksamhetsplan, 2009
- SOM-institutet (2008). *Förtroendet för myndigheter*. Riks-SOM-undersökningen 1986-2007. SOM-rapport, nr. 2008:25. Göteborg: Göteborgs universitet.
- SOM-institutet (2009). *Mörkertal och bemötande i samband med utsatthet för brott*. Väst-SOM-undersökningen 2008. SOM-rapport, nr. 2009:19. Göteborg: Göteborgs universitet.
- SOM-institutet (2011). *Allmänhetens uppfattningar om offentlig verksamhet*. SOM-rapport nr. 2011:4. Göteborg: Göteborgs universitet.
- SOM-institutet (2011). *Svenskars bedömning av offentliga myndigheters verksamhet*. SOM-rapport nr. 2011:19. Göteborg: Göteborgs universitet.
- SOU 2002:122. Göteborg 2001. Betänkande av Göteborgskommittén. Stockholm: Fritzes.
- Steffensmeier, D., Ulmer, J., & Kramer, J. (1998). The interaction of race, gender and age in criminal sentencing: The punishment cost of being young, black, and male. *Criminology*, Vol. 36, s.763-796.
- Svenska Akademien, SAOB spalt: F2598; tryckår: 1927. [http://g3.spraakdata.gu.se/saob/uppdaterad 2015-09-11](http://g3.spraakdata.gu.se/saob/uppdaterad%202015-09-11), hämtad 2015-02-14.
- Trondman, M. (2003). *Kloka möten. Om den praktiska konsten att bemöta barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur.
- Trondman, M., & Bunar, N. (Red.) (2007). *Varken ung eller vuxen*. Stockholm: Atlas.
- Trondman, M. (2013). Att förstå barndom. Till frågan om barndom som tillblivelse (becoming) eller vara (being). *Utbildning & Demokrati*, 2013, Vol. 22, Nr 2, 7–35.
- Ungdomsstyrelsen (2007). *Unga med attityd. Ungdomsstyrelsens attityd och värderingsstudie 2007*. Ungdomsstyrelsens skrifter, 2007:11. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Ungdomsstyrelsen (2009). *Ung i dag. En beskrivning av ungdomars livsvillkor*. Ungdomsstyrelsens skrifter, 2009:6. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Ungdomsstyrelsen (2012). *Ung i dag. En beskrivning av ungdomars villkor*. Ungdomsstyrelsens skrifter, 2012:2. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Vetenskapsrådet. (1:2011). God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådets rapportserie.
- Watkins, A.M., & Maume, M.O. (2012). Rethinking the studie of juveniles' attitude toward the police. *Criminal Justice Studies: A Critical Journal of Crime, Law and Society*, 25:3, 279-300.
- Waugh, J., & Close, R. (2011). Enchancing pre-teen wellbeing. *Good Policy, Newsletter of Good Shepherd Youth & Family Service Social Policy and Research unit*. Vol.7, No.2, 2011.

- Weibull, L., Oscarsson, H., & Bergström, A. (Red.). (2012a). *I framtidens skugga: fyrtiotvå kapitel om politik, medier och sambälle*: SOM-undersökningen 2011. Göteborg: SOM-institutet.
- Weibull, L., Oscarsson, H., & Bergström, A. (Red.). (2012b). *Vägskäl*. SOM-undersökningen 2012. SOM-rapport nr 59. Göteborg: Författarna & Göteborgs Universitet.
- West, C., & Fenstermaker, S. (1995). Doing difference. *Gender & Society*. Vol.9, s.8-37.
- Weitzer, R., & Tuch, S.A. (2002). Perceptions of racial profiling: Race, class and personal experience, *Criminology*, Vol. 40, s. 435-456.
- Whyte, S., & Whyte, M. (1988). At talet sikke. Deltagelse med Land Rover i Ugande. I Hastrup, K., & Ramlöv, K. *Felterbejde-oplevelse og metode i etnografien*. Köpenhamn: Akademisk forlag.
- Wijk, E. (2001). *Göteborgskravallerna. Vittnesmål, dokument, kommentar*. Stockholm: Manifest Kulturproduktion AB.
- Wikdahl, M. (1992). *Varvets tid. Arbetarliv och kulturell förändring I en skeppsbyggerstad*. Stockholm: Gidlund.
- Wu, Y., & Sun, I.Y. (2010). Perceptions of police: an empirical study of Chinese college students. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 33, No 1, s. 93-113.
- Ziehe, T. (1982). *Ny ungdom. Om ovanliga läroprocesser*. Stockholm: ePan, P.A. Nordstedt & Söner.
- Ziehe, T. (1986). Inför avmystifieringen av världen. Ungdom och kulturell modernisering. I Löfgren, M., & Molander, A. (Red.) (1986). *Postmoderna tider*. Stockholm: Nordstedts Akademiska förlag.
- Ziehe, T. (1993). *Kulturanalyser – Ungdom, utbildning och modernitet*. Stockholm/Stehage: Symposion.
- Överenskommelse, 2009, Lokala Brottsförebyggande rådet, Landskrona.
- Överlien, C. (2012). *Väld i hemmet-barns strategier*. Malmö: Gleerups.

Internetadress

www.polisen.se/Blekinge/sv/Om-polisen/lan/bl/op/Polisen-i-Blekinge-lan/Orga, hämtat 2011-03-18

APPENDIX

Bilaga 1

Enkätens struktur och frågor

Denna bilaga ger en schematisk översikt och förklaring av enkätens frågor och uppbyggnad. Syftet är i första hand att ge en övergripande bild av hur frågorna tematiserats för att underlätta för läsaren.

Tema	Frågor
Bakgrundsfrågor om olika livsvillkor	Bakgrundsvariabler som kön, ålder, etnicitet och socioekonomiska förhållanden som föräldrars arbete och högsta utbildning.
	Livsvillkor som vilka de bor tillsammans med och om de trivs där de bor. Om de oroar sig för något, vem de kan prata med eller skulle vilja prata med.
	Om de beskriver sig själva som barn, tonåring eller vuxen. Hur deras humör oftast brukar vara.
	Vuxenkontakt och social kontroll. Om det händer att de gör saker som de vet att de inte får för sina föräldrar och vad de tror skulle hända.
Skolrelaterade frågor	Vad skolan heter som de går i
	Om de går i gymnasiet, vilket program de går
	Hur ofta de har skolkat
	Hur ofta de gör sina läxor
	Var de brukar göra sina läxor
	Om de kan få hjälp med läxor, vem som brukar hjälpa dem
	Om de blivit oskyldigt beskyllda för något, mobbade eller slagna i skolmiljö eller annan plats

Boenderelaterade frågor	Var i kommunen de bor
	Om de bor i tätorten, i vilket område
	Hur länge de bott på nuvarande ort
	Om de vill bo kvar eller flytta
	Hur de upplever området angående, trygghet, kontakter, vänner och fritidsaktiviteter
	Vad de tror andra anser om det område de bor i
	Vilka rykten de tror finns om området de bor i
Fritidsrelaterade frågor	I vilken mån det finns fritidsaktivitetet
	Vilka platser de brukar vara på med kompisar
	Vad de gör under fritiden
	Om de varit utomlands vad syftet med resan varit
	Attityd till medmänniskor, om man ska hjälpas åt, ställa upp eller var och en ska sköta sitt
Frågor angående uppfattningar om poliser	Vad de tänker på när de hör ordet polis. Hur ofta de tänker på poliser, pratar med vuxna om poliser, vilka de pratar med om poliser, om Polisens arbete är viktigt eller inte, vad de tycker att poliser ska göra i sitt arbete, hur de känner när de ser en polis
	Påståenden om poliser som till exempel att poliskvinnor är bättre än män som är poliser, att poliser födda i annat land än Sverige är bättre poliser, om en del poliser är rasister, om poliser är bra på att lyssna
	Påståenden om påverkansfaktorer som till exempel vad som framkommer i medier, skolan kompisar.
Frågor angående kontakt med poliser	Om de sett, mött eller pratat med poliser. I vilka situationer de pratat med poliser
	I vilka miljöer eller situationer de har haft kontakt med poliser oavsett om de sett, mött eller pratat med dem.
Frågor om kompisar	Hur ofta de träffas, om de brukar komma överens, om det är könsblandade kompisgrupper, om de har sällskap, vad de anser ger hög status bland ungdomar i allmänhet, om det anses vara okej av dem själva eller deras kompisar att exempelvis dricka sig berusad, klottra i en hiss, stjäla en bil. Om deras kompisar gillar skolan, har bråkat med poliser och är med i idrottsförening.
Frågor om vid vilka händelser och situationer de varit i kontakt med	

poliser (ställda till 15-22 år)	
Frågor angående kriminella handlingar (ställda till 15-22 år)	Om de som brottsoffer eller om någon nära vän eller bekant blivit utsatta för till exempel rån eller inbrott
	Om de som gärningsman utfört handling som till exempel stöld, hot eller våld
	Om de sagt till någon de inte känner och menat vad de sagt som till exempel pack, blatte, hora svenne eller liknande
	Om någon som de inte känner så väl sagt något som de tror var menat som negativt som till exempel pack, blatte, hora, svenne eller liknande
	Om de känner någon eller några som gjort mindre brott som till exempel snattat, målat graffiti eller grövre brott som till exempel inbrott, misshandel eller hotat någon.

Bilaga 2

Förklaringar till frågornas uppbyggnad

Denna text är bilaga till metodkapitlet, kapitel 3, där ytterligare förklaring finns för hur jag byggt upp enkätens frågor och varför en del frågor fått utgå. Avsikten med att dela upp enkätens frågor i teman är för att underlätta för deltagarna, eftersom frågorna spänner över ett stort område (jfr. Dahmström, 2000, s.107).

Enkätformuläret består i huvudsak av frågor med fasta svarsalternativ, några öppna och i förekommande fall följdfrågor och påståenden. Enligt Djurfeldt et al. (2003) är fasta svarsalternativ att föredra vid kodning och bearbetning av statistiskt material oavsett om det är kvantitativ eller kvalitativ ansats (jfr. Djurfeldt et al., 2003). Öppna svarsalternativ ger deltagarna möjlighet att själva formulera sina svar. Frågorna fick dock utgå, eftersom bara ett fåtal svarat eller gett svar som inte gått att tyda eller tolka. Ett exempel är "När du hör ordet polis, vad är det första du då tänker på?". Tanken att använda frågan övergavs dock senare på grund av risk för övertolkning eller feltolkning eftersom de i somliga fall använde ytterst begränsade ordval eller uttryck som "hårda", "kommer inte", "bra", "polisbilar" och "A.C.A.B".

Följdfrågor har angivits i de fall de fyller funktion av fördjupad information. Men eftersom flertalet följdfrågor inte fallit ut som förväntat har de uteslutits från resultatdelen i kapitel 6, 7 och 8.

Påståenden är en annan variant av frågor som fyller funktion av att samla frågor i block med samma svarsalternativ (Dahlström, 2000, s.107).

Förutom enkätens bakgrundsfrågor, utgör huvudfokus för enkäten ett antal frågor om Polisen. En del frågor adresseras dock enbart till de äldre deltagarna, efter antagande om att kontakt med poliser och kriminella handlingar förmodas gälla dem i högre grad än yngre deltagare.

Några av studiens mest relevanta polisfrågor är ställda som ett antal påståenden där deltagarna hade att ta ställning till 16 olika påståenden. Nio av dessa har tydlig koppling till ungas bilder av poliser. Av de nio påstående som berör föreställningar är det tre påståenden som var svåra att tolka. Följaktligen har sex kvarvarande påståenden valts ut. Kriteriet har varit att de explicit ska handla om föreställningar om poliser och att en rimlig andel har markerat sin uppfattning samt att frågan är möjlig att tolka. De påståenden som valts ut för att belysa ungas föreställningar om poliser är därmed;

1. Poliser som ofta sitter i sina bilar är lata
2. En del poliser är rasister
3. En del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna

4. Poliserna är bra på att lyssna på vad jag säger
5. En del kvinnor som är poliserna är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliserna
6. Det finns en del av mina kompisars om ofta blir stannade av poliserna utan att de gjort något

Dessa påståenden utgör rubriker i presentation av mitt empiriska material i kapitel 6. Det är viktigt att komma ihåg att dessa påståenden formulerats utifrån vad unga pratar om när det gäller föreställningar om poliserna. Det finns dock ett undantag, kategorin "Lata poliserna". Bakgrunden är att det ofta och med intensitet resoneras om poliserna som lata och att de inte kommer när man som bäst behöver dem. Anledning till att frågan finns med är att den belyser frågan om mytbilder och dess genomslag i formering av föreställningar och det utrymme denna föreställning får när unga socialt konstruerar bilden av poliserna som lata.

Om en del poliserna är rasister är ett påstående som har sin grund i ungas diskussioner om upplevelse av att poliserna gör skillnad på om de unga utseendemässigt eller språkmässigt kan uppfattas ha utländsk eller svensk bakgrund.

Det finns även berättelser som vittnar om poliserna som upplevs använda mer "våld" än vad av nöd varit tvunget, för att komma tillrätta med situationer. Men samtidigt finns föreställningar om poliserna som våldsamma utan grund i egna erfarenheter. Dessa antaganden ligger till grund för formulering av enkätens påstående att "En del poliserna verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna".

Berättelser från förstudien gör också gällande att poliserna ibland inte verkar bry sig om vad de unga säger. Det handlar om tillfällen eller situationer som exempelvis anmälan, vittnesuppgifter eller förhör vid misstanke om brott eller ordningsstörning. Utifrån föreställning om Sverige som ett land som vilar på demokratiska grunder där likhet inför lagen ska råda formulerades påståendet "Poliserna är bra på att lyssna på vad jag säger". I förlängningen handlar det om att uppleva sig bli tagen på allvar och känna likhet inför lagen, trots olika förutsättningar.

Påståendet att "En del kvinnor som är poliserna är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliserna" grundas i ungas berättelser och i tidigare forskning. Polisyrket domineras fortfarande av män (Rikspolisstyrelsen, 2011) och maskulina värden premieras alltjämt (jfr. Andersson, 2003; Cecilia, 2000; Dahlgren, 2007; Nyström Agback, 2007) vilket även anses avspeglas inom utbildning, rekrytering (Holmberg, 2006; Lauritz, 2009) och ansökningsprocessen.⁵¹ Det lär också finnas en uppfattning

⁵¹ Ansökningsprocessen har dock genomgått förändringar från 1/1 2012, med syfte att öppna upp för mångfald både vad gäller etniskt ursprung, kön och funktionsnedsättning, som vissa kroniska sjukdomar.

bland allmänheten om könsförhållanden inom Polisen vilken kan anses följa gängse könsordning i samhället i stort⁵² (Lauritz, 2009).

Påståendet att "Det finns några av mina kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något" har formulerats utifrån ungas berättelser och tidigare forskning där ungdomar i förekommande fall uppleva sig vara underordnade vuxna, på grund av ålder, och då framför allt vuxna som representerar en myndighet. Men också som uttryck för etnisk diskriminering (Hydén, 2003; Hydén & Lundberg, 2004).

Ytterligare frågor är "Vad tycker du om polisens arbete" och "Vad tycker du polisen ska göra i sitt arbete" (se kapitel 8). Deltagarnas utsagor talade mot varandra. Å ena sidan ställer poliser bara till med besvär, det går inte att lita på dem, det finns inget förtroende för poliser och de missbrukar sin makt. Å andra sidan är en del poliser justa, hälsar, uppvisar respekt för de unga, kommer när de behövs och samhället behöver poliser annars uppstår anarki. De påståenden som fick högst respektive lägst medhåll valdes sedan ut av mig, för att presenteras i kapitel 8, som utslag för vad deltagarna i första hand gav mest eller minst stöd för.

⁵² Jag har vid fletalet tillfällen fått höra diskussion på polisutbildningen, både bland studenter och undervisande personal, om i vilken mån kvinnor kvoterar in på utbildningen och hur tester, utbildningen och examinationskrav alljämt premierar mäns styrka.

NÅGRA FRÅGOR OM DIG

1. Är du flicka eller pojke?

Flicka

Pojke

2. Hur gammal är du?

..Jag är.....år

3. Vilka vuxna bor du tillsammans med?

Mamma och pappa (i samma bostad)

Mamma och pappa (men de bor i olika bostäder)

Mamma

Pappa

En av mina föräldrar och en styvförälder

Annan.....

4. Hur skulle du vilja beskriva dig själv?

Jag är ett barn

Jag är en tonåring

Jag är mitt emellan barn och tonåring

Jag är vuxen

Vet inte

5. I vilket land är du född?

Sverige

I ett annat land som heter.....

6. I vilket land är din pappa född?

I Sverige

I ett annat land, som heter.....

Vet inte

7. I vilket land är din mamma född?

I Sverige

I ett annat land, som heter.....

Vet inte

8. Vad arbetar dina föräldrar med?

Om dina föräldrar inte har något arbete just nu kan du skriva det arbete de hade tidigare. Istället för att skriva chaufför kan du skriva busschaufför. Istället för att skriva lärare kan du skriva förskollärare.

Mammas arbete:.....

Pappas arbete:.....

9. Vilken utbildning har dina föräldrar?

Berätta om den högsta utbildningsnivån.

	Mammas	Pappas
Gick inte ut grundskolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Grundskola eller motsvarande	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gymnasium med praktisk inriktning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gymnasium med teoretisk inriktning	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Yrkesutbildning utanför gymnasiet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Högskola/universitet mindre än tre år	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Högskola/universitet mer än tre år	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vet inte	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

10. Trivs du i din familj, där du bor?

- Ja, mycket bra
- Ja, ganska bra
- Ibland och ibland inte
- Nej, inte speciellt
- Nej, absolut inte
- Vet inte

11. Hur brukar du känna dig?

	Stämmer helt	Stämmer delvis	Stämmer inte alls
Jag är nästan alltid på gott humör	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag är ofta spänd och nervös	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag orkar göra mycket	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag är ofta sur och irriterad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
För det mesta är jag nöjd med mig själv	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

12. Om du oroar dig för något, vem eller vilka kan du då prata med?

	Brakar prata med	Brakar inte prata med men skulle vilja
Mamma	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Pappa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Syskon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Annan släkting	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kurator	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Skolsköterska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lärare eller annan vuxen på skolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kompisar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Pojkvän/
flickvän

Fritidsledare

Polis

Bris eller
annan telefon-
jour

Ungdoms-
mottagning

Präst

Någon mötes-
plats på Internet

Någon annan.....

13. Händer det att du gör saker som du vet att du inte får göra för dina föräldrar?

- Ja, mycket ofta
- Ja, ganska ofta
- Sällan
- Det har hänt någon gång
- Nej, aldrig

14. Vad skulle hända om dina föräldrar fick veta att du gjort något du inte får?

- De skulle låtsas som om inget hänt
- De skulle vara tysta och ledsna
- De skulle skratta och säga att det var dumt gjort
- De skulle tala med mig och säga att det var fel
- De skulle vara arga och skälla på mig mycket och sedan skulle jag inte få gå ut på ett tag
- De skulle vara arga och skälla på mig mycket och jag skulle nog få stryk
- Vet inte

NÅGRA FRÅGOR OM DIN SKOLA

15. Vad heter den skola du går på?

- Af Chapmangymnasiet
- Aspöskolan
- Ehrensvärdska gymnasiet
- Nättrabyskolan
- Ramdala skola
- Rosenfeldtsskolan
- Rödebyskolan
- Saltöskolan
- Skrävle skola
- Spandeltorpsskolan
- Strömsbergs skola
- Sturköskolan
- Sunnadalsskolan
- TIME-gymnasiet
- Torhamns skola
- Hasslö skola
- Tullskolan
- Tvings skola
- Törnströmska gymnasiet
- Vedebyskolan
- Wämöskolan
- Östra Torpskolan

Om du inte går på gymnasiet, gå vidare till fråga 17.

16. Om du går på gymnasieskolan, vilket program går du på?

- Barn- och fritidsprogrammet
- Byggprogrammet
- Elprogrammet
- Estetiska pr0grammet
- Fordonsprogrammet
- Medieprogrammet
- Energiprogrammet
- CREW
- TIME
- Individuella programmet
- Lärlingsprogrammet
- SMIL
- Naturvetenskapsprogrammet
- Omvårdnadsprogrammet
- Teknikprogrammet
- International Baccalaureate
- Hantverksprogrammet/Konditori
- Hantverksprogrammet/Florist
- Hantverksprogrammet/Frisör
- Hotell- och Serviceprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Annat, nämligen.....

17. Hur ofta har du skolkat under den förra termin från skolan?

Jag har skolkat...

- Varje eller nästan varje dag
- Någon eller några gånger varje vecka
- Någon eller några gånger varje månad
- Någon eller några gånger under terminen
- Jag har aldrig skolkat

18. Hur ofta brukar du göra dina läxor?

- Alltid eller nästan alltid
- Ibland
- Sällan
- Aldrig
- Det har varit väldigt olika
- Vi har aldrig några läxor

19. Om du har läxor, var brukar du vara när du gör dina läxor?

- I skolan under skoltid
- I skolan efter skoltid
- Hemma där jag bor
- Hemma hos en kompis
- På biblioteket
- På annan plats, nämligen.....

20. Om du kan få hjälp med dina läxor, vem brukar hjälpa dig?

- Mamma
- Pappa
- Syskon
- Mor- eller farföräldrar
- Kompisar

- Lärare
- Annan, nämligen.....

21. Har du varit med om följande händelse under de senaste 12 månaderna?

- | | Ja, i skolan | Ja, på annan plats | Nej |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| Andra beskyllt dig för saker du inte gjort eller sådant du inte kan rå för | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Andra visat att de inte gillar dig på något sätt, till exempel genom att reta, viska eller skämta om dig | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Någon eller några slår dig eller gör dig illa på något annat sätt | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

FRÅGOR OM DITT BOENDE

22. Var bor du?

- I staden Karlskrona
- Jag bor på annan ort i Karlskrona kommun. Orten heter.....
- Jag bor på en ort som ligger i en annan kommun. Orten heter.....

23. Om du bor i Karlskrona, i vilket område bor du?

.....
.....

24. Hur många år har du bott på den ort där du bor just nu?

.....år

25. Om du hade kunnat bestämma själv, skulle du då vilja...

- Bo kvar där du nu bor i hela ditt liv
- Bo kvar på den ort du nu bor när du är barn/ungdom, men flytta när du blir vuxen
- Flytta nu när du är barn/ungdom, men komma tillbaka när du är vuxen
- Flytta och aldrig komma tillbaka

26. När du tänker på ditt område som du bor i, vilket stämmer eller stämmer inte?

	Ja	Nej
Där känner jag de flesta barn och ungdomar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där känner jag de flesta vuxna	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där vet de flesta vem jag är	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där bor många av mina släktingar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där har jag många vänner	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där vill jag bo	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där är jag nästan alltid på fritiden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där finns det mycket roligt att göra på fritiden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där känner jag mig trygg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där är jag nästan alltid glad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där är jag rädd för vissa barn	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där är jag rädd för vissa ungdomar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där är jag rädd för vissa vuxna	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Där är jag rädd för vissa hundar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

27. Vad tror du andra som inte bor i ditt område tycker om det område du bor i?

- Jag tror att andra tycker att vårt område är mycket bra
- Jag tror att andra tycker att vårt område är bra
- Jag tror att andra tyckte att vårt område är mindre bra
- Jag tror att andra tyckte att vårt område är dåligt

28. Vilket rykte tror du är det vanligaste som finns om ditt bostadsområde?

Att där bor...

- många rika
- rasister
- kriminella
- många arbetslösa
- många socialbidragstagare
- många svenska
- många invandrare
- finns inget rykte

DIN FRITID

29. Hur mycket av det du är intresserad av finns det att göra på din fritid?

- Det finns väldigt mycket att göra
- Det finns ganska mycket att göra
- Det finns ganska lite att göra
- Det finns väldigt lite/ingenting att göra

30. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni oftast vara?

Här kan du ange två alternativ

- Hemma hos varandra
- På ett café
- På ett ungdomens hus, en fritidsgård eller liknande
- På en restaurang, pub, bar eller liknande
- I en idrottshall/sporthall eller på ett annat ställe i samband med idrott
- Utomhus
- I en föreningslokal
- Inte på något av ovanstående platser

31. Hur ofta gör du följande saker på din fritid?

Sätt ett kryss på varje rad. Om det finns skrivet flera olika aktiviteter så svarar du den sammanlagda tiden om du gör flera. Till exempel om du både spelar och sjunger så skriver du hur ofta du gör dem sammanräknat

	Varje dag	Varje vecka	Varje månad	Varje år	Aldrig
Idrottat/ mationerar i klubb/ förening	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Idrottar/ mationerar, men inte i förening	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tittar på sport- evenemang, utan att delta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Deltar i förenings Verksamhet förutom sport	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Går på café	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Går på restaurang/ pub/bar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Går på ungdomens fritidsgård eller liknande	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Går på konsert Går på teater/ musikal/dans	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Går på museum/ utställningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tränar dans/ spelar teater	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Målar/syr/ annan skapande verksamhet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Spelar datorspel /tv-spel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Surfar/chattar på Internet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Besöker bibliotek (inte på skoltid)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Åker skateboard/ snowboard	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mekar med bilar/ motorcyklar/ båtar/skoter/ andra tekniska saker	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Spelar rollspel/ levande rollspel	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Läser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Skriver	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Släktforskar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Hjälper till hemma med mat/ städning/ trädgård/tvätt/ snöskottning/ bil m.m	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Spela i pop/ Rock/hip hop band	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Nu kommer några frågor om resor och internationell erfarenhet

32. Har du någon gång varit utomlands?

- Ja
- Nej

Om du inte varit utomlands någon gång kan du gå vidare till fråga 34

33. Vad av följande har du gjort när du varit utomlands?

- Arbetat
- Studerat
- Varit på språkresa
- Varit volontär (typ av organiserat arbete, oftast med lite eller ingen lön)
- Varit på ungdomsutbyte
- Varit på semester
- Besökt släkt och vänner
- Annat

34. Vilka av följande stämmer bäst med vad du tycker?

Kryssa bara i ett svar

- Det bästa är att var och en i samhället sköter sig och sitt. Jag stör inte någon om de inte stör mig. Människor är så olika
- Det är viktig att ställa upp och hjälpa andra i samhället fast man inte tjänar något på det. Om alla försöker hjälpas åt blir det ett bättre samhälle. Man kan faktiskt vara olika men ändå hjälpas åt
- Man ska hålla sig till sin grupp. Man ska inte hjälpa andra grupper för mycket. Det finns så många olika grupper av människor i samhället. Det är bäst om de lever så skilda åt som möjligt
- Man kan inte lita på någon i dagens samhälle. Det är som om alla bara vill förstöra för alla Jag upplever det som att de flesta människor man möter inte accepterar en och då kan jag inte heller acceptera dem

VAD TYCKER DU OM POLISEN

35. När du hör ordet polis, vad är det första du då tänker på?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

36. Hur ofta tänker du på poliser?

- Varje eller nästan varje dag
- Någon eller några gånger varje vecka
- Någon eller några gånger varje månad
- Någon eller några gånger under året
- Jag tänker aldrig på poliser

37. Hur ofta pratar du med vuxna om poliser?

- Varje eller nästan varje dag
- Någon eller några gånger varje vecka
- Någon eller några gånger varje månad
- Någon eller några gånger under året
- Jag pratar aldrig med vuxna om poliser

38. Vilken/vilka vuxna pratar du med om polisen?

Du kan skriva flera kryss

- Mamma
- Pappa
- Syskon
- Annan släkting
- Kurator
- Skolsköterska
- Lärare eller annan vuxen som arbetar på min skola
- Kompis
- Pojkvän/flickvän
- Fritidsledare
- Bris eller annan telefonjour
- Ungdomsmottagning
- Präst
- Någon mötesplats på Internet
- Någon annan

39. Vad tycker du om polisens arbete?

- Mycket viktigt
- Ganska viktigt
- Inte viktigt alls
- Vet inte

40. Vad tycker du att polisen ska göra i sitt arbete? Polisen ska...

	Stämmer helt	stämmer delvis	stämmer inte alls
Övervaka trafiken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stoppa rattfyllerister	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ta hand om narkomaner	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Ta hand om tjuvar som tar saker från andra människor och företag

Se till att människor inte gör brott och inte bara tar dem när de gjort brott?

Se till att barn inte bråkar med varandra

Ta hand om ekonomiska brottslingar (t ex de som inte betala skatt eller som lurar till sig pengar)

Stoppa trimmade mopeder

Se till att ungdomar inte dricker alkohol

Se till att det inte blir bråk mellan ungdomsgrupper

Se till att det inte blir bråk mellan ungdomar på stan på kvällarna

Se till att ungdomar inte förstör, till exempel skolor, banker, ritar grafitti.

Ut och prata med människor i samhället så att de tycker att polisen är bra

Se till att barn känner sig trygga i samhället

Ut och prata, speciellt med ungdomar

Stoppa invandrare som är dumma mot svenskar

Stoppa svenskar som är dumma mot invandrare

Ta hand om mammor
som slår pappor hemma

Ta hand om pappor som
slår mammor hemma

Ta hand om vuxna
som slår barn hemma

Annat jobb de ska göra,
nämligen.....
.....
.....

41. Hur känner du när du ser en polis? Jag blir...

- Arg/Uppretad
- Glad
- Trygg
- Rädd
- Nyfiken
- Jag känner inget särskilt
- Annat,
nämligen.....
.....

42. Nu kommer ytterligare ett antal frågor om vad du tycker . Jag tycker att...

	Stämmer helt	stämmer delvis	stämmer inte	Vet inte
Kvinnor som är polis är bättre i sitt arbete än män som är polis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Män som är födda i annat land än Sverige är bättre polis än de som är födda i Sverige	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Yngre polis är bättre än äldre polis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Poliser ofta sitter i
sina polisbilar
för att de är lata

En del polis
verkar tycka om att
ta i med hårdhandskarna

En del polis
är rasister

Det finns risk
att man tycker illa
om alla polis för
att man mött
någon polis som inte
varit så bra

Polis är bra på att
lyssna på
vad jag säger

Det finns barn och
ungdomar som
tycker illa om
polis fast de
inte har träffat dem

De kvinnor som
är polis måste vara
extra tuffa för att visa
att de duger lika bra
som män som är polis

Det finns ungdomar
som verkar gilla
att bråka när de är
med i politiska
demonstrationer

Det finns ungdomar
som verkar gilla
att bråka med polis

Det finns några av
mina kompisar som
ofta blir stannade av
polis utan att de
gjort något

Det är viktigt att
polisen inte använder
mer våld än vad
som behövs

Polis ibland måste
ta i ordentligt för att
ungdomar ska lära sig
att inte göra dumheter

Det är lättare att
tycka att poliser är
bra om man känner
någon som är polis

43. Vad tror du andra tycker om polisen

Stämmer stämmer stämmer vet
helt delvis inte alls inte

Min pappa säger
ofta kritiska saker om
poliser

Min mamma säger
ofta kritiska saker om
poliser

I skolan får man
lära sig att poliser
är viktig

Det mesta jag vet
om poliser är egentligen
vad jag hört av andra

Det jag vet om poliser
är vad några kompisar
berättat för mig

Den bild som
kommer fram i
deckarböcker av poliser
stämmer med
verkligheten

Den bild som
kommer fram i
tidningar om poliser
stämmer med
verkligheten

Den bild som
kommer fram i filmer
om poliser
på tv/video/bio
stämmer med
verkligheten

**44. Den bild som kommer fram i
deckarböcker av poliser är att de är...**

- Bra
- Dåliga
- Både bra och dåligt
- Vet inte

**45. Den bild som kommer fram i tidningar om
poliser är att de är...**

- Bra
- Dåliga
- Både bra och dåligt
- Vet inte

**46. Den bild som kommer fram i filmer på
tv/video/bio om poliser är att de är...**

- Bra
- Dåliga
- Både bra och dåligt
- Vet inte

**ATT TALA MED, MÖTA ELLER SE
POLISER PÅ AVSTÅND**

*Jag ska nu ta upp olika kontakter med poliser
som du kan tänkas ha haft.*

*Jag skiljer på att prata med poliser, möta poliser
eller att se poliser på avstånd. Att prata med
poliser är att du pratar en stund med en eller
flera poliser. Att möta poliser är att man går
förbi eller står nära en eller flera poliser eller en
polisbil, men man pratar inte själv med
polisen/poliserna. Att se poliser är att man på
längre håll ser poliser, polisbil, polishelikopter
eller liknande.*

*Obs! Om du har en släkting som är polis eller
om du bor vid en polisstation ska du inte ta med
dessa kontakter i dina svar.*

**47. Har du någon gång pratat med en eller
flera poliser?**

- Jag har pratat med poliser. Det har jag
gjort..... gånger
- Nej, jag har aldrig pratat med en polis
- Jag kommer inte ihåg om jag pratat med en
polis

48. Har du någon gång mött en polis, men inte själv pratat med honom eller henne

- Ja, nästan varje dag
- Ja, ett par dagar i veckan
- Ja, någon gång i veckan
- Ja, någon gång i månaden
- Ja, någon gång per halvår
- Ja, någon gång per år
- Jag möter nästan aldrig någon polis
- Jag har aldrig mött någon polis

49. Har du någon gång sett en polis?

- Ja, jag ser polis nästan varje dag
- Ja, jag ser polis ett par dagar i veckan
- Ja, jag ser polis någon gång i veckan
- Ja, jag ser polis någon gång i månaden
- Ja, jag ser polis någon gång per halvår
- Ja, jag ser polis någon gång per år
- Jag ser nästan aldrig någon polis
- Jag har aldrig sett någon polis

Nu kommer några frågor där jag undrar i vilka situationer du pratade med en polis.

50. Har du pratat med poliser när du skaffat pass?

- Ja, det har hänt.....gånger
- Nej, det har jag aldrig gjort
- Vet inte

51. Har du pratat med poliser när du (eller någon i din familj) ansökt om vapenlicens?

- Ja, det har hänt.....gånger
- Nej, det har jag aldrig gjort
- Vet inte

52. Har poliser kommit fram till dig, trots att inget speciellt har hänt och pratat på ett trevligt sätt?

- Ja, det har hänt.....gånger
- Nej, det har jag aldrig gjort

53. Har poliser kommit fram till dig, trots att inget speciellt har hänt, och varit otrevliga?

- Ja, det har hänt.....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

54. Har du pratat med poliser när du själv blivit stoppad i trafiken?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

Om du inte blivit stoppad någon gång i trafiken kan du gå vidare till fråga 56

55. Om du har blivit stoppad i trafiken, vad gällde det?

- När jag gick
och.....
- När jag cyklade
och.....
- När jag åkte moped/scooter
och.....
- När jag körde bil
och.....
- Annat,
nämligen.....

56. Har du pratat med poliser när du fått hjälp (till exempel att hitta vägen)?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

57. Har du pratat med poliser när du själv ringt och bett dem komma för att det hänt något?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

58. Har du pratat med poliser när du själv varit utsatt för brott (till exempel när någon stulit något av dig eller slagit dig)?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

59. Har du pratat med polis när du anmält eller sett ett brott?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

60. Har du pratat med poliser när du själv varit misstänkt för något brott?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

61. Har du pratat med poliser när du själv varit berusad?

- Ja, det har hänt..... gånger
- Nej, det har aldrig hänt

*Nu kommer några frågor när du haft eller inte haft kontakt med poliser.
Det betyder att du kan ha sett, mött eller pratat med poliser. Här får du ange flera svar på varje fråga.*

62. Har du haft kontakt med poliser när de patrullerat till fots (när de kommit och gått ute i samhället i polisuniform)?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

63. Har du haft kontakt med poliser när de kommit i polisbil, men gått ut från bilen och tagit kontakt med dig?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

64. Har du haft kontakt med poliser när de kommit i en polisbil och suttit kvar i bilen?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

65. Har du haft kontakt med poliser när de kommit fram till dig och haft en polishund med sig?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

66. Har du haft kontakt med poliser när de kommit och ridit på polishäst?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

67. Har du haft kontakt med poliser när de kommit och tagit med sig någon som du känner?

- Ja, det har hänt....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

68. Har du haft kontakt med poliser när de kommit och tagit med sig någon som du inte känner?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

69. Har du haft kontakt med poliser när de kommit till din skola för att informera eleverna (om till exempel trafik, etik och moral)?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

70. Har du haft kontakt med poliser när de kommit till din skola när det har hänt något brottsligt på skolan (till exempel inbrott, brand eller sönderslagna fönster)?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

71. Har du haft kontakt med poliser när de stannat din mammas/pappas bil i en trafikkontroll?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

72. Har du haft kontakt med poliser i området där du bor?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

73. Har du varit i kontakt med poliser när du varit på besök i andras områden?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

74. Har du haft kontakt med poliser när de varit på besök hos någon granne där du bor?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

75. Har du haft kontakt med poliser när de varit på besök hemma hos dig i din familj?

- Ja, det har hänt...gånger
 Nej, det har aldrig hänt

76. Har du haft kontakt med poliser när någon som tillhör din familj råkat ut för en sjukdom/olycka och behövde sjukvård

- Ja, i stort sett varje vecka
 Ja, 1-2 gånger i månaden
 Ja, ett par gånger om året
 Nej, i stort sett aldrig

Om ja, vid vilket/vilka tillfällen har det varit?.....
.....
.....

Om ja, har du då pratat med, mött eller sett poliser?

- Ja, då har jag pratat med polis
 Ja, då har jag mött polis
 Ja, då har jag sett polis på avstånd
 Nej, det har aldrig hänt

Om ja, vilket betyg tycker du polisen/poliserna får för sitt uppträdande mot dig?

- Mycket bra
 Bra
 Mindre bra
 Dåligt
 Kan inte säga det, för det har varit olika vid varje tillfälle

Om ja, vad kände du då?

- Jag kände mig uppskattad
 Jag kände mig respekterad
 Jag kände mig kränkt

- Jag kände mig arg
- Jag kände mig ledsen
- Annat,
nämligen.....
.....
.....

77. Har du under de senaste 12 månaderna varit alkoholberusad ?

- Ja, i stort sett varje vecka
- Ja, 1-2 gånger per månad
- Ja, ett par gånger om året
- Nej, aldrig

Om ja, har du då pratat med, mött eller sett poliser?

- Ja, då har jag pratat med poliser
- Ja, då har jag mött (men inte pratat med) en poliser.....gånger
- Ja, då har jag sett poliser på avstånd....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

Om ja, vilket betyg tycker du poliserna får för sitt uppträdande mot dig?

- Mycket bra
- Bra
- Mindre bra
- Dåligt
- Kan inte säga det, för det har varit olika vid varje tillfälle

Om ja, vad kände du då?

- Jag kände mig uppskattad
- Jag kände mig respekterad
- Jag kände mig kränkt
- Jag kände mig arg

- Jag kände mig ledsen
- Annat,
nämligen.....
.....
.....

78. Har du någon gång under de senaste 12 månaderna använt narkotika?

- Ja, i stort sett varje vecka
- Ja, 1-2 gånger per månad
- Ja, ett par gånger om året
- Nej, aldrig

Om ja, har du då pratat med, mött eller sett poliser?

- Ja, då har jag pratat med poliser
- Ja, då har jag mött (men inte talat med) en poliser.....gånger
- Ja, då har jag sett poliser på avstånd....gånger
- Nej, det har aldrig hänt

Om ja, vilket betyg tycker du polisen/poliserna får för sitt uppträdande mot dig?

- Mycket bra
- Bra
- Mindre bra
- Dåligt
- Kan inte säga det, för det har varit olika vid varje tillfälle

Om ja, vad kände du då?

- Jag kände mig uppskattad
- Jag kände mig respekterad
- Jag kände mig kränkt
- Jag kände mig arg
- Jag kände mig ledsen

Annat,
nämligen.....
.....
.....

FRÅGOR OM KOMPISAR

79. Hur ofta träffar du kompisar efter skolan?

- Mindre än en gång i veckan
 1-2 gånger i veckan
 3-4 gånger i veckan
 5-6 gånger i veckan
 Varje dag/kväll

80. Hur ofta brukar du prata om poliser med dina kompisar?

- Varje eller nästan varje dag
 Någon eller några gånger varje vecka
 Någon eller några gånger varje månad
 Någon eller några gånger under året
 Jag pratar aldrig om poliser med mina kompisar

81. Brukar du oftast vara tillsammans med en eller flera kompisar när ni träffas?

- Träffar sällan kompisar
 Brukar oftast vara med en kompis
 Lika ofta med en som med flera kompisar
 Jag brukar oftast vara med flera kompisar samtidigt

82. Brukar du komma bra överens med dina kompisar?

- Aldrig
 Oftast inte
 Lika mycket bra som dåligt

- För det mesta
 Alltid
 Träffar sällan kompisar

83. Är de kompisar du träffar på fritiden mest pojkar eller flickor, eller blandat.

- Träffar sällan kompisar
 Det är mest flickor
 Det är blandat, ungefär lika mycket flickor som pojkar
 Det är mest pojkar

84. Är du tillsammans med någon pojkvän/flickvän?

- Ja, jag har pojkvän/flickvän nu
 Nej, inte nu, men har haft pojkvän/flickvän tidigare
 Nej, har aldrig haft pojkvän/flickvän

85. Vad tycker du ger hög status – är "inne" - bland ungdomar?

Hög status kan innebära något som är bra, positivt, coolt.

	Ja	Nej
Att vara duktig i idrott	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att vara duktig i skolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att supa till helgen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att ha många vänner	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att ha mycket pengar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att ha en snygg kropp	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att ha bokhylla med många böcker	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att ha en bra mamma och pappa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Att ha pojk-/flickvän	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att kunna mycket om musik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att vara politiskt intresserad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att ha märkeskläder	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att säga att man ha haft sex med många	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att jobba och tjäna extra pengar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att vara med i teatergrupp	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att veta vad som händer i dokusåpa på TV	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att vara med i en dokusåpa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Att prata om poliser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

86. Tror du dina kompisar skulle tycka det var okej om du...

	Helt okej	Ganska okej	Tvek-samt	Inte okej
Drack dig berusad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Skolkade ett par dagar från skolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tog något i en affär utan att betala	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Provade på narkotika	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stal en bil	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Talat om för poliser att en kompis stulit något	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Klottrat i en Hiss	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Målat grafitti på en otillåten vägg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

87. Tycker du det skulle vara okej ifall dina kompisar...

	Helt okej	Ganska okej	Tvek-ant	Inte okej
Drack sig berusade	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Skolkade ett par dagar från skolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tog något i en affär utan att betala	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Provade på narkotika	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stal en bil	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Talat om för polisen att en kompis stulit något	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Klottrat i en hiss	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Målat grafitti på en otillåten vägg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

88. Vilka av följande påstående stämmer eller stämmer inte med dina kompisar.

Sätt kryss framför det som stämmer bäst

	Ja	Nej
De flesta av mina kompisar gillar skolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
De flesta av mina kompisar festar hårt på helgerna	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
De flesta av mina kompisar har bråkat med polisen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
De flesta av mina kompisar har föräldrar som verkligen bryr sig om och talar med sina barn	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

De flesta av mina kompisar är med i en idrottsförening

De flesta av mina kompisar umgås mest ute på stan/i centrum

För dig som går i 5:an är enkäten slut här.

Tack så mycket för din medverkan.

Bra kämpat.

Extra frågor till 15 och 18 åringar

Har du någon gång varit med om följande i kontakt med poliser. Åter skiljer jag på att prata med poliser, möta poliser eller att se poliser på avstånd. Att prata med poliser är att du pratar en stund med en eller flera poliser. Att möta poliser är att man går förbi eller står nära en eller flera poliser eller en polisbil, men man pratar inte själv med polisen/poliserna. Att se poliser är att man på längre håll ser en polis, polisbil, polishelikopter eller liknande.

89. Här följer några påståenden jag vill att du tar ställning till.

Sätt kryss i rutan för ett alternativ på varje fråga. Antingen för nej eller för antal gånger något har hänt

	Nej	1	2-3	4-5	6 eller fler
Jag har sagt/ skrikigt svordomar eller liknande till en eller flera poliser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har varit jagad av en eller flera poliser, men de lyckades inte få fatt i mig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har varit i bråk, grälat med en eller flera poliser men utan att våld utbröt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har medvetet varit uppkäftig mot en eller flera poliser och försökt undvika att göra vad de vill att jag ska göra	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har varit med om att en eller flera poliser använt mer våld mot mig än vad situationen krävde	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Jag har varit med
om att kalla en
eller flera poliser
för "snutjävvel"
eller liknande,
så att de har
hört det.

Jag har varit
med om att
vara så upprorisk
mot poliser att
jag förstår att de
verkligen blev
arga

Jag har varit med
om att vara väldigt
uppkäftig mot
poliser men de
behöll sitt lugn
och det gjorde
att jag lugnade
ner mig

Jag har varit
med om att poliser
har kallat mig
rasist

Jag har varit
med om att
poliser har
kallat mig för
nedsättande saker,
till exempel
"svartskalle",
"drägg", "hora",
"bög", "idiot"
eller liknande.

Jag har varit med
om att en polis
utan anledning
betedde sig mycket
illa mot mig

Jag har varit med
om att en polis
betedde sig dumt
mot mig, men en
annan polis som
också var med
försökte ursäkta det som hände

90. Välj ett alternativ av följande påståenden som stämmer med din uppfattning

Mitt möte med poliser har gjort mig mer positiv till polisen i allmänhet

Mitt möte med poliser har gjort mig mer positiv till vissa poliser

Mitt möte med poliser har gjort mig negativt inställd till polisen i allmänhet

Mitt möte med poliser har gjort mig negativt inställd till vissa poliser

KRIMINELLA HANDLINGAR

91. Har du någon gång eller flera gånger blivit utsatt för följande, hur många gånger...

	Nej	1	2-3	4-5	6 eller fler
--	-----	---	-----	-----	--------------

För rån

För rånförsök

Att någon vän eller bekant blivit utsatt för rån eller rånförsök

Inbrott i den bostad du bor i

Att någon vän eller bekant blivit utsatt för inbrott i sin bostad

92. Har du själv, en eller flera gånger...

	Nej	1	2-3	4-5	6 eller fler
--	-----	---	-----	-----	--------------

Åkt buss, tåg eller taxi utan att du eller någon annan betalat för dig

Kört bil eller motorcykel utan körkort

Varit med i en trafikolycka där du varit ansvarig

Förfalskat ett ID-kort

Sprayat tags/graffiti på en vägg eller annat

Stulit ur någons ficka eller väska

Ryckt någons väska

Skaffat pengar genom att lura folk

Stulit en bil eller motorcykel

Kört en trimmad moped

Stulit en moped

Stulit en cykel

Stulit/snattat i en affär, varuhus eller köpcenter

Gjort inbrott i en affär, garage eller bostad

Stulit något från ditt eget hem där din familj bor

Stulit något från skolan

Med flit förstört en gatlampan, telefonhytt, fönster, cykel eller något liknande

Hotat någon med stryk (utan att slå) för att du varit arg på någon

Hotat någon med stryk eller vapen för att få pengar eller värdesaker, till exempel en mobiltelefon, mp3 spelare eller liknande.

Slagit någon med flit som inte tillhör din familj, men inte så han/hon behövt sjukvård

Slagit någon med flit, som inte tillhör familjen, så att han/hon behövt sjukvård

Tänt eld på något, till exempel en papperskorg

Tänt eld på en byggnad, till exempel en skola

Sålt cigaretter/tobak som räknas som smuggeltobak

Köpt cigaretter/tobak som räknas som smuggeltobak

Sålt smuggel eller svartsprit

Köpt smuggelsprit eller svartsprit

Sålt narkotika

Köpt narkotika

Sålt stulna saker som till exempel stereo, video, tv, dvd, dator

Köpt saker du vetat varit stulna som till exempel stereo, video, tv, dvd, dator

Haft kniv eller annat vapen på dig på skolan

Haft kniv eller annat vapen på dig ute på din fritid

93. Har du någon gång sagt/skrikigt följande till någon som du inte känner väl och menat något negativt?

- Hora
- Bög
- Rasist
- Svenne
- Blatte
- Sportfåne
- Damp-unge
- Pack

94. Har någon som du inte känner så väl sagt/skrikigt följande till dig och som du trodde/uppfattade menat något negativt?

- Hora
- Bög
- Rasist
- Svenne
- Blatte
- Sportfåne
- Damp-unge
- Pack

Bilaga 4

Brev till målsmän

Hej

Jag heter Charlotte Lebeda, är kultursociolog och undervisar på polisutbildningen vid Växjö universitet. Förutom undervisning håller jag på med en undersökning om barns och ungdomars bild av polisen.

För att kunna genomföra studien har jag valt din sons/dotters skola och klass. Jag ber dem rita en teckning som ska gestalta vad de tänker på när de hör ordet polis. Nästa steg är en enkät med frågor om ålder, bostad, familjebakgrund, skola, fritid samt frågor relaterade till möte med polis, alkoholvanor etc. som genomförs under hösten 2007 och våren 2008. Allt material behandlas konfidentiellt och det ska inte förekomma några namn eller klassbeteckningar på någon teckning eller enkät. Undersökningen är naturligtvis frivillig och jag vill därför att ni anger om ni inte vill att din dotter/son ska delta i studien. Att barnen/ungdomarna deltar är samtidigt en förutsättning för att studien ska kunna genomföras. Den kommer att genomföras under skoltid med tillåtelse av lärare och rektor på respektive skola.

Studien riktar sig till ca 2500 elever i kommunen. Det är första undersökningen av sitt slag som genomförs i landet/internationellt. Således är det en viktig undersökning vars syfte är att kartlägga den bild barn och

ungdomar har av dagens polis för kunskapsutveckling för nuvarande och blivande poliser. Kunskapen kommer att förmedlas till olika myndigheter och institutioner i samhället genom min kommande avhandling i bokform. Allt insamlat material kommer dock att stanna väl förankrat hos mig.

Polismuseet i Stockholm öppnades september 2007, i ny regi, med polisens nutidshistoria som del av utställning. Värt ett besök. De är även intresserade av barnens teckningar till utställningen. Om ni motsätter er att just ditt barns teckning sätts upp för allmän beskådan (utan namn naturligtvis) vill jag att du anger det också.

Med förhoppning om att just ditt barn/ungdom kommer att delta.

Med vänlig hälsning
Charlotte Lebeda, 070-618 11 36
Polisutbildningen
Växjö universitet

Har du några frågor är du välkommen att höra av dig till mig på följande e-post adress:
charlotte.lebeda vxu.se

Obs! Lämna bara in lappen om du inte vill att ditt barn ska delta i någon del

() Jag vill inte att mitt barn/ungdom deltar i ovan nämnda studie

() Jag vill inte att mitt barn/ungdom är med i urval till polismuseets utställning.

Mitt barns namn, skola och klass

(**text**).....

Målmans

namnteckning.....

Bilaga 5

Tabellförteckning

Tabell 3.1	Antal deltagande skolor och klasser	25
Tabell 3.2	Antal gymnasieskolor och program	25
Tabell 3.3	Antal deltagare inom respektive åldersgrupp.....	26
Tabell 3.4	Studiens population, fördelat på kön, åldersgrupp och etnicitet.....	27
Tabell 5.1	Befolkning efter utbildningsnivå.....	43
Tabell 5.2	Bostadsbestånd i Karlskrona och Landskrona kommun, år 2008.....	44
Tabell 5.3	Antal mandat i Karlskrona kommunfullmäktige	45
Tabell 5.4	Antal mandat i Landskrona kommunfullmäktige	46
Tabell 5.5	Var deltagarna i denna studie bor	50
Tabell 5.6	Deltagarnas närvaro i skolan och läxpreferenser	52
Tabell 5.7	Deltagarnas fritidsaktiviteter.....	53
Tabell 5.8	Social hälsa bland deltagarna	54
Tabell 5.9	Vilka deltagarna anser de kan prata med	54
Tabell 5.10	Vilka deltagarna inte brukar prata med, men skulle vilja	55
Tabell 5.11	Deltagarnas samhörighet med andra i samhället	55
Tabell 5.12	Deltagarnas upplevelse av hot, mobbning och våld i skolan och på fritid	56
Tabell 5.13	Deltagarnas självrapporterade kriminella handlingar.....	57
Tabell 6.1	Deltagarnas svar på påståendet; Poliser som ofta sitter i sina bilar är lata	63
Tabell 6.2	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; Poliser som ofta sitter i sina bilar är lata	65
Tabell 6.3	Deltagarnas svar på påståendet; En del poliser är rasister.....	66
Tabell 6.4	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; En del poliser är rasister.....	67
Tabell 6.5	Deltagarnas svar på påståendet; En del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna	68
Tabell 6.6	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; En del poliser verkar tycka om att ta i med hårdhandskarna.....	69
Tabell 6.7	Deltagarnas svar på påståendet; Poliser är bra på att lyssna på vad jag säger.....	70
Tabell 6.8	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; Poliser är bra på att lyssna på vad jag säger.....	70

Tabell 6.9	Deltagarnas svar på påståendet; En del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser	71
Tabell 6.10	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; En del kvinnor som är poliser är extra tuffa för att visa att de duger lika bra som män som är poliser.....	73
Tabell 6.11	Deltagarnas svar på påståendet; Det finns några av mina kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något.....	74
Tabell 6.12	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller påståendet; Det finns några av mina kompisar som ofta blir stannade av poliser utan att de gjort något	75
Tabell 7.1	Deltagarnas svar på frågan; Har du någon gång sett en polis	80
Tabell 7.2	Bakgrundvariabler som utmärker sig på svaret; några gånger i veckan.....	80
Tabell 7.3	Deltagarnas svar på frågan; Har du någon gång mött en polis, men inte själv pratat med honom eller henne	81
Tabell 7.4	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller de som svarat att de mött någon eller några poliser, några gånger i veckan.....	82
Tabell 7.5	Deltagarnas svar på frågan; Har du någon gång pratat med en eller flera poliser.....	83
Tabell 7.6	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller om de pratat med poliser	83
Tabell 7.7	Var deltagarna anger att kontakt med poliser skett	84
Tabell 7.8	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller deltagarnas kontakt med poliser vid information i skolan	85
Tabell 7.9	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser på polisstation vid ansökan om pass.....	86
Tabell 7.10	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser i sitt eget bostadsområde	86
Tabell 7.11	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser när de varit på besök i andras bostadsområde	87
Tabell 7.12	Situationer när deltagarna varit i kontakt med poliser.....	88
Tabell 7.13	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som varit i kontakt med poliser när föräldrar blivit stoppade i trafikkontroll	88

Tabell 7.14	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser som fotpatrullerar	89
Tabell 7.15	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser vid brott i skolan	90
Tabell 7.16	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser som bilpatrullerar	90
Tabell 7.17	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser när deltagarna själva blir stannade i trafiken.....	91
Tabell 7.18	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller kontakt med poliser när deltagare varit alkoholberusade	92
Tabell 7.19	Bakgrundsvariabler som utmärker sig när deltagare har haft kontakt med poliser vid akuta händelser.....	93
Tabell 8.1	Deltagarnas svar på frågan: Vad tycker du om Polisens arbete?	98
Tabell 8.2	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som tycker att Polisens arbete är viktigt	98
Tabell 8.3	Deltagarnas svar på frågan: Vad tycker du att polisen ska göra i sitt arbete?.....	99
Tabell 8.4	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka deltagare som anger att poliser ska prioritera tjuvar.....	100
Tabell 8.5	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller vilka som anger att poliser ska prioritera rattfyllerister	101
Tabell 8.6	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att ta hand om vuxna som slår barn i hemmet	101
Tabell 8.7	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att stoppa ungdomar från att dricka alkohol	102
Tabell 8.8	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att stoppa trimmade mopeder	103
Tabell 8.9	Bakgrundsvariabler som utmärker sig vad gäller Polisens prioritering av att se till att barn inte bråkar med varandra.....	103
Figur 3.1	Studiens meningsbärande sorteringsinstrument	30

Rapporter i serien¹

1. Salonen, Tapio & Ulmestig, Rickard 2004:1. *Nedersta trappsteget.*
2. Harju, Anne 2005:1. *Barn och knapp ekonomi.*
3. Enokson, Uffe 2005:2. *Tid, pengar och sociala nätverk.*
4. Salonen, Tapio (red.) 2005:3. *Rena rama Sociorama.*
5. Johnsson, Eva 2006:1. *Tvångsvård enligt LVM.*
6. Järkestig Berggren, Ulrika 2006:2. *Personligt ombud.*
7. Enokson, Uffe 2006:3. *Tiden i senmodernt vardagsliv.*
8. Johnsson, Eva & Kerstin Svensson 2006:4. *Omedelbart samarbete.*
9. Denvall, Verner & Tabitha Wright Nielsen 2006:5. *Innovationsparadoxen.*
10. Kullberg, Karin 2006:6. *Man hittar sin nisch.*
11. Karlsson, Ingrid 2006:7. *Att leda i kommunal äldreomsorg.*
12. Ahlgren, Thorbjörn 2007:1. *Ungdomsbehandling.*
13. Johansson, Mairon 2007:2. *Gamla och nya frivillighetsformer.*
14. Bergman, Ann-Sofie 2007:3. *Ett gott hem?*
15. Lundby, Erika 2008:1. *Kunskapsöversikt över barns konsumtionsmönster.*
16. Albertsson, Marie 2008:2. *Från socialbidrag till äldreomsorgsstöd.*
17. Jacobson Pettersson, Helene 2008:3. *Socialt medborgarskap och social delaktighet.*
18. Giertz, Lottie 2008:4. *Ideal och vardag.*
19. Sandvall, Lisbeth 2008:5. *Från skuldsatt till skuldfri.*
20. Lorentzen, Mikael 2008:6. *Multikulturella visioner.*
21. Thelin, Angelika 2009:1. *Den tredje åldern – en kunskapsöversikt.*
22. Ulmestig, Rickard 2009:2. *I arbetslinjens skugga.*
23. Johansson, Kerstin & Johnsson, Eva 2009:3. *Teori och praktik i socionomutbildning.*
24. Damberg, Magdalena 2010:1. *Kompetensfrågans lokala konkretisering.*
25. Sandberg, Greta 2010:2. *Etnicitet och ungdom i socialt arbete.*
26. Elmersjö, Mathias, Elmersjö, Magdalena & Linde, Stig 2011:1. *Nationella forskarskolan i socialt arbete – dess målgrupp och deltagare.*
27. Ottengrim, Ann 2012:1. *I Finsams hägn. En BIKVA-utvärdering av Alvesta samordningsförbund.*
28. Bergman, Ann-Sofie & Johansson, Mairon 2012:2. *Utvärdering av projektet "Hela arbetslivet" – om kompetens, hälsa och ledarskap*
29. Blomberg, Barbro, Järkestig Berggren, Ulrika & Bergbäck, Ewa 2013:1. *Organisering av pedagogiskt stöd i högre utbildning.*
30. Denvall, Verner & Ottengrim, Ann 2013:2. *Single System Design på svenska. En försöksverksamhet inom socialpsykiatri i Enskede-Årsta-Vantör.*

¹ Publikationer i rapportserien i socialt arbete vid Linnéuniversitetet kan beställas genom: SA, Linnéuniversitetet, 351 95 Växjö

31. Denvall, Verner, Lernå, Lena & Nordesjö, Kjetil 2014:1. *Föränderliga strukturer. Organisering för kunskapsbaserad socialtjänst i Kronoberg och Kalmar 2003-2013.*
32. Henriksson Lebeda, Charlotte 2015:1. *Barns och ungdomars bilder av poliser – en studie i två lokala sammanhang.*